
Shri Shiva Mahapuranam 24 Rudra Samhita Kumarakhanda

శ్రీశివమహాపురాణమ్ ౨౪ రుద్రసంహితాయాం కుమారఖండః

Document Information

Text title : Shivapuranam 2.4 rudrasaMhita kumArakhaNDaH

File name : shivapurANam2rudrasaMhita4kumArakhaNDaH.itx

Category : shiva, purANa, shivapurANa

Location : doc_purana

Proofread by : Revathy Rajaraman and team members

Latest update : January 23, 2026

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

January 25, 2026

sanskritdocuments.org

శ్రీశివమహాపురాణమ్ ౨౪ రుద్రసంహితాయాం కుమారఖణ్డః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశక్కరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం చతుర్థః కుమారఖణ్డే

౨.౪.౧. ప్రథమోఽధ్యాయః । తారకార్దితసురాణాం శక్కరసన్నిధౌ
దుఃఖనివేదనమ్ ।

వందే వందనతుష్టమానసమతిప్రేమప్రియం ప్రేమదం
పూర్ణం పూర్ణకరం ప్రపూర్ణనిఖిలైశ్వర్యైకవాసం శివమ్ ।
సత్యం సత్యమయం త్రిసత్యవిభవం సత్యప్రియం సత్యదం
విష్ణుబ్రహ్మనుతం స్వకీయకృపయోపాత్తాకృతిం శక్కరమ్ ॥ ౧॥

నారద ఉవాచ ।

వివాహయిత్వా గిరిజాం శక్కరో లోకశక్కరః ।
గత్వా స్వపర్వతం బ్రహ్మాన్ కిమకర్షిద్ధి తద్వద ॥ ౨॥
కథం హి తనయో జజ్ఞే శివస్య పరమాత్మనః ।
యదర్థమాత్మారామోఽపి సమువాహ శివాం ప్రభుః ॥ ౩॥

తారకస్య కథం బ్రహ్మాన్ వధోఽభూద్దేవశక్కర ।
ఏతత్సర్వమశేషేణ వద కృత్వా దయాం మయి ॥ ౪॥

సూత ఉవాచ ।

ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తస్య నారదస్య ప్రజాపతిః ।
సుప్రసన్నమనాః స్మృత్వా శక్కరం ప్రత్యువాచ హ ॥ ౫॥

బ్రహ్మోవాచ ।

చరితం శ్శుణు వక్ష్యామి శశిమాలేస్తు నారద ।
గుహజన్మకథాం దివ్యాం తారకాసురసద్వధమ్ ॥ ౬॥

శ్రూయతాం కథయామ్యద్య కథాం పాపప్రణాశినీమ్ ।
యాం శ్రుత్వా సర్వపాపేభ్యో ముచ్యతే మానవో ద్రువమ్ ॥ ౭॥

ఇదమాఖ్యానమనఘం రహస్యం పరమాద్భుతమ్ ।
పాపసంతాపహరణం సర్వవిఘ్నవినాశనమ్ ॥ ౮॥

సర్వమజ్గలదం సారం సర్వశ్రుతిమనోహరమ్ ।
సుఖదం మోక్షబీజం చ కర్మమూలనికృతనమ్ ॥ ౯॥

కైలాసమాగత్య శివాం వివాహ్య
శోభాం ప్రపేదే నితరాం శివోఽపి ।
విచారయామాస చ దేవకృత్యం
పీడాం జనస్యాపి చ దేవకృత్యే ॥ ౧౦॥

శివఃస భగవాన్ సాక్షాత్కైలాసమగమద్యదా ।
సౌఖ్యం చ వివిధం చక్రుర్గణాః సర్వే సుహర్షితాః ॥ ౧౧॥

మహోత్సవో మహానాసీచ్ఛివే కైలాసమాగతే ।
దేవాః స్వవిషయం ప్రాప్తా హర్షనిర్భరమానసాః ॥ ౧౨॥

అథ శమ్భుర్మహాదేవో గృహీత్వా గిరిజాం శివామ్ ।
జగము నిర్జనం స్థానం మహాదివ్యం మనోహరమ్ ॥ ౧౩॥

శయ్యాం రతికరీం కృత్వా పుష్పచందనచర్చితామ్ ।
అద్భుతాం తత్ర పరమాం భోగవస్త్యన్వితాం శుభామ్ ॥ ౧౪॥

స రేమే తత్ర భగవాన్ శమ్భుర్గిరిజయా సహ ।
సహస్రవర్షపర్యంతం దేవమానేన మానదః ॥ ౧౫॥

దుర్గాఙ్గస్పర్శమాత్రేణ లీలయా మూర్చ్ఛితః శివః ।
మూర్చ్ఛితా సా శివస్పర్శాద్భుబుధే న దివానిశమ్ ॥ ౧౬॥

హరే భోగప్రవృత్తే తు లోకధర్మప్రవర్తిని ।
మహాన్ కాలో వ్యతీయాయ తయోః క్షణ ఇవానఘ ॥ ౧౭॥

అథ సర్వే సురాస్తాత ఏకత్రీభూయ చైకదా ।
మన్తయాఙ్చక్రురాగత్య మేరౌ శక్రపురోగమాః ॥ ౧౮॥

సురా ఊచుః ।

వివాహం కృతవాఙ్చమ్భురస్మత్కార్యార్థమీశ్వరః ।

యోగీశ్వరో నిర్వికారో స్వాత్మారామో నిరజ్జునః ॥ ౧౯ ॥

నోత్పన్నస్తనయస్తస్య న జానీమోఽత్ర కారణమ్ ।
విలమ్బః క్రియతే తేన కథం దేవేశ్వరేణ హ ॥ ౨౦ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఏతస్మిన్నస్తరే దేవా నారదాద్దేవదర్శనాత్ ।
బుబుధుస్తన్వితం భోగం తయోశ్చ రమమాణయోః ॥ ౨౧ ॥

చిరం జ్ఞాత్వా తయోర్భోగం చింతామాపుః సురాశ్చ తే ।
బ్రహ్మీణం మాం పురస్కృత్య యయుర్నారాయణాన్వికమ్ ॥ ౨౨ ॥

తం నత్వా కథితం సర్వం మయా వృత్తాన్తమీప్సితమ్ ।
సస్తస్థిరే సర్వదేవాః చిత్రే పుత్రలికా యథా ॥ ౨౩ ॥

సహస్రవర్షపర్యంతం దేవమానేన శఙ్కరః ।
రతౌ రతశ్చ నిశ్చేష్టో యోగీ విరమతే న హి ॥ ౨౪ ॥

శ్రీభగవానువాచ ।

చింతా నాస్తి జగద్ధాతః సర్వం భద్రం భవిష్యతి ।
శరణం వ్రజ దేవేశ శఙ్కరస్య మహాప్రభోః ॥ ౨౫ ॥

మహేశశరణాపన్నా యే జనా మనసా ముదా ।
తేషాం ప్రజేశ భక్తానాం న కుతశ్చిద్భయం క్వచిత్ ॥ ౨౬ ॥

శ్శృణ్వైరభక్తః సమయే భవితా నాధునా విధే ।
కాలప్రయుక్తం కార్యం చ సిద్ధిం ప్రాప్నోతి నాన్యథా ॥ ౨౭ ॥

శమోః సమ్భాగమిష్టం కో భద్రాం కర్తుమిహేశ్వరః ।
పూర్ణే వర్షనహస్తే చ స్వేచ్ఛయా హి విరంస్యతి ॥ ౨౮ ॥

స్త్రీపుంసో రతివిచ్ఛేదముపాయేన కరోతి యః ।
తస్య స్త్రీపుత్రయోర్భేదో భవేజ్జన్మని జన్మని ॥ ౨౯ ॥

భ్రష్టజ్ఞానో నష్టకీర్తిరలక్ష్మీకో భవేదిహ ।
ప్రయాత్యన్తే కాలసూత్రం వర్షలక్షం స పాతకీ ॥ ౩౦ ॥

రమ్భాయుక్తం శక్రమిమం చకార విరతం రతౌ ।
మహామునీస్థో దుర్వాసాస్తత్ప్రీభేదో బభూవ హ ॥ ౩౧ ॥

పునరన్యాం స సమ్ప్రాప్య విషేష్య శుభపాణికామ్ ।

దివ్యం వర్షసహస్రం చ విజహౌ విరహజ్వరమ్ ॥ ౩౨॥

ఘృతాచ్యా సహ సంశ్లిష్టం కామం వారితవాన్ గురుః ।
షణ్మాసాభ్యంతరే చన్ద్రస్తస్య పత్నిం జహార హ ॥ ౩౩॥

పునశ్శివం సమారాధ్య కృత్వా తారామయం రణమ్ ।
తారాం సగర్భాం సమ్ప్రాప్య విజహౌ విరహజ్వరమ్ ॥ ౩౪॥

మోహినీసహితం చన్ద్రం చకార విరతం రతౌ ।
మహర్షిర్గౌతమస్తస్య స్త్రీవిచ్ఛేదో బభూవ హ ॥ ౩౫॥

హరిశ్చన్ద్రో హాలికం చ వృషల్యా సహ సంయుతమ్ ।
వారయామాస నిశ్చేష్టం నిర్జనే తత్ఫలం శృణు ॥ ౩౬॥

భ్రష్టః స్త్రీపుత్రరాజ్యేభ్యో విశ్వామిత్రేణ తాడితః ।
తతః శివం సమారాధ్య ముక్తో భూతో హి కశ్మలాత్ ॥ ౩౭॥

అజామిలం ద్విజశ్రేష్ఠం వృషల్యా సహ సంయుతమ్ ।
న భియా వారయామాసుః సురాస్తాం చాపి కేచన ॥ ౩౮॥

సర్వం నిషేకసాధ్యం చ నిషేకో బలవాన్ విధే ।
నిషేకఫలదో వై స నిషేకః కేన వార్యతే ॥ ౩౯॥

దివ్యం వర్షసహస్రం చ శమోఘః సమ్భోగకర్మ తత్ ।
పూర్ణే వర్షసహస్రే చ గత్వా తత్ర సురేశ్వరాః ॥ ౪౦॥

యేన వీర్యం పతేద్భూమౌ తత్ కరిష్యథ నిశ్చితమ్ ।
తత్ర వీర్యే చ భవితా స్కన్దనామా ప్రభోః సుతః ॥ ౪౧॥

అధునా స్వగృహం గచ్ఛ విధే సురగణైః సహ ।
కరోతు శముఖః సమ్భోగం పార్వత్యా సహ నిర్జనే ॥ ౪౨॥

బ్రహ్మోవాచ ।
ఇత్యుక్త్వా కమలాకాన్తః శీఘ్రం స్వాన్తః పురం యయా ।
స్వావయం ప్రయయర్దేవా మయా సహ మునీశ్వర ॥ ౪౩॥

శక్తిశక్తిమతోశ్చాథ విహారేణాతి చ ఊతిః ।
భారాక్రాంతా చకమ్పే సా సశేషాపి సకచ్ఛపా ॥ ౪౪॥

కచ్ఛపస్య హి భారేణ సర్వాధారః సమీరణః ।
స్తమ్భితోఽథ త్రిలోకాశ్చ బభూవుర్భయవిహ్వలాః ॥ ౪౫॥

అథ సర్వే మయా దేవా హరేశ్చ శరణం యయుః ।
సర్వం నివేదయాంతుక్రుస్తదస్పృతం దీనమానసా ॥ ౪౬ ॥

దేవా ఊచుః ।

దేవదేవ రమానాథ సర్వావనకర ప్రభో ।

రక్ష నః శరణాపన్నాన్ భయవ్యాకులమానసాన్ ॥ ౪౭ ॥

స్తమ్భితస్త్రిజగత్ప్రాణో న జానే కేన హేతునా ।

వ్యాకులం మునిభిర్లైశ్చైస్త్రోక్యం సచరాచరమ్ ॥ ౪౮ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇత్యుక్త్వా సకలా దేవా మయా సహ మునీశ్వర ।

దీనాస్తస్యః పురో విష్ణోర్మోనీభూతాః సుదుఃఖితాః ॥ ౪౯ ॥

తదాకర్ణ్య సమాదాయ సురాన్నః సకలాన్ హరిః ।

జగామ పర్వతం శీఘ్రం కైలాసం శివవల్లభమ్ ॥ ౫౦ ॥

తత్ర గత్వా హరిర్దేవైర్మయా చ సురవల్లభః ।

యయౌ శివవరస్థానం శఙ్కరం ద్రఘ్ణకామ్యయా ॥ ౫౧ ॥

తత్ర దృష్ట్వా శివం విష్ణుర్న సురైర్విస్మితోఽభవత్ ।

తత్ర స్థితాన్ శివగణాన్ పప్రచ్ఛ వినయాన్వితః ॥ ౫౨ ॥

విష్ణురువాచ ।

హే శఙ్కరాః శివః కుత్ర గతః సర్వప్రభుర్గణాః ।

నివేదయత నః ప్రీత్యా దుఃఖితాన్వై కృపాలవః ॥ ౫౩ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తస్య సామరస్య హరేర్గణాః ।

ప్రోచుః ప్రీత్యా గణాన్తే హి శఙ్కరస్య రమాపతిమ్ ॥ ౫౪ ॥

శివగణా ఊచుః ।

హరే శ్శృణు శివప్రీత్యా యథార్థం బ్రూమహే వయమ్ ।

బ్రహ్మణా నిర్జరైః సార్థం వృత్తాన్తమఖిలం చ యత్ ॥ ౫౫ ॥

సర్వేశ్వరో మహాదేవో జగామ గిరిజాలయమ్ ।

సంస్థాప్య నోఽత్ర సుప్రీత్యా నానాలీలావిశారదః ॥ ౫౬ ॥

తద్గుహాభ్యంతరే శమ్ముఖః కిం కరోతి మహేశ్వరః ।
న జానీమో రమానాథ వ్యతీయుర్భూహవః సమాః ॥ ౫౭॥

బ్రహ్మోవాచ ।
శ్రుత్వేతి వచనం తేషాం స విష్ణుః సామరో మయా ।
విస్మితోఽతి మునిశ్రేష్ఠ శివద్వారం జగామ హ ॥ ౫౮॥

తత్ర గత్వా మయా దేవైః స హరిర్దేవవల్లభః ।
ఆర్తవాణ్యా మునే ప్రోచే తారస్వరతయా తదా ॥ ౫౯॥

శమ్ముఖమస్తాన్మహాప్రీత్యా సామరో హి మయా హరిః ।
తత్ర స్థితో మునిశ్రేష్ఠ సర్వలోకప్రభుం హరమ్ ॥ ౬౦॥

విష్ణురువాచ ।
కిం కరోషి మహాదేవాభ్యంతరే పరమేశ్వర ।
తారకార్తాన్సురాన్సర్వాన్ పాహి నః శరణాగతాన్ ॥ ౬౧॥

ఇత్యాది సంస్తువన్ శమ్ముఖం బహుధా సోఽమరైర్మయా ।
రురోదాతి హరిస్తత్ర తారకార్తైర్మునీశ్వర ॥ ౬౨॥

దుఃఖకోలాహలస్తత్ర బభూవ త్రిదివోకసామ్ ।
మిశ్రితశ్శివ సంస్తుత్యాసురార్తానాం మునీశ్వర ॥ ౬౩॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం చతుర్థే కుమారఖణ్డే
శివవిహారవర్ణనం నామ ప్రథమోఽధ్యాయః ॥ ౨.౪.౧॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం చతుర్థః కుమారఖణ్డే

౨.౪.౨. ద్వితీయోఽధ్యాయః । శరవణే కార్తికేయోత్పత్తివర్ణనమ్ ।

బ్రహ్మోవాచ ।
తదాకర్ణ్య మహాదేవో యోగజ్ఞానవిశారదః ।
త్యక్తకామో న తత్యాజ సమ్భోగం పార్వతీభయాత్ ॥ ౧॥

ఆజగామ గృహద్వారి సురాణాం నికటం శివః ।
దైత్యేన పీడితానాం చ శంకరో భక్తవత్సలః ॥ ౨॥

దేవాఃసర్వే ప్రభుం దృష్ట్వా హరిణా చ మయా శివమ్ ।
బభూబుః సుఖినశ్చాతి తదా వై భక్తవత్సలమ్ ॥ ౩॥

ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తేషాం సురాణాం భగవాన్భవః ।
ప్రత్యువాచ విషణ్ణాత్మా దూయమానేన చేతసా ॥ ౪॥

ప్రణమ్య సుమహాప్రీత్యా నతస్కన్ధాశ్చ నిర్జరాః ।
తుష్టువుః శఙ్కరం సర్వే మయా చ హరిణా మునే ॥ ౫॥

దేవా ఊచుః ।

దేవదేవ మహాదేవ కరుణాసాగర ప్రభో ।
అన్తర్యామీ హి సర్వేషాం సర్వం జానాసి శఙ్కర ॥ ౬॥

దేవకార్యం కురు విభో రక్ష దేవాన్ మహేశ్వర ।
జహి దైత్యాన్ కృపాం కృత్వా తారకాదీన్ మహాప్రభో ॥ ౭॥

శివ ఉవాచ ।

హే విష్ణో హే విధే దేవాః సర్వేషాం వో మనోగతిః ।
యద్భావి తద్భవత్యేవ కోఽపి నో తన్నివారకః ॥ ౮॥

యజ్ఞాతం తజ్ఞాతమేవ ప్రస్తుతం శృణుతామరాః ।
శివరేతస్థలితం వీర్యం కో గ్రహీష్యతి మేఽధునా ॥ ౯॥

స గృహ్ణీయాదితి ప్రోచ్య పాతయామాస తద్భువి ।
అగ్నిరూభాత్వా కపోతో హి ప్రేరితఃసర్వనిర్జరైః ॥ ౧౦॥

అభక్షచ్ఛామృభవం వీర్యం చఙ్ఘ్చ తు నిఖిలం తదా ।
ఏతస్మిన్నస్తరే తత్రాజగామ గిరిజా మునే ॥ ౧౧॥

శివాగమవిలమ్బే చ దదర్శ సురపుణ్ణవాన్ ॥

జ్ఞాత్వా తద్వృత్తమఖిలం మహాక్రోధయుతా శివా ॥ ౧౨॥

ఉవాచ త్రిదశాన్ సర్వాన్ హరిప్రభృతికాస్తదా ॥ ౧౩॥

దేవ్యువాచ ।

రే రే సురగణాఃసర్వే యూయం దుష్టా విశేషతః ।
స్వార్థసంసాధకా నిత్యం తదర్థం పరదుఃఖదాః ॥ ౧౪॥

స్వార్థహేతోర్మహేశానమారాధ్య పరమం ప్రభుమ్ ।

నష్టం చక్రర్మద్విహారం వన్ధ్యాఽభవమహం సురాః ॥ ౧౫॥

మాం విరోధ్య సుఖం నైవ కేషాఞ్చిదపి నిర్జరః ।

తస్మాద్దుఃఖం భవేద్వో హి దుష్టానాం త్రిదివోకసామ్ ॥ ౧౬॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇత్యుక్త్వా విష్ణుప్రముఖాన్ సురాన్ సర్వాన్ శశాప సా ।

ప్రజ్వలన్తీ ప్రకోపేన శైలరాజసుతా శివా ॥ ౧౭॥

పార్వత్యువాచ ।

అద్యప్రభృతి దేవానాం వన్ధ్యా భార్యా భవన్న్వితీ ।

దేవాశ్చ దుఃఖితాఃసన్తు నిఖిలా మద్విరోధినః ॥ ౧౮॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇతి శప్తాశ్విలాన్దేవాన్ విష్ణ్వాద్యాన్సకలేశ్వరీ ।

ఉవాచ పావకం క్రుద్ధా భక్షకం శివరేతసః ॥ ౧౯॥

పార్వత్యువాచ ।

సర్వభక్షీ భవ శుచే పీడితాత్మేతి నిత్యశః ।

శివతత్త్వం న జానాసి మూర్ఖోఽసి సురకార్యకృత్ ॥ ౨౦॥

రే రే శత మహాదుష్ట దుష్టానాం దుష్టబోధవాన్ ।

అభక్షః శివవీర్యం యన్నాక్కార్షీరుచితం హితమ్ ॥ ౨౧॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇతి శప్తాశ్వివా వహ్నిం సహేశేన నగాత్మజా ।

జగమ స్వాలయం శీఘ్రమసన్తుష్టా తతో మునే ॥ ౨౨॥

గత్వా శివా శివం సమ్యక్ బోధయామాస యత్నతః ।

అజిజనత్పరం పుత్రం గణేశాఖ్యం మునీశ్వర ॥ ౨౩॥

తద్వృత్తాన్తమశేషం చ వర్ణయిష్యే మునేఽగ్రతః ।

ఇదానీం శృణు శుప్రీత్యా గుహోత్పత్తిం వదామ్యహమ్ ॥ ౨౪॥

పావకార్పితమన్నాది భుజ్జాతే నిర్జరః ఖలు ।

వేదవాణ్యేతి సర్వే తే సగర్భా అభవన్సురాః ॥ ౨౫॥

తతోఽసహన్తస్త్వదీర్యం పీడితా హ్యభవన్ సురాః ।

విష్ణ్వాద్యా నిఖిలాశ్చాతి శివాజ్ఞానప్రబుద్ధయః ॥ ౨౬॥

అథ విష్ణుప్రభృతికాఃసర్వే దేవా విమోహితాః ।
 దహ్యామానా యయుః శీఘ్రం శరణం పార్వతీపతేః ॥ ౨౭॥
 శివాలయస్య తే ద్వాఱి గత్వా సర్వే వినస్తుకాః ।
 తుష్టవుఃసశివం శమ్భుం ప్రీత్యా సాఙ్ఖలయఃసురాః ॥ ౨౮॥
 దేవా ఊచుః ।
 దేవదేవ మహాదేవ గిరిజేశ మహాప్రభో ।
 కిం జాతమధునా నాథ తవ మాయా దురత్యయా ॥ ౨౯॥
 సగర్భాశ్చ వయం జాతా దహ్యామానాశ్చ రేతసా ।
 తవ శమ్భో కురు కృపాం నివారయ దశామిమామ్ ॥ ౩౦॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 ఇత్యాకర్ణ్యాఽమరనుతిం పరమేశః శివాపతిః ।
 ఆజగమ ద్రుతం ద్వాఱి యత్ర దేవాః స్థితా మునే ॥ ౩౧॥
 ఆగతం శఙ్కరం ద్వాఱి సర్వే దేవాశ్చ సాఙ్ఖతాః ।
 ప్రణమ్య తుష్టవుః ప్రీత్యా నర్తకా భక్తవత్సలమ్ ॥ ౩౨॥
 దేవా ఊచుః ।
 శమ్భో శివ మహేశాన త్వాం నతాః స్మ విశేషతః ।
 రక్ష సః శరణాపన్నాన్ దహ్యామానాంశ్చ రేతసా ॥ ౩౩॥
 ఇదం దుఃఖం హర హర భవామో హి మృతా ద్రువమ్ ।
 త్వాం వినా కః సమర్థోఽద్య దేవదుఃఖనివారణే ॥ ౩౪॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 ఇతి దీనతరం వాక్యమాకర్ణ్య సురరాట్ ప్రభుః ।
 ప్రత్యువాచ విహస్యాథ స సురాన్ భక్తవత్సలః ॥ ౩౫॥
 శివ ఉవాచ ।
 హే హరే హే విధే దేవాః సర్వే శృణుత మద్వచః ।
 భవిష్యతి సుఖం వోఽద్య సావధానా భవన్తు హి ॥ ౩౬॥
 ఏతద్వమత మద్వీర్యం ద్రుతమేవాఖిలాఃసురాః ।
 సుఖినస్తద్విశేషేణ శాసనాన్మమ సుప్రభోః ॥ ౩౭॥
 బ్రహ్మోవాచ ।

ఇత్యాజ్ఞాం శిరసాఽధాయ విష్ణ్వాద్యాః సకలాః సురాః ।
 అకార్షుర్వమనం శీఘ్రం స్మరంతః శివమవ్యయమ్ ॥ ౩౮॥
 తచ్చమ్భురేతఃస్వర్ణాభం పర్వతాకారమద్భుతమ్ ।
 అభవత్పతితం భూమౌ స్పృశద్ ద్యామేవ సుప్రభమ్ ॥ ౩౯॥
 అభవన్సుఖినఃసర్వే సురాః సర్వేఽచ్యుతాదయః ।
 అస్తువన్ పరమేశానం శక్కరం భక్తవత్సలమ్ ॥ ౪౦॥
 పావకస్త్యభవన్నైవ సుఖీ తత్ర మునీశ్వర ।
 తస్యాజ్ఞాం పరమోఽదాద్వై శక్కరః పరమేశ్వరః ॥ ౪౧॥
 తతః సవహ్నిర్వికలః సాఙ్గాలిర్నతకో మునే ।
 అస్త్రాచ్ఛివం సుఖీ నాత్మా వచనం చేదమబ్రవీత్ ॥ ౪౨॥
 అగ్నిరువాచ ।
 దేవదేవ మహేశాన మూఢోఽహం తవ సేవకః ।
 క్షమస్య మేఽపరాధం హి మమ దాహం నివారయ ॥ ౪౩॥
 త్వం దీనవత్సలః స్వామిన్ శక్కరః పరమేశ్వరః ।
 ప్రత్యువాచ ప్రసన్నాత్మా పావకో దీనవత్సలమ్ ॥ ౪౪॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 ఇత్యాకర్ణ్య శుచేర్వాణీం స శమ్భుః పరమేశ్వరః ।
 ప్రత్యువాచ ప్రసన్నాత్మా పావకం దీనవత్సలః ॥ ౪౫॥
 శివ ఉవాచ ।
 కృతం త్వనుచితం కర్మ మద్రేతో భక్షితం హి యత్ ।
 అతో నివృత్తస్తే దాహః పాపాధిక్యాన్మదాజ్ఞయా ॥ ౪౬॥
 ఇదాసీం త్వం సుఖీ నామ శుచే మచ్ఛరణాగతః ।
 అతః ప్రసన్నో జాతోఽహం సర్వం దుఃఖం వినశ్యతి ॥ ౪౭॥
 కస్యాశ్చిత్సుస్త్రియాం యోనౌ మద్రేతస్త్యజ యత్నతః ।
 భవిష్యతి సుఖీ త్వం హి నిర్దాహాత్మా విశేషతః ॥ ౪౮॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 శమ్భువాక్యం నిశమ్యేతి ప్రత్యువాచ శనైః శుచిః ।
 సాఙ్గాలిర్నతకః ప్రీత్యా శక్కరం భక్తశక్కరమ్ ॥ ౪౯॥

దురాసదమిదం తేజస్తవ నాథ మహేశ్వర ।
 కాచిన్నాస్తి వినా శక్త్యా ధర్తుం యోనౌ జగత్త్రయే ॥ ౫౦॥
 ఇత్థం యదాఽబ్రవీద్యహ్నిస్తదా త్వం మునిసత్తమ ।
 శక్కురప్రేరితః ప్రాత్య హృదాగ్నిముపకారకః ॥ ౫౧॥
 నారద ఉవాచ ।
 శృణు మద్యవనం వహ్నా తవ దాహహారం శుభమ్ ।
 పరమానందం రమ్యం సర్వకష్టనివారకమ్ ॥ ౫౨॥
 కృత్వోపాయమిమం వహ్నా సుఖీ భవ విదాహకః ।
 శివేచ్ఛయా మయా సమ్యగుక్తం తాతేదమాదరాత్ ॥ ౫౩॥
 తపోమాసన్నానకర్త్యః స్త్రియో యాఃస్యః ప్రగే శుచే ।
 తద్దేహేషు స్థాపయ త్వం శివరేతస్త్విదం మహత్ ॥ ౫౪॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 తస్మిన్నవసరే తత్రాగతాః సప్తమునిస్త్రియః ।
 తపోమాసి స్నానకామాః ప్రాతః సన్నియమా మునే ॥ ౫౫॥
 స్నానం కృత్వా స్త్రియస్తా హి మహాశితార్దితాశ్చ షట్ ।
 గస్తుకామా మునే యాతా వహ్నిజ్వాలాసమీపతః ॥ ౫౬॥
 విమోహితాశ్చ తా దృష్ట్వా రున్ధతీ గిరిశాఙ్గయా ।
 నిషిషేధ విశేషేణ సుచరిత్రా సుబోధిని ॥ ౫౭॥
 తాః షడ్ మునిస్త్రియో మోహాద్ధరాత్తత్ర గతా మునే ।
 స్వశీతవినివృత్సర్థం మోహితాః శివమాయయా ॥ ౫౮॥
 తద్రేతఃకణికాః సద్యస్తద్దేహాన్ వివిశుర్మునే ।
 రోమద్వారాఽఖిలా వహ్నిరభూద్దాహవివర్జితః ॥ ౫౯॥
 అన్తర్ధాయ ద్రుతం వహ్నిర్జ్వాలారూపో జగామ హ ।
 సుఖీ స్వలోకం మనసా స్మరంస్తాస్త్వం శక్కురం చ తమ్ ॥ ౬౦॥
 సగర్భాస్తాః స్త్రియః సాధోఽభవన్ దాహప్రపీడితాః ।
 జగ్ముఃస్వభవనం తాతారున్ధతీ దుఃఖితాగ్నినా ॥ ౬౧॥
 దృష్ట్వా స్వస్త్రిగతిం తాత నాథాః క్రోధాకులా ద్రుతమ్ ।
 తత్యజస్తాః స్త్రియస్తాత సుసమ్మన్త్య పరస్పరమ్ ॥ ౬౨॥

అథ తాః షట్ స్త్రీయఃసర్వా దృష్ట్వా స్వవ్యభిచారకమ్ ।
మహాదుఃఖాన్వితాస్తాతాభవన్నాకులమానసాః ॥ ౬౩॥

తత్యజిశ్చివరేతస్తద్ధర్భరూపం మునిస్త్రీయః ।
తా హిమాచలపృష్ఠేఽథాభవన్ దాహవివర్జితాః ॥ ౬౪॥

అసహన్ శివరేతస్తద్ధిమాద్రిః కమ్పముద్వహన్ ।
గణ్డాయాం ప్రాక్షిపత్కూర్ణమసహ్యాం దాహపీడితః ॥ ౬౫॥

గణ్డయాఽపి చ తద్వీర్యం దుస్సహం పరమాత్మనః ।
నిఃక్షిప్తం హి శరస్తమ్భే తరణ్ణైః స్వైర్మునీశ్వర ॥ ౬౬॥

పతితం తత్ర తద్రేతో ద్రుతం బాలో బభూవ హ ।
సుందరః సుభగః శ్రీమాన్స్తేజస్వీ ప్రీతివర్ధనః ॥ ౬౭॥

మార్గమాసే సితే పక్షే తిథౌ షష్ఠ్యాం మునీశ్వర ।
ప్రాదుర్భావోఽభవత్తస్య శివపుత్రస్య భూతలే ॥ ౬౮॥

తస్మిన్నవసరే బ్రహ్మన్నకస్మాద్ధిమశైలజా ।
అభూతాం సుఖినౌ తత్ర స్వగిరౌ గిరిశోఽపి చ ॥ ౬౯॥

శివాకుచాభ్యాం సుస్రావ పయ ఆనన్దసమ్భవమ్ ।
తత్ర గత్వా చ సర్వేషాం సుఖమాసీన్మునేఽధికమ్ ॥ ౭౦॥

మఙ్గలం చాఽభవత్తాత త్రిలోక్యాం సుఖదం సతామ్ ।
ఖలానామభవద్విఘ్నో దైత్యానాం చ విశేషతః ॥ ౭౧॥

అకస్మాదభవద్ వ్యోమ్ని పరమో దున్దభిధ్వనిః ।
పుష్పవృష్టిః పపాతాఽశు బాలకోపరి నారద ॥ ౭౨॥

విష్ణ్వాదీనాం సమస్తానాం దేవానాం మునిసత్తమ ।
అభూదకస్మాత్పురమ ఆనన్దః పరమోత్సవః ॥ ౭౩॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం చతుర్థే కుమారఖణ్డే
శివపుత్రజననవర్ణనం నామ ద్వితీయోఽధ్యాయః ॥ ౨.౪.౨॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం చతుర్థః కుమారఖణ్డే

౨.౪.౩. తృతీయోఽధ్యాయః । కార్తికేయలీలావర్ణనమ్ ।

నారద ఉవాచ ।

దేవదేవ ప్రజానాథ బ్రహ్మన్ సృష్టికర ప్రభో ।
తతః కిమభవత్తత్ర తద్వదాఽద్య కృపాం కురు ॥ ౧॥

బ్రహ్మోవాచ ।

తస్మిన్నవసరే తాత విశ్వామిత్రః ప్రతాపవాన్ ।
ప్రేరితో విధినా తత్రాగచ్ఛత్ప్రీతో యదృచ్ఛయా ॥ ౨॥

స దృష్ట్వా లౌకికం ధామ తత్సుతస్య సుతేజసః ।
అభవత్పూర్ణకామస్తు సుప్రసన్నో ననామ చ ॥ ౩॥

అకరోత్సునుతిం తస్య సుప్రసన్నేన చేతసా ।
విధిప్రేరితవాగ్భిశ్చ విశ్వామిత్రః ప్రభావవిత్ ॥ ౪॥

తతఃసోఽభూత్సుతస్తత్ర సుప్రసన్నో మహోతికృత్ ।
సుప్రహస్యాద్భుతమహో విశ్వామిత్రమువాచ చ ॥ ౫॥

శివసుత ఉవాచ ।

శివేచ్ఛయా మహాజ్ఞానిన్నకస్మాత్త్వమిహాగతః ।
సంస్కారం కురు మే తాత యథావద్వేదసమ్మితమ్ ॥ ౬॥

అద్యారభ్య పురోధాస్తస్వం భవ మే ప్రీతిమావహాన్ ।
భవిష్యసి సదా పూజ్యః సర్వేషాం నాత్ర సంశయః ॥ ౭॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తస్య సుప్రసన్నో హి గాధిజః ।
తమువాచానుదాత్తేన స్వరేణ చ సువిస్మితః ॥ ౮॥

విశ్వామిత్ర ఉవాచ ।

శ్ంఱ తాత న విప్రోఽహం గాధిక్షత్రియబాలకః ।
విశ్వామిత్రేతి విఖ్యాతః క్షత్రియో విప్రనేవకః ॥ ౯॥

ఇతి స్వచరితం ఖ్యాతం మయా తే వరబాలక ।
కస్తస్వం స్వచరితం బ్రూహి విస్మితాయాఖిలం హి మే ॥ ౧౦॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తస్య తత్స్వవృత్తం జగద హా ।
 తతశ్చోచావ సుప్రీత్యా గాధిజం తం మహోతికృత్ ॥ ౧౧॥
 శివసుత ఉవాచ ।
 విశ్వామిత్ర వరాన్మే త్వం బ్రహ్మర్షిర్నాత్త సంశయః ।
 వసిష్ఠాద్యాశ్చ నిత్యం త్వాం ప్రశంసిష్యన్తి చాదరాత్ ॥ ౧౨॥
 అతస్తమాజ్ఞయా మే హి సంస్కారం కర్తుమర్హసి ।
 ఇదం సర్వం సుగోప్యం తే కథనీయం న కుత్రచిత్ ॥ ౧౩॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 తతోఽకార్షేత్స సంస్కారం తస్య ప్రీత్యాఽఖిలం యథా ।
 శివబాలస్య దేవర్షే వేదోక్తవిధినా పరమ్ ॥ ౧౪॥
 శివబాలోపి సుప్రీతో దివ్యజ్ఞానమదాత్పరమ్ ।
 విశ్వామిత్రాయ మునయే మహోతికారకః ప్రభుః ॥ ౧౫॥
 పురోహితం చకారాసౌ విశ్వామిత్రం శుచేస్సుతః ।
 తదారభ్య ద్విజవరో నానావీలావిశారదః ॥ ౧౬॥
 ఇత్థం లీలా కృతా తేన కథితా సా మయా మునే ।
 తల్లీలామపరాం తాత శ్శృణు ప్రీత్యా వదామ్యహమ్ ॥ ౧౭॥
 తస్మిన్నవసరే తాత శ్వేతనామా చ సమ్ప్రతి ।
 తత్రాఽపశ్యత్సుతం దివ్యం నిజం పరమపావనమ్ ॥ ౧౮॥
 తతస్తం పావకో గత్వా దృష్ట్వాశ్లిశ్శ్య చుచుమ్భ చ ।
 పుత్రేతి చోక్త్యా తస్మై స శస్త్రం శక్తిం దదౌ చ సః ॥ ౧౯॥
 గుహస్తాం శక్తిమాదాయ తచ్ఛృణ్ణం చారురోహ హా ।
 తం జఘాన తయా శక్త్యా శ్శృణ్ణో భువి పపాత సః ॥ ౨౦॥
 దశపద్మమితా వీరా రాక్షసాః పూర్వమాగతాః ।
 తద్వధార్థం ద్రుతం నష్టా బభూవుస్తత్ప్రహారతః ॥ ౨౧॥
 హాహాకారో మహానాసీచ్ఛకమ్ప్రే సాచలా మహీ ।
 త్రైలోక్యం చ సురేశానఃసదేవస్తత్ర చాగమత్ ॥ ౨౨॥
 దక్షిణే తస్య పార్శ్వే చ వజ్రేణ స జఘాన చ ।
 శాఖనామా తతో జాతః పుమాంశ్చైప్సికో మహాబలః ॥ ౨౩॥

పునశ్శక్రో జఘానాశు వామపార్శ్వే హి తం తదా ।
 వజ్రేణాఽన్యః పుమాణ్ణాతో విశాఖాఖ్యోఽపరో బలీ ॥ ౨౪ ॥
 తతస్తద్ధృదయం శక్రో జఘాన పవినా తదా ।
 పరోఽభూన్నైగమోపాఖ్యః పుమాంస్తద్వస్మహాబలః ॥ ౨౫ ॥
 తదా స్కన్ధాదిచత్వారో మహావీరా మహాబలాః ।
 ఇన్ధ్రం హన్తుం ద్రుతం జగ్ముః సోఽయం తచ్ఛరణం యయౌ ॥ ౨౬ ॥
 శక్రః ససామరగణో భయం ప్రాప్య గృహాత్తతః ।
 యయౌ స్వలోకం చకితో న భేదం జ్ఞాతవాన్మునే ॥ ౨౭ ॥
 స బాలకస్తు తత్రైవ తస్థాఽఽవానన్దసంయుతః ।
 పూర్వవన్నిర్భయస్తాత నానాలీలాకరః ప్రభుః ॥ ౨౮ ॥
 తస్మిన్నవసరే తత్ర కృత్తికాఖ్యాశ్చ షట్ స్త్రీయః ।
 స్నాతుం సమాగతా బాలం దదృశుస్తం మహాప్రభుమ్ ॥ ౨౯ ॥
 గ్రహీతుం తం మనశ్చక్రుఃసర్వాస్తా కృత్తికాః స్త్రీయః ।
 వాదో బభూవ తాసాం తద్గ్రహణేచ్ఛాపరో మునే ॥ ౩౦ ॥
 తద్వాదశమనార్థం స షణ్ముఖాని చకార హా ।
 పపౌ దుగ్ధం చ సర్వాసాం తుష్టాస్తా అభవన్మునే ॥ ౩౧ ॥
 తస్మనోగతిమాజ్ఞాయ సర్వాస్తాః కృత్తికాస్తదా ।
 తమాదాయ యయుర్లోకం స్వకీయం ముదితా మునే ॥ ౩౨ ॥
 తం బాలకం కుమారాఖ్యం స్తనం దత్త్వా స్తనార్థినే ।
 వర్ధయామాసురీశస్య సుతం సూర్యాధికప్రభుమ్ ॥ ౩౩ ॥
 న చక్రుర్బాలకం యాశ్చ లోచనానామగోచరమ్ ।
 ప్రాణేభ్యోఽపి ప్రేమపాత్రం యః పోష్టా తస్య పుత్రకః ॥ ౩౪ ॥
 యాని యాని చ వస్త్రాణి త్రైలోక్యే దుర్లభాని చ ।
 దదుస్తస్మై చ తాః ప్రేష్టా భూషణాని వరాణి వై ॥ ౩౫ ॥
 దినే దినే తాః పుపుషుర్బాలకం తం మహాప్రభుమ్ ।
 ప్రశంసితాని స్వాదూని భోజయిత్వా విశేషతః ॥ ౩౬ ॥
 అథైకస్మిన్ దినే తాత స బాలః కృత్తికాత్మజః ।

గత్వా దేవసభాం దివ్యాం సుచరిత్రం చకార హా ॥ ౩౭॥

స్వమహో దర్శయామాస దేవేభ్యో హి మహాద్భుతమ్ ।

సవిష్ణుభ్యోఽఖిలేభ్యశ్చ మహోతికరబాలకః ॥ ౩౮॥

తం దృష్ట్వా సకలాస్తే వై సాచ్యతాఃసర్షయః సురాః ।

విస్మయం ప్రాపురత్స్యంతం పప్రచ్ఛస్తం చ బాలకమ్ ॥ ౩౯॥

కో భవానితి తచ్చుత్వా న కిఞ్చిత్స జగాద హా ।

స్వాలయం స జగమాశు గుప్తస్తస్థౌ హి పూర్వవత్ ॥ ౪౦॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం చతుర్థే కుమారఖణ్డే

కార్తికేయలీలావర్ణనం నామ తృతీయోఽధ్యాయః ॥ ౨.౪.౩॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం చతుర్థః కుమారఖణ్డే

౨.౪.౪. చతుర్థోఽధ్యాయః । కార్తికేయాన్వేషణనన్దిసంవాదవర్ణనమ్ ।

నారద ఉవాచ ।

దేవదేవ ప్రజానాథ తతః కిమభవద్విధే ।

వదేదాసీం కృపాతస్తు శివలీలాసమన్వితమ్ ॥ ౧॥

బ్రహ్మోవాచ ।

కృత్తికాభిర్గృహీతే వై తస్మిన్ శమ్భుసుతే మునే ।

కశ్చిత్కాలో వ్యతీయాయ బుబుధే న హిమార్ద్రజా ॥ ౨॥

తస్మిన్నవసరే దుర్గా స్మేరాననసరోరుహా ।

ఉవాచ స్వామినం శమ్భుం దేవదేవేశ్వరం ప్రభుమ్ ॥ ౩॥

పార్వత్యువాచ ।

దేవదేవ మహాదేవ శ్ంబు మే వచనం శుభమ్ ।

పూర్వపుణ్యాతిభారేణ త్వం మయా ప్రాప్త ఈశ్వరః ॥ ౪॥

కృపయా యోగిషు శ్రేష్ఠో విహారైస్తత్పరోఽభవః ।

రతిభగ్గః కృతో దేవైస్తత్ర మే భవతా భవ ॥ ౫॥

భూమౌ నిపతితం వీర్యం నోదరే మమ తే విభో ।
 కుత్ర యాతం చ తద్దేవ కేన దేవేన నిహ్నుతమ్ ॥ ౬ ॥
 కథం మత్స్వామినో వీర్యమమోఘం తే మహేశ్వర ।
 మోఘం యాతం చ కిం కిం వా శిశుర్జాతశ్చ కుత్రచిత్ ॥ ౭ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।
 పార్వతీవచనం శ్రుత్వా ప్రహస్య జగదీశ్వరః ।
 ఉవాచ దేవానాహూయ మునీంశ్చాపి మునీశ్వర ॥ ౮ ॥

మహేశ్వర ఉవాచ ।
 దేవాః శృణుత మద్వాక్యం పార్వతీవచనం శ్రుతమ్ ।
 ఆమోఘం కుత్ర మే వీర్యం యాతం కేన చ నిహ్నుతమ్ ॥ ౯ ॥

సభయం నాప తత్క్షిప్రం స చేద్దణ్డం న చార్హతి ।
 శక్తో రాజా న శాస్తా యః ప్రజాబాధ్యశ్చ భక్షకః ॥ ౧౦ ॥

బ్రహ్మోవాచ
 శంఖోద్ధ్వజచనం శ్రుత్వా సమాలోచ్య పరస్పరమ్ ।
 ఊచుఃసర్వే క్రమేణైవ త్రస్తాస్తు పురతః ప్రభోః ॥ ౧౧ ॥

విష్ణురువాచ ।
 తే మిథ్యావాదినఃసన్తు భారతే గురుదారికాః ।
 గురునిన్దారతాః శశ్వత్త్వద్వీర్యం యైశ్చ నిహ్నుతమ్ ॥ ౧౨ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।
 త్వద్వీర్యం నిహ్నుతం యేన పుణ్యక్షేత్రే చ భారతే ।
 స నాన్వితో భవేత్తత్ర సేవనే పూజనే తవ ॥ ౧౩ ॥

లోకపాలా ఊచుః ।
 త్వదవీర్యం నిహ్నుతం యేన పాపినా పతితభ్రమాత్ ।
 భాజనం తస్య సోత్యన్తం తత్తాపం కర్మ సన్తతమ్ ॥ ౧౪ ॥

దేవా ఊచుః ।
 కృత్వా ప్రతిజ్ఞాం యో మూఢో నాన్వితాదయతి పూర్ణతామ్ ।
 భాజనం తస్య పాపస్య త్వద్వీర్యం యేన నిహ్నుతమ్ ॥ ౧౫ ॥

దేవపత్న్య ఊచుః ।
 యా నిన్దతి స్వభర్తారం పరం గచ్ఛతి పూరుషమ్ ।

మాతృబంధువిహీనా చ త్వద్వీర్యం నిహ్నుతం యయా ॥ ౧౬ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

దేవానాం వచనం శ్రుత్వా దేవదేవేశ్వరో హరః ।

కర్మణాం సాక్షిణత్సాహ ధర్మాదీన్నభయం వచః ॥ ౧౭ ॥

శ్రీశివ ఉవాచ ।

దేవైర్న నిహ్నుతం కేన తద్వీర్యం నిహ్నుతం ద్రువమ్ ।

తదమోఘం భగవతో మహేశస్య మమ ప్రభోః ॥ ౧౮ ॥

యాయం చ సాక్షిణో విశ్వే సతతం సర్వకర్మణామ్ ।

యుష్మాకం నిహ్నుతం కిం వా కిం జ్ఞాతుం వక్తుమర్హథ ॥ ౧౯ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఈశ్వరస్య వచః శ్రుత్వా సభాయాం కమ్పితాశ్చ తే ।

పరస్పరం సమాలోక్య క్రమేణోచుః పురః ప్రభోః ॥ ౨౦ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

రతే తు తిష్ఠతో వీర్యం పపాత వసుధాతలే ।

మయా జ్ఞాతమమోఘం తచ్ఛుక్చురస్య ప్రకోపతః ॥ ౨౧ ॥

క్షితిరువాచ

వీర్యం సోఢుమశక్తాహం తద్వహ్నో న్యక్షిపం పురా ।

అతోఽత్ర దుర్వహం బ్రహ్మన్నబలాం క్షస్తుమర్హసి ॥ ౨౨ ॥

వహ్నిరువాచ

వీర్యం సోఢుమశక్తోఽహం తవ శక్చుర పర్వతే ।

కైలాసే న్యక్షిపం సద్యః కపోతాత్మా సుదుస్సహమ్ ॥ ౨౩ ॥

గిరిరువాచ

వీర్యం సోఢుమశక్తోఽహం తవ శక్చుర లోకప ।

గంజాయాం ప్రాక్షిపం సద్యో దుస్సహం పరమేశ్వర ॥ ౨౪ ॥

గంజోవాచ

వీర్యం సోఢుమశక్తాహం తవ శక్చుర లోకప ।

వ్యాకులాఽతి ప్రభో నాథ న్యక్షిపం శరకాననే ॥ ౨౫ ॥

వాయురువాచ

శరేషు పతితం వీర్యం సద్యో బాలో బభూవ హ ।

అతీవ సుందరః శమోభ స్వర్నద్యాః పావనే తటే || ౨౬ ||

సూర్య ఉవాచ

రుదన్తం బాలకం దృష్ట్వాగమమస్తాచలం ప్రభో |

ప్రేరితః కాలచక్రేణ నిశాయాం స్థాతుమక్షమః || ౨౭ ||

చన్ద్ర ఉవాచ

రుదన్తం బాలకం ప్రాప్య గృహీత్వా కృత్తికాగణః |

జగామ స్వాలయం శమోభ గచ్ఛన్బదరికాశ్రమమ్ || ౨౮ ||

జలమువాచ

అముం రుదన్తమానీయ స్తన్యపానేన తాః ప్రభో |

వర్ధయామాసురీశస్య సుతం తవ రవిప్రభమ్ || ౨౯ ||

సన్ధ్యోవాచ

అధునా కృత్తికానాం చ వనే తం పోష్య పుత్రకమ్ |

తన్నామ చక్రస్తాః ప్రేమా కార్తికశ్చేతి కౌతుకాత్ || ౩౦ ||

రాత్రిరువాచ

న చక్రుర్బాలకం తాశ్చ లోచనానామగోచరమ్ |

ప్రాణేభ్యోఽపి ప్రీతిపాత్రం యః పోష్టా తస్య పుత్రక || ౩౧ ||

దినమువాచ

యాని యాని చ వస్త్రాణి భూషణాని వరాణి చ |

ప్రశంసితాని స్వాదూని భోజయామాసురేవ తమ్ || ౩౨ ||

బ్రహ్మోవాచ

తేషాం తద్వచనం శ్రుత్వా సన్తుష్టః పురసూదనః |

ముదం ప్రాప్య దదౌ ప్రీత్యా విప్రేభ్యో బహుదక్షిణామ్ || ౩౩ ||

పుత్రస్య వార్తాం సమ్ప్రాప్య పార్వతీ హృష్టమానసా |

కోటిరత్నాని విప్రేభ్యో దదౌ బహుధనాని చ || ౩౪ ||

లక్ష్మీ సరస్వతీ మేనా సావిత్రి సర్వయోషితః |

విష్ణుః సర్వే చ దేవాశ్చ బ్రాహ్మణేభ్యో దదుర్ధనమ్ || ౩౫ ||

ప్రేరితః స ప్రభుర్దైవైర్మునిభిః పర్వతైరథ |

దూతాన్ ప్రస్థాపయామాస స్వపుత్రో యత్ర తాన్ గణాన్ || ౩౬ ||

వీరభద్రం విశాలాక్షం శంకరం కరాక్రమమ్ ।
 నస్తీశ్వరం మహాకాలం వజ్రద్రంష్ట్రం మహోన్మదమ్ ॥ ౩౭॥
 గోకర్ణాస్యం దధిముఖం జ్వలదగ్నిశిఖోపమమ్ ।
 లక్షం చ క్షేత్రపాలానాం భూతానాం చ త్రిలక్షకమ్ ॥ ౩౮॥
 రుద్రాంశ్చ ఖైరవాంశ్చైవ శివతుల్యపరాక్రమాన్ ।
 అన్యాంశ్చ వికృతాకారానసంఖ్యానపి నారద ॥ ౩౯॥
 తే సర్వే శివదూతాశ్చ నానాశస్త్రాస్త్రపాణయః ।
 కృత్తికానాం చ భవనం వేష్టయామాసురుద్ధతాః ॥ ౪౦॥
 దృష్ట్వా తాన్ కృత్తికాఃసర్వా భయవిహ్వలమానసాః ।
 కార్తికం కథయామాసుర్జ్వలంతం బ్రహ్మతేజసా ॥ ౪౧॥
 కృత్తికా ఊచుః ।
 వత్స సైన్యాస్యసంఖ్యాని వేష్టయామాసురాలయమ్ ।
 కిం కర్తవ్యం క్వ గన్తవ్యం మహాభయముపస్థితమ్ ॥ ౪౨॥
 కార్తికేయ ఉవాచ
 భయం త్యజత కల్యాణోభయం కిం వా మయి స్థితే ।
 దుర్నివార్యోఽస్మి బాలశ్చ మాతరః కేన వార్యతే ॥ ౪౩॥
 బ్రహ్మోవాచ
 ఏతస్మిన్నస్తరే తత్ర సైన్యేన్ద్రో నన్దికేశ్వరః ।
 పురతః కార్తికేయస్యోపవిష్టః సమువాచ హ ॥ ౪౪॥
 నస్తీశ్వర ఉవాచ
 భ్రాతః ప్రవృత్తిం శృణు మే మాతరశ్చ శుభావహామ్ ।
 ప్రేరితోఽహం మహేశేన సంహర్తా శంకరేణ చ ॥ ౪౫॥
 కైలాసే సర్వదేవాశ్చ బ్రహ్మవిష్ణుశివాదయః ।
 సభాయాం సంస్థితాస్తాత మహాత్మ్యత్సవమగ్ధలే ॥ ౪౬॥
 తదా శివా సభాయాం వై శంకరం సర్వ శంకరమ్ ।
 సమ్బోధ్య కథయామాస తవాన్వేషణహేతుకమ్ ॥ ౪౭॥
 పప్లచ్చ తాన్ శివో దేవాన్ క్రమాత్త్వత్ప్రాప్తిహేతవే ।
 ప్రత్యుత్తరం దదుస్తే తు ప్రత్యేకం చ యథోచితమ్ ॥ ౪౮॥

త్వామత్ర కృత్తికాస్థానే కథయామాసురీశ్వరమ్ ।
 సర్వే ధర్మాదయో ధర్మాధర్మస్య కర్మసాక్షిణః ॥ ౪౯॥
 ప్రబభూవ రహః క్రీడా పార్వతీశివయోః పురా ।
 దృష్టస్య చ సురైః శమోభిర్వీర్యం భూమౌ పపాత హా ॥ ౫౦॥
 భూమిస్తదక్షిపద్వహ్నో వహ్నిశ్చాద్రౌ స భూధరః ।
 గణ్గాయాం సోఽక్షిపద్వేగాత్ తరజ్జైః శరకాననే ॥ ౫౧॥
 తత్ర బాలోఽభవస్త్యం హి దేవకార్యకృతిః ప్రభుః ।
 తత్ర లబ్ధః కృత్తికాభిస్త్యం భూమిం గచ్ఛ సామృతమ్ ॥ ౫౨॥
 తవాభిషేకం శముభున్తు కరిష్యతి సురైః సహ ।
 లప్స్యనే సర్వశస్త్రాణి తారకాఖ్యం హనిష్యసి ॥ ౫౩॥
 పుత్రస్త్యం విశ్వసంహర్తుస్త్యాం ప్రాప్తుం చాఽక్షమా ఇమాః ।
 నాగ్నిం గోప్తుం యథా శక్తః శుష్కవృక్షః స్వకోటరే ॥ ౫౪॥
 దీప్తవాంస్త్యం చ విశ్వేషు నాసాం గేహేషు శోభనే ।
 యథా పతన్మహాకూపే ద్విజరాజో న రాజతే ॥ ౫౫॥
 కరోషి చ యథాఽఽలోకం నాఽఽచ్ఛన్నోఽస్మాసు తేజసా ।
 యథా సూర్యః కలాచ్ఛన్నో న భవేన్మానవస్య చ ॥ ౫౬॥
 విష్ణుస్త్యం జగతాం వ్యాపీ నానోఽస్య జాతోఽసి శామభవ ।
 యథా న కేషాం వ్యాప్యం చ తస్పర్వం వ్యాపకం నభః ॥ ౫౭॥
 యోగీన్ద్రో నాఽనులిప్తశ్చ భాగీ చేత్పరిపోషణే ।
 నైవ లిప్తో యథాత్మా చ కర్మయోగేషు జీవినామ్ ॥ ౫౮॥
 విశ్వాఽరమృష్ట్యమీశశ్చ నాసు తే సమ్భవేత్ స్థితిః ।
 గుణానాం తేజసాం రాశిర్యథాత్మానం చ యోగినః ॥ ౫౯॥
 భ్రాతర్యే త్వాం న జానన్తి తే నరా హతబుద్ధయః ।
 నాద్రీయన్తే యథా భేకాన్త్యైకవాసాశ్చ పఙ్కజాన్ ॥ ౬౦॥
 కార్తికేయ ఉవాచ
 భ్రాతఃసర్వం విజానాసి జ్ఞానం త్రైకాలికం చ యత్ ।
 జ్ఞానీ త్వం కా ప్రశంసా తే యతో మృత్యుజ్ఞాయాశ్రితః ॥ ౬౧॥

కర్మణాం జన్మ యేషాం వా యాసు యాసు చ యోనిషు ।

తాసు తే నిర్వృతిం భ్రాతః ప్రాప్నువస్తీహ సామృతమ్ ॥ ౬౨॥

కృత్తికాజ్ఞానవత్యశ్చ యోగిన్యః ప్రకృతేః కలాః ।

స్తస్యేనాసాం వర్ధితోఽహముపకారేణ సస్తతమ్ ॥ ౬౩॥

ఆసామహం పోష్యపుత్రో మదంశా యోషితస్త్విమాః ।

తస్యాశ్చ ప్రకృతేరంశాస్తతస్తత్వాన్వమివీర్యజః ॥ ౬౪॥

న మద్భవో హే శైలేన్ద్రకన్యయా నన్దికేశ్వర ।

సా చ మే ధర్మతో మాతా యథేమాః సర్వసమ్మతాః ॥ ౬౫॥

శమ్భునా ప్రేషితస్త్యం చ శమ్భోః పుత్రసమో మహాన్ ।

ఆగచ్ఛామి త్వయా సార్థం ద్రక్ష్యామి దేవతాకులమ్ ॥ ౬౬॥

ఇత్యేవముక్త్వా తం శీఘ్రం సమ్భోధ్య కృత్తికాగణమ్ ।

కార్తికేయః ప్రతస్థే హి సార్థం శఙ్కరపార్షదైః ॥ ౬౭॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం చతుర్థే కుమారఖణ్డే

కార్తికేయాన్వేషణనన్దిసంవాదవర్ణనం నామ చతుర్థోఽధ్యాయః ॥ ౨.౪.౪॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశఙ్కరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం చతుర్థః కుమారఖణ్డే

౨.౪.౫. పంచమోఽధ్యాయః । దేవకృతకుమారాభిషేకః ।

బ్రహ్మోవాచ

ఏతస్మిన్నన్తరే తత్ర దదర్శా రథముత్తమమ్ ।

అద్భుతం శోభితం శశ్వద్విశ్వకర్మవినిర్మితమ్ ॥ ౧॥

శతచక్రం సువిస్తీర్ణం మనోయాయ మనోహరమ్ ।

ప్రస్థాపితం చ పార్వత్యా వేష్టితం పార్షదైర్షరైః ॥ ౨॥

సమారోహాత్తతోఽనన్తో హృదయేన విదూయతా ।

కార్తికః పరమజ్ఞానీ పరమేశానవీర్యజః ॥ ౩॥

తదైవ కృత్తికాః ప్రాప్య ముక్తకేశ్యః శుచాఽఽతురాః ।

ఉన్మత్తా ఇవ తత్రైవ వక్తుమారేభిరే వచః ॥ ౪ ॥

కృత్తికా ఊచుః ।

విహాయాఽస్మాన్ కృపాసిన్ధో గచ్ఛసి త్వం హి నిర్దయః ।

నాయం ధర్మో మాతృవర్గాన్ పాలితో యత్ సుతస్త్వజ్జేత్ ॥ ౫ ॥

స్నేహేన వర్ధితోఽస్మాభిః పుత్రోఽస్మాకం చ ధర్మతః ।

కిం కుర్మః క్వ చ యాస్యామో వయం కిం కరవామ హ ॥ ౬ ॥

ఇత్యుక్త్వా కృత్తికాః సర్వాః కృత్వా వక్షసి కార్తికమ్ ।

ద్రుతం మూర్ఛమవాపుస్తాః సుతవిచ్ఛేదకారణాత్ ॥ ౭ ॥

తాః కుమారో బోధయిత్వా అధ్యాత్మవచనేన వై ।

తాభిశ్చ పార్షదైః సార్థమారురోహ రథం మునే ॥ ౮ ॥

దృష్ట్వా శ్రుత్వా మఙ్గలాని బహూని సుఖదాని వై ।

కుమారః పార్షదైః సార్థం జగామ పితృమన్దిరమ్ ॥ ౯ ॥

దక్షేణ నన్దియుక్తశ్చ మనోయాయీరథేన చ ।

కుమారః ప్రాప కైలాసం న్యగ్రోధాఽక్షయమూలకే ॥ ౧౦ ॥

తత్ర తస్మా కృత్తికాభిః పార్షదప్రవరైః సహ ।

కుమారః శాఙ్కరిః ప్రీతో నానాశీలావిశారదః ॥ ౧౧ ॥

తదా సర్వే సురగణా ఋషయః సిద్ధచారణాః ।

విష్ణునా బ్రహ్మణా సార్థం సమాచఖ్యుస్తదాగమమ్ ॥ ౧౨ ॥

తదా దృష్ట్వా చ గాఙ్గేయం యయౌ ప్రముదితశ్శివః ।

అన్యైః సమేతో హరిణా బ్రహ్మణా చ సురర్షిభిః । ౧౩ ॥

శఙ్ఖాశ్చ బహవో నేదుర్భేరీ తూర్యాణ్యనేకశః ।

ఉత్సవః సుమహానాసీద్దేవానాం తుష్టచేతసామ్ ॥ ౧౪ ॥

తదాసీమేవ తం సర్వే వీరభద్రాదయో గణాః ।

కుర్వంతః స్వస్వయః కేలిం నానాతాలధరస్వరాః ॥ ౧౫ ॥

స్తావకాః స్తూయమానాశ్చ చక్రుస్తే గుణకీర్తనమ్ ।

జయశబ్దం నమశ్శబ్దం కుర్వాణాః ప్రీతమానసాః ॥ ౧౬ ॥

ద్రష్టుం యయుస్తం శరజం శివాత్మజమనుత్తమమ్ । ౧౭ ॥

పార్వతీ మజ్గలం చక్రే రాజమార్గం మనోహరమ్ ।
 పద్మరాగాదిమణిభిః సంస్కృతం పరితః పురమ్ ॥ ౧౮॥
 పతిపుత్రవతీభిశ్చ సాధ్వీభిః స్త్రీభిరన్వితాః ।
 లక్ష్మ్యాదిత్రింశద్దేవీశ్చ పురః కృత్వా సమాయయౌ ॥ ౧౯॥
 రమ్భాద్యస్సరసో దివ్యాః సస్మితా వేషసంయుతాః ।
 సగ్గీతనర్తనపరా బభూవుశ్చ శివాజ్ఞయా ॥ ౨౦॥
 యే తం సమీక్షయామాసుర్గాజ్ఞేయం శక్కురోపమమ్ ।
 దదృశుస్తే మహాత్తేజో వ్యాప్తమాసీజ్జగత్త్రయే ॥ ౨౧॥
 తత్రేజసా వృతం బాలం తప్తచామీకరప్రభమ్ ।
 వవన్దిరే ద్రుతం సర్వే కుమారం సూర్యవర్చసమ్ ॥ ౨౨॥
 జహృషుర్విసనతస్కన్ధా నమశ్శబ్దరతాస్తదా ।
 పరివార్యోపతస్థుస్తే వామదక్షిణమాగతాః ॥ ౨౩॥
 అహం విష్ణుశ్చ శక్రశ్చ తథా దేవాదయోఽఖిలాః ।
 దణ్డవత్పతితా భూమా పరివార్య కుమారకమ్ ॥ ౨౪॥
 ఏతస్మిన్నస్తరే శమ్భుర్గిరిజా చ ముదాన్వితా ।
 మహోత్సవం సమాగమ్య దదర్శ తనయం ముదా ॥ ౨౫॥
 పుత్రం నిరీక్ష్య చ తదా జగదేకబన్ధుః
 ప్రీత్యాన్వితః పరమయా పరయా భవాన్యా ।
 స్నేహాన్వితో భుజగభోగయుతో హి సాక్షాత్
 సర్వేశ్వరః పరివృతః ప్రమథైః పరేశః ॥ ౨౬॥
 అథ శక్తిధరః స్కన్ధో దృష్ట్వా తౌ పార్వతీశివౌ ।
 అవరుహ్య రథాత్కూర్ణం శిరసా ప్రణనామ హ ॥ ౨౭॥
 ఉపగుహ్య శివః ప్రీత్యా కుమారం మూర్ధ్ని శక్కురః ।
 జహ్రౌ ప్రేష్ఠా పరేశానః ప్రసన్నః స్నేహాకర్తుకః ॥ ౨౮॥
 ఉపగుహ్య గుహం తత్ర పార్వతీ జాతసమ్భ్రమా ।
 ప్రస్నుతం పాయయామాస స్తనం స్నేహపరిప్లుతా ॥ ౨౯॥
 తదా సిరాజితో దేవైఃసకలత్రైర్ముదాన్వితైః ।
 జయశబ్దేన మహతా వ్యాప్తమాసీన్నభస్తలమ్ ॥ ౩౦॥

ఋషయో బ్రహ్మఘోషేణ గీతేనైవ చ గాయకాః ।

వాద్యైశ్చ బహవస్తత్రోపతస్థశ్చ కుమారకమ్ ॥ ౩౦॥

స్వమఙ్కమారోప్య తదా మహేశః

కుమారకం తం ప్రభయా సముజ్జ్వలమ్ ।

బభౌ భవానీపతిరేవ సాక్షా-

చ్చియాన్వితః పుత్రవతాం వరిష్ఠః ॥ ౩౧॥

కుమారః స్వగణైః సార్థమాజగామ శివాలయమ్ ।

శివాజ్ఞయా మహోత్సాహైస్సహ దేవైర్మహాసుఖీ ॥ ౩౩॥

దమృతీ తౌ తదా తత్రైకపద్యేన విరేజతుః ।

వివస్యమానావృషిభిరావృతౌ సురసత్తమైః ॥ ౩౪॥

కుమారః క్రీడయామాస శివోత్సజ్గే ముదాన్వితః ।

వాసుకిం శివకణ్ఠస్థం పాణిభ్యాం సమపీడయత్ ॥ ౩౫॥

ప్రహస్య భగవాన్ శమ్భుః శశంస గిరిజాం తదా ।

నిరీక్ష్య కృపయా దృష్ట్వా కృపాలుర్లీలయాకృతిమ్ ॥ ౩౬॥

మదస్మితేన చ తదా భగవాన్మహేశః

ప్రాప్తో ముదం చ పరమాం గిరిజాసమేతః ।

స్త్రేష్టా స గద్గదగిరో జగదేకబన్ధు-

ర్నోవాచ కిఞ్చన విభుర్భువనైకభర్తా ॥ ౩౭॥

అథ శమ్భుర్జగన్నాథో హృష్టో లౌకికవృత్తవాన్ ।

రత్నసింహాసనే రమ్యే వాసయామాస కార్తికమ్ ॥ ౩౮॥

వేదమన్త్రాభిపూతైశ్చ సర్వతీర్థోదపూర్ణకైః ।

సద్రత్నకుమ్భశతకైః స్నాపయామాస తం ముదా ॥ ౩౯॥

సద్రత్నసారరచితకిరీటముకుటాఙ్గదమ్ ।

వైజయంతీం స్వమాలాం చ తస్మై చక్రం దదౌ హరిః ॥ ౪౦॥

శూలం పినాకం పరశుం శక్తిం పాశుపతం శరమ్ ।

సంహారాస్త్రం చ పరమాం విద్యాం తస్మై దదౌ శివః ॥ ౪౧॥

అదామహం యజ్ఞసూత్రం వేదాంశ్చ వేదమాతరమ్ ।

కమణ్ణలుం చ బ్రహ్మాస్త్రం విద్యాం చైవాఽరిమర్షిణీమ్ ॥ ౪౨॥

గజేన్ద్రం చైవ వజ్రం చ దదౌ తస్మై సురేశ్వరః ।
 శ్వేతచక్రం రత్నమాలాం దదౌ పాశం జలేశ్వరః ॥ ౪౩॥
 మనోయాయురథం సూర్యః సన్నాహం చ మహాచయమ్ ।
 యమదణ్డం యమశ్చైవ సుధాకుమ్భం సుధానిధిః ॥ ౪౪॥
 హుతాశనో దదౌ ప్రీత్యా మహాశక్తిం స్వసూనవే ।
 దదౌ స్వశస్త్రం నిర్భృతిర్వాయవ్యాస్త్రం సమీరణః ॥ ౪౫॥
 గదాం దదౌ కుబేరశ్చ కులమీశో దదౌ ముదా ।
 నానాశస్త్రాణ్యుపాయాంశ్చ సర్వే దేవా దదుర్ముదా ॥ ౪౬॥
 కామాస్త్రం కామదేవోఽథ దదౌ తస్మై ముదాన్వితః ।
 గదాం దదౌ స్వవిద్యాశ్చ తస్మై చ పరయా ముదా ॥ ౪౭॥
 క్షీరోదోఽమూల్యరత్నాని విశిష్టం రత్ననూపురమ్ ।
 హిమాలయో హి దివ్యాని భూషణాన్యంశుకాని చ ॥ ౪౮॥
 చిత్రబర్హణనామానం స్వపుత్రం గరుడో దదౌ ।
 అరుణస్త్రాస్త్రచూడాఖ్యం బలినం చరణాయుధమ్ ॥ ౪౯॥
 పార్వతీ సస్మితా హృష్టా పరమైశ్వర్యముత్తమమ్ ।
 దదౌ తస్మై మహాప్రీత్యా చిరజ్ఞీవిత్వమేవ చ ॥ ౫౦॥
 లక్ష్మీశ్చ సమ్పదం దివ్యాం మహాహారం మనోహరమ్ ।
 సావిత్రీ సిద్ధవిద్యాం చ సమస్తాం ప్రదదౌ ముదా ॥ ౫౧॥
 అన్యాశ్చాపి మునే దేవ్యో యా యాస్తత్ర సమాగతాః ।
 స్వాత్మవత్సు దదుస్తస్మై తథైవ శిశుపాలికాః ॥ ౫౨॥
 మహామహోత్సవస్తత్ర బభూవ మునిసత్తమ ।
 సర్వే ప్రసన్నతాం యాతా విశేషాచ్చ శివాశివౌ ॥ ౫౩॥
 ఏతస్మిన్నవ్రతే కాలే ప్రోవాచ ప్రహసన్ ముదా ।
 మునే బ్రహ్మాదికాన్ దేవాన్ రుద్రో భర్గః ప్రతాపవాన్ ॥ ౫౪॥
 శివ ఉవాచ
 హే హరే హే విధే దేవాః సర్వే శృణుత మద్వచః ।
 సర్వథాహం ప్రసన్నోఽస్మి వరాన్వృణుత ఐచ్ఛికాన్ ॥ ౫౫॥
 బ్రహ్మోవాచ

తచ్చుత్వా వచనం శమ్భోర్మునే విష్ణ్వాదయః సురాః ।

సర్వే ప్రోచుః ప్రసన్నాస్యా దేవం పశుపతిం ప్రభుమ్ ॥ ౫౬ ॥

కుమారేణ హతో హ్యేష తారకో భవితా ప్రభో ।

తదర్థమేవ సజ్ఞాతమిదం చరితముత్తమమ్ ॥ ౫౭ ॥

తస్మాద్ద్యైవ యాస్యామస్తారకం హస్తుముద్యతాః ।

ఆజ్ఞాం దేహి కుమారాయ స తం హన్యాత్ సుఖాయ నః ॥ ౫౮ ॥

తథేతి మత్వా స విభుర్దత్తవాంస్తనయం తదా ।

దేవేభ్యస్తారకం హస్తుం కృపయా పరిభావితః ॥ ౫౯ ॥

శివాజ్ఞయా సురాః సర్వే బ్రహ్మవిష్ణుముఖాస్తదా ।

పురస్కృత్య గుహం సద్యో నిర్జగుర్మిలితా గిరేః ॥ ౬౦ ॥

బహిర్నిస్సృత్య కైలాసాత్త్వష్టా శాసనతో హరేః ।

విరేచే నగరం రమ్యమద్భుతం నికటీ గిరేః ॥ ౬౧ ॥

తత్ర రమ్యం గృహం దివ్యమద్భుతం పరమోజ్జ్వలమ్ ।

గుహార్థం నిర్మమే త్వష్టా తత్ర సింహాసనం వరమ్ ॥ ౬౨ ॥

తదా హరిః సుధీర్ఘక్ర్యా కారయామాస మజ్గలమ్ ।

కార్తికస్యాభిషేకం హి సర్వతీర్థజలైః సురైః ॥ ౬౩ ॥

సర్వథా సమలక్ష్మ్యత్య వాసయామాస సజ్గ్రహమ్ ।

కార్తికస్య విధిం ప్రీత్యా కారయామాస చోత్సవమ్ ॥ ౬౪ ॥

బ్రహ్మణ్ణాధిపతిత్వం హి దదౌ తస్మై ముదా హరిః ।

చకార తిలకం తస్య సమానర్చ సురైస్సహ ॥ ౬౫ ॥

ప్రణమ్య కార్తికం ప్రీత్యా సర్వదేవర్షిభిః సహ ।

తుష్టావ వివిధైః స్తోత్రైః శివరూపం సనాతనమ్ ॥ ౬౬ ॥

వరసింహాసనస్థో హి శుశుభేఽతీవ కార్తికః ।

స్వామిభావం సమాపన్నో బ్రహ్మణ్ణస్యాపి పాలకః ॥ ౬౭ ॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితియాయాం రుద్రసంహితాయాం చతుర్థే కుమారఖణ్డే

కుమారాభిషేకవర్ణనం నామ పంచమోఽధ్యాయః ॥ ౨.౪.౫ ॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశక్కరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

ద్వివీర్యాయాం రుద్రసంహితాయాం చతుర్థః కుమారఖణ్డే

౨.౪.౬. షష్ఠోఽధ్యాయః । కుమారాద్భుతచరిత్రవర్ణనమ్ ।

బ్రహ్మోవాచ

అథ తత్ర స గాజ్ఞేయో దర్శయామాస సూతికామ్ ।

తామేవ శృణు సుప్రీత్యా నారద త్వం స్వభక్తిదామ్ ॥ ౧॥

ద్విజ ఏకో నారదాఖ్య ఆజగామ తదైవ హి ।

తత్రాధ్వరకరః శ్రీమాన్ శరణార్థం గుహస్య వై ॥ ౨॥

స విప్రుః ప్రాప్య నికటం కార్తికస్య ప్రసన్నధీః ।

స్వాభిప్రాయం సమాచఖ్యో సుప్రణమ్య శుభైః స్తవైః ॥ ౩॥

విప్రు ఉవాచ

శృణు స్వామిన్యచో మేఽద్య కష్టం మే వినివారయ ।

సర్వబ్రహ్మణ్ణనాథస్తవమతస్తే శరణం గతః ॥ ౪॥

అజమేధాధ్వరం కర్తుమారమ్భం కృతవానహమ్ ।

సోఽజో గతో గృహాన్మే హి త్రోటయిత్వా స్వబన్ధనమ్ ॥ ౫॥

న జానే స గతః కుత్రాఽన్వేషణం తత్కృతం బహు ।

న ప్రాప్తోఽతస్స బలవాన్ భక్తో భవతి మే క్రతోః ॥ ౬॥

త్వయి నాథే సతి విభో యజ్ఞభక్తః కథం భవేత్ ।

విచార్యైవాఽఖిలేశాన కామం పూర్ణం కురుష్వ మే ॥ ౭॥

త్వాం విహాయ శరణ్యం కం యాయాం శివసుత ప్రభో ।

సర్వబ్రహ్మణ్ణనాథం హి సర్వామరసునేవితమ్ ॥ ౮॥

దీనబన్ధుర్దయాసిన్ధుః సునేవ్యో భక్తవత్సలః ।

హరిబ్రహ్మాదిదేవైశ్చ సుస్తుతః పరమేశ్వరః ॥ ౯॥

పార్వతీనన్దనస్కున్దః పరమేకః పరస్తపః ।

పరమాత్మాఽత్యదః స్వామీ సతాం చ శరణార్థినామ్ ॥ ౧౦॥

దీనానాథ మహేశ శక్కరసుత త్రైలోక్యనాథ ప్రభో

మాయాధీశ సమాగతోఽస్మి శరణం మాం పాహి విప్రప్రియ ।

త్వం సర్వప్రభురానతాఽఖిలవిదబ్రహ్మాదిదేవైః స్తుతః
త్వం మాయాకృతిరాత్మభక్తసుఖదో రక్షాపరో మాయికః ॥ ౧౧ ॥

భక్తప్రాణగుణాకరస్త్రిగుణతో భిన్నోఽసి శమ్భుప్రియః
శమ్భుః శమ్భుసుతః ప్రసన్నసుఖదః సచ్చిత్స్వరూపో మహాన్ ।
సర్వజ్ఞస్త్రిపురఘ్నశక్జరసుతః సత్ప్రేమవశ్యఃసదా
షడ్వక్త్రః ప్రియసాధురానతప్రియః సర్వేశ్వరః శక్జరః ।
సాధుద్రోహకరఘ్న శక్జరగురో బ్రహ్మాణ్డనాథో ప్రభుః
సర్వేశామమరాదినేవితపదో మాం పాహి సేవాప్రియ ॥ ౧౨ ॥

వైరిభయశ్శర శక్జర జనశరణస్య
వందే తవ పదపద్మం సుఖకరణస్య ।
విజ్ఞప్తిం మమ కర్ణే స్కన్ధ నిధేహి
నిజభక్తిం జనచేతసి సదా విధేహి ॥ ౧౩ ॥

కరోతి కిం తస్య బలీ విపక్షో
దక్షోఽపి పక్షోభయపార్శ్వగుప్తః ।
కిం తక్షకోఽప్య్యామిషభక్షకో వా
త్వం రక్షకో యస్య సదక్షమానః ॥ ౧౪ ॥

విబుధగురురపి త్వాం స్తోతుమీశో న హి స్యాత్
కథయ కథమహం స్యాం మన్దబుద్ధిర్వరాఝ్యః ।
శుచిరశుచిరనార్యో యాదృశస్తాదృశో వా
పదకమలపరాగం స్కన్ధ తే ప్రార్థయామి ॥ ౧౫ ॥

హే సర్వేశ్వర భక్తవత్సల కృపాసిన్దో త్వదీయోఽస్మ్యహం
భృత్యః స్వస్య న సేవకస్య గణప-స్యాగఃశతం సత్ప్రభో ।
భక్తిం క్వాపి కృతాం మనాగపి విభో జానాసి భృత్యార్తిహా
త్వత్తో నాస్త్యపరోఽవితా న భగవన్ మత్తో నరః పామరః ॥ ౧౬ ॥

కల్యాణకర్తా కలికల్మషఘ్నః
కుబేరబన్ధః కరుణార్ద్రచిత్తః ।
త్రిషట్కనేత్రో రసవక్త్రశోభీ
యజ్ఞం ప్రపూర్ణం కురు మే గుహ త్వమ్ ॥ ౧౭ ॥

రక్షకస్త్యం త్రిలోకస్య శరణాగతవత్సలః ।

యజ్ఞకర్తా యజ్ఞభర్తా హరసే విఘ్నకారిణామ్ ॥ ౧౮ ॥

విఘ్నవారణ సాధూనాం సర్గ కారణ సర్వతః ।
పూర్ణం కురు మమేశాన సుతయజ్ఞ నమోస్తు తే ॥ ౧౯ ॥

సర్వత్రాతా స్కన్ధ హి త్వం సర్వజ్ఞాతా త్వమేవ హి ।
సర్వేశ్వరస్త్వమీశానో నివేశనకలాఽవనః ॥ ౨౦ ॥

సగ్గీతజ్ఞస్త్వమేవాసి వేదవిజ్ఞః పరః ప్రభుః ।
సర్వస్థాతా విధాతా త్వం దేవదేవః సతాం గతిః ॥ ౨౧ ॥

భవాసీనన్దనః శమ్భుతనయో వయునః స్వరాట్ ।
ధ్యాతా ధ్యాయః పితృణాం హి పితా యోనిః సదాత్మనామ్ ॥ ౨౨ ॥

బ్రహ్మోవాచ

ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తస్య దేవసమ్రాట్ శివాత్మజః ।
స్వగణం వీరబాహ్వాఖ్యం ప్రేషయామాస తత్కృతే ॥ ౨౩ ॥

తదాజ్ఞయా వీరబాహుస్సదన్వేషణహేతవే ।
ప్రణమ్య స్వామినం భక్త్యా మహావీరో ద్రుతం యయా ॥ ౨౪ ॥

అన్వేషణం చకారాసౌ సర్వబ్రహ్మణ్ణగోలకే ।
న ప్రాప తమజం కుత్ర శుశ్రావ తదుపద్రవమ్ ॥ ౨౫ ॥

జగామాఽథ స వైకుణ్ఠం తత్రాఽజం ప్రదదర్శ తమ్ ।
ఉపద్రవం ప్రకుర్వన్తం గలయూపం మహాబలమ్ ॥ ౨౬ ॥

ధృత్వా తం శృంజయోర్వీరో ధర్షయిత్వాతివేగతః ।
ఆనినాయ స్వామిపురో వికుర్వన్తం రవం బహు ॥ ౨౭ ॥

దృష్ట్వా తం కార్తికస్సోఽరమారురోహ స తం ప్రభుః ।
ధృతబ్రహ్మణ్ణగరిమా మహాసూతికరో గుహః ॥ ౨౮ ॥

ముహూర్తమాత్రతస్సోఽజో బ్రహ్మణ్ణం సకలం మునే ।
బభ్రామ శ్రమ ఏవాశు పునస్తత్థానమాగతః ॥ ౨౯ ॥

తత ఉత్తీర్య స స్వామీ సమువాస స్వమాసనమ్ ।
సోఽజః స్థితస్తు తత్రైవ స నారద ఉవాచ తమ్ ॥ ౩౦ ॥

నారద ఉవాచ

నమస్తే దేవ దేవేశ దేహి మేఽజం కృపానిధే ।

కుర్యామధ్వరమానన్దాత్సఖాయం కురు మామహో ॥ ౩౧॥

కార్తిక ఉవాచ

వధయోగ్యో న విప్రాఽజః స్వగృహం గచ్ఛ నారద ।

పూర్ణోఽస్తు తేఽధ్వరః సర్వః ప్రసాదాదేవ మే కృతః ॥ ౩౨॥

బ్రహ్మోవాచ

ఇత్యాకర్ణ్య ద్విజఃస్వామీ వచనం ప్రీతమానసః ।

జగామ స్వాలయం దత్త్వా తస్మా ఆశిషముత్తమామ్ ॥ ౩౩॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం చతుర్థే కుమారఖణ్డే
కుమారాద్భుతవరితవర్ణనం నామ షష్ఠోఽధ్యాయః ॥ ౨.౪.౬॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం చతుర్థః కుమారఖణ్డే

౨.౪.౬. సప్తమోఽధ్యాయః । తారకేణ సహస్థాదిదేవానాం యుద్ధవర్ణనమ్ ।

బ్రహ్మోవాచ

హర్యాదయస్సురాస్తే చ దృష్ట్వా తచ్చరితం విభోః ।

సుప్రసన్నా బభూవుర్హి విశ్వాసాసక్తమానసాః ॥ ౧॥

వల్లన్తః కుర్వతో నాదం భావితాశ్శివతేజసా ।

కుమారస్తే పురస్కృత్య తారకం హస్తుమాయయుః ॥ ౨॥

దేవానాముద్యమం శ్రుత్వా తారకోఽపి మహాబలః ।

సైన్యేన మహతా సద్యో యయౌ యోద్ధం సురాన్ ప్రతి ॥ ౩॥

దేవా దృష్ట్వా సమాయాన్తం తారకస్య మహాబలమ్ ।

బలేన బహుకుర్వన్తః సింహనాదం విసిస్మీయుః ॥ ౪॥

తదా నభోఽఙ్గానా వాణీం జగాదోపరి సత్స్వరమ్ ।

శంకరప్రేరితా సద్యో హర్యాదీనఖిలాన్ సురాన్ ॥ ౫॥

వ్యోమవాణ్యువాచ

కుమారం చ పురస్కృత్య సురా యాయం సముద్యతాః ।

దైత్యాన్విజిత్య సక్రౌమే జయినోఽథ భవిష్యథ ॥ ౬॥

బ్రహ్మోవాచ

వాచం తు ఖేచరీం శ్రుత్వా దేవాః సర్వే సముత్సుకాః ।

వీరశబ్దాన్ ప్రకుర్వంతో నిర్భయా హ్యాభవంస్తదా ॥ ౭॥

కుమారం చ పురస్కృత్య సర్వే తే గతసాధ్యసాః ।

యోద్ధుకామాః సురా జగ్ముర్మహీసాగరసంక్రమమ్ ॥ ౮॥

ఆజగామ ద్రుతం తత్ర యత్ర దేవాః స తారకః ।

సైన్యేన మహతా సార్ధం అసురైర్బహుభిర్వృతః ॥ ౯॥

రణదుస్థభయో నేదుః ప్రలయామ్బుదనిఃస్వనాః ।

కర్కశాని చ వాద్యాని పరాణి చ తదాగమే ॥ ౧౦॥

గర్జమానాస్తదా దైత్యాస్తారకేణాసురేణ హ ।

కమ్పయంతో భువం పాదక్రమైర్వల్గునకారకాః ॥ ౧౧॥

తచ్చుత్వా రవమత్సుగ్రం సర్వే దేవా వినిర్భయాః ।

ఐకపద్యేన చోత్తస్థుర్వోద్ధుకామాశ్చ తారకమ్ ॥ ౧౨॥

గజమారోప్య దేవేన్ద్రః కుమారం హ్యగ్రతోఽభవత్ ।

సురసైన్యేన మహతా లోకపాలైః సమావృతః ॥ ౧౩॥

తదా దుస్థభయో నేదుర్భేరీతూర్యాణ్యనేకశః ।

వీణావేణుమృదణ్గాని తథా గన్ధర్వనిస్వనాః ॥ ౧౪॥

గజం దత్త్వా మహేన్ద్రాయ కుమారో యానమారుహత్ ।

అనేకాశ్చర్యసమ్భూతం నానారత్నసమన్వితమ్ ॥ ౧౫॥

విమానమారుహ్య తదా మహాయశాః

స శాఙ్కరిఃసర్వగుణైరుపేతః ।

శ్రియా సమేతః పరయా బభౌ మహాన్

సంవీజ్యమానశ్చమరైర్మహాప్రభైః ॥ ౧౬॥

ప్రాచేతసం ఛత్రమతీవసుప్రభం

రత్నైరుపేతం వివిధైర్విరాజితమ్ ।

ధృతం తదా తచ్చ కుమారమూర్ధ్ని వై

హ్యనస్తచాస్యైః కిరణైర్మహాప్రభైః ॥ ౧౭॥

మిలితాస్తే తదా సర్వే దేవాః శక్రపురోగమాః ।
 సైః సైః సైః పరివృతా యుద్ధకామా మహాబలాః ॥ ౧౮ ॥
 ఏవం దేవాశ్చ దైత్యాశ్చ యోధుకామాః స్థితా భువి ।
 సైన్యేన మహతా తేన వ్యూహం కృత్వా పృథక్ పృథక్ ॥ ౧౯ ॥
 తే నేనే సురదైత్యానాం శుశుభాతే పరస్పరమ్ ।
 హస్తుకామే తదాన్యోన్యం స్తూయమానే చ బద్ధిభిః ॥ ౨౦ ॥
 ఉభే నేనే తదా తేషామగర్జితాం వనోపమే ।
 భయంకరైః త్యవీరాణామితరేషాం సుఖావహే ॥ ౨౧ ॥
 ఏతస్మిన్నంతరే తత్ర బలోన్మత్తైః పరస్పరమ్ ।
 దైత్యా దేవా మహావీరా యుయుధుః క్రోధవిహ్వలాః ॥ ౨౨ ॥
 ఆసీత్సుతుములం యుద్ధం దేవదైత్యసమాకులమ్ ।
 రుణ్ణముణ్ణాఙ్కితం సర్వం క్షణేన సమపద్యత ॥ ౨౩ ॥
 భూమా నిపతితాస్తత్ర శతశోఽథ సహస్రశః ।
 నికృత్తాఙ్గా మహాశస్త్రైర్నిహతా వీరసమ్మతాః ॥ ౨౪ ॥
 కేషాఞ్చిద్భాహవశ్చిన్నాః ఖడ్గపాతైః సుదారుణైః ।
 కేషాఞ్చిద్దూరవశ్చిన్నా వీరాణాం మానినాం మృధే ॥ ౨౫ ॥
 కేచిన్మథితసర్వాఙ్గా గదాభిర్ముద్గరైస్తథా ।
 కేచిన్నిర్భిన్నహృదయాః పాశైర్భల్లైశ్చ పాతితాః ॥ ౨౬ ॥
 కేచిద్ద్విదారితాః పృష్ఠే కున్తైర్పృష్ఠిభిరఙ్కుశైః ।
 చిన్నాన్యపి శిరాన్యేవ పతితాని చ భూతలే ॥ ౨౭ ॥
 బహూని చ కబ్ధాని నృత్యమానాని తత్ర వై ।
 వల్గమానాని శతశో ఉద్యతాస్త్రకరాణి చ ॥ ౨౮ ॥
 నద్యః ప్రవర్తితాస్తత్ర శతశోఽస్యఙ్గ్యహస్తదా ।
 భూతప్రేతాదయస్తత్ర శతశశ్చ సమాగతాః ॥ ౨౯ ॥
 గోమాయవశ్చివాః తత్ర భక్షయన్తః పలం బహు ।
 తథా గృధ్రవటా శ్యేనా వాయసా మాంసభక్షకాః ॥
 బుభుజుః పతితానాం చ పలాని సుబహూని వై । ౩౦ ॥

ఏతస్మిన్నస్తరే తత్ర తారకాఖ్యో మహాబలః ।
 సైన్యేన మహతా సద్యో యయా యోధుం సురాన్ ప్రతి ॥ ౩౧॥
 దేవా దృష్ట్వా సమాయాంతం తారకం యుద్ధదుర్మదమ్ ।
 యోధుకామం తదా సద్యో యయుః శక్రాదయస్తదా ।
 బభూవాథ మహోన్నాదఃసేనయోరుభయోరపి ॥ ౩౨॥
 అథాభూద్ ద్వన్ద్వయుద్ధం హి సురాసురవిమర్దనమ్ ।
 యం దృష్ట్వా హర్షితా వీరాః క్షీబాశ్చ భయమాగతాః ॥ ౩౩॥
 తారకో యుయుధే యుద్ధే శక్రేణ దితిజో బలీ ।
 అగ్నినా సహ సంహ్రాదో జమ్భేనైవ యమః స్వయమ్ ॥ ౩౪॥
 మహాప్రభుర్నైర్మతేన పాశీ సహ బలేన చ ।
 సువీరో వాయునా సార్థం పవమానేన గుహ్యరాట్ ॥ ౩౫॥
 ఈశానేన సమం శమ్భుర్యుయుధే రణవిత్తమః ।
 శుమ్భః శేషేణ యుయుధే కుమ్భశ్చన్ద్రేణ దానవః ॥ ౩౬॥
 కుఙ్జురో మిహిరేణాజౌ మహాబలపరాక్రమః ।
 యుయుధే పరమాస్త్రైశ్చ నానాయుద్ధవిశారదః ॥ ౩౭॥
 ఏవం ద్వన్ద్వేన యుద్ధేన మహతా చ సురాసురాః ।
 సంగ్రరే యుయుధుఃసర్వే బలేన కృతనిశ్చయాః ॥ ౩౮॥
 అన్యోన్యం స్పర్ధమానాస్తే మరా దైత్యా మహాబలాః ।
 తస్మిన్నేవాసురే యుద్ధే దుర్జయా అభవన్మునే ॥ ౩౯॥
 తదా చ తేషాం సురదానవానాం
 బభూవ యుద్ధం తుములం జయైషిణామ్ ।
 సుఖావహం వీరమనస్వినాం వై
 భయావహం చైవ తథేతరేషామ్ ॥ ౪౦॥
 మహీ మహారౌద్రతరా వినష్టకైః
 సురాసురైర్వై పతితైరనేకశః ।
 తస్మిన్నగమ్యాతిభయానకా తదా
 జాతా మహాసౌఖ్యవహా మనస్వినామ్ ॥ ౪౧॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం చతుర్థే కుమారఖణ్డే
యుద్ధప్రారంభవర్ణనం నామ సప్తమోఽధ్యాయః ॥ ౨.౪.౭॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం చతుర్థః కుమారఖణ్డే

౨.౪.౮. అష్టమోఽధ్యాయః । దేవదైత్యయుద్ధవర్ణనమ్ ।

బ్రహ్మోవాచ

ఇతి తే వర్ణితస్తాత దేవదానవ సేనయోః ।

సంక్రామస్తుములోఽతీవ తత్ప్రభోః శృణు నారద ॥ ౧॥

ఏవం యుద్ధేఽతితుములే దేవదానవసంజయే ।

తారకేణైవ దేవేన్ద్రః శక్త్యా పరమయా సహ ॥ ౨॥

సద్యః పపాత నాగాశ్చ ధరణ్యాం మూర్చ్ఛితోఽభవత్ ।

పరం కశ్మలమాపేదే వజ్రధారీ సురేశ్వరః ॥ ౩॥

తదైవ లోకపాః సర్వేఽసురైశ్చ బలవత్తరైః ।

పరాజితా రణే తాత మహారణవిశారదైః ॥ ౪॥

అన్యేఽపి నిర్జరా దైత్యైర్ముద్ధ్యమానాః పరాజితాః ।

అసహన్తో హి తత్తేజః పలాయనపరాయణాః ॥ ౫॥

జగర్జురసురాస్తత్ర జయినః సుకృతోద్యమాః ।

సింహనాదం ప్రకుర్వంతః కోలాహలపరాయణాః ॥ ౬॥

ఏతస్మిన్నస్తరే తత్ర వీరభద్రో రుషాన్వితః ।

ఆససాద గణైర్విరైస్తారకం వీరమానినమ్ ॥ ౭॥

నిర్జరాన్ పృష్ఠతః కృత్వా శివకోపోద్భవో బలీ ।

తత్సమ్ముఖో బభూవాథ యోద్ధుకామో గణాగ్రణీః ॥ ౮॥

తదా తే ప్రమథాః సర్వే దైత్యాశ్చ పరమోత్సవాః ।

యుయుధుః సంయుగేఽన్యోన్యం ప్రసక్తాశ్చ మహారణే ॥ ౯॥

త్రిశూలైర్పృష్టిభిః పాశైః ఖడ్గైః పరశుపట్టిశైః ।

నిజఘ్నుఃసమరేఽన్యోఽన్యం రణే రణవిశారదాః ॥ ౧౦ ॥

తారకో వీరభద్రేణ స త్రిశూలాహతో భృశమ్ ।
పపాత సహసా భూమౌ క్షణం మూర్ఛాపరిప్లుతః ॥ ౧౧ ॥

ఉత్థాయ స ద్రుతం వీరస్తారకో దైత్యసత్తమః ।
లబ్ధసంక్షో బలాచ్ఛక్త్యా వీరభద్రం జఘాన హ ॥ ౧౨ ॥

వీరభద్రస్తథా వీరో మహాతేజా హి తారకమ్ ।
జఘాన త్రిశిఖేనాశు ఘోరేణ నిశితేన తమ్ ॥ ౧౩ ॥

సోఽపి శక్త్యా వీరభద్రం జఘాన సమరే తతః ।
తారకో దితిజాధీశః ప్రబలో వీరసమ్మతః ॥ ౧౪ ॥

ఏవం సంయుద్ధ్యమానౌ తౌ జఘ్నుతుశ్చేతరేతరమ్ ।
నానాస్త్రశస్త్రైః సమరే రణవిద్యావిశారదౌ ॥ ౧౫ ॥

తయోర్మహాత్మనోస్తత్ర ద్వన్ద్వయుద్ధమభూత్తదా ।
సర్వేషాం పశ్యతామేవ తుములం రోమహర్షణమ్ ॥ ౧౬ ॥

తతో భేరీమృదఙ్గాశ్చ పటహానకగోముఖాః ।
వినేదుర్విహతా వీరైః శృణ్వతాం సుభయానకాః ॥ ౧౭ ॥

యుయుధాతేతిసన్నద్ధౌ ప్రహరైర్జరరీకృతౌ ।
అన్యోఽన్యమతినంరభౌ తౌ బుధాఙ్గారకావివ ॥ ౧౮ ॥

ఏవం దృష్ట్వా తదా యుద్ధం వీరభద్రస్య తేన చ ।
తత్ర గత్వా వీరభద్రమవోచస్తస్యం శివప్రియః ॥ ౧౯ ॥

నారద ఉవాచ
వీరభద్ర మహావీర గణానామగ్రణీర్భవాన్ ।
నివర్తస్య రణాదస్మాద్రోచతే న వధస్త్యయా ॥ ౨౦ ॥

ఏవం నిశమ్య త్వద్వాక్యం వీరభద్రో గణాగ్రణీః ।
అవదత్స రుషావిష్టస్తాస్త్వాం తదా తు కృతాఙ్జులిః ॥ ౨౧ ॥

వీరభద్ర ఉవాచ
మునివర్య మహాప్రాఙ్ శృణు మే పరమం వచః ।
తారకం చ వధిష్యామి పశ్య మేఽద్య పరాక్రమమ్ ॥ ౨౨ ॥

ఆనయన్తి చ యే వీరాఃస్వామినం రణసంసది ।
 తే పాపినో మహాక్లీబా వినశ్యన్తి రణం గతాః ॥ ౨౩॥
 అసద్గతిం ప్రాప్నువన్తి తేషాం చ నిరయో ధ్రువమ్ ।
 వీరభద్రో హి విజ్ఞేయో న వాచ్యస్తే కదాచన ॥ ౨౪॥
 శస్త్రాస్త్రైర్భిన్నగాత్రా యే రణం కుర్వన్తి నిర్భయాః ।
 ఇహాముత్ర ప్రశంస్యాస్తే లభన్తే సుఖమద్భుతమ్ ॥ ౨౫॥
 శృణ్వన్తు మమ వాక్యాని దేవా హరిపురోగమాః ।
 అతారకాం మహీమద్య కరిష్యే స్వామివర్జితః ॥ ౨౬॥
 ఇత్యుక్త్వా ప్రమర్తైస్సార్థం వీరభద్రో హి శూలధృక్ ।
 విచిన్త్య మనసా శముఖం యుయుధే తారకేణ హి ॥ ౨౭॥
 వృషారూఢైరనేకైశ్చ త్రిశూలవరధారిభిః ।
 మహావీరైః త్రినేత్రైశ్చ స రేజే రణసంజితః ॥ ౨౮॥
 కోలాహలం ప్రకుర్వన్తో నిర్భయాః శతశో గణాః ।
 వీరభద్రం పురస్కృత్య యుయుధుర్దానవైః సహ ॥ ౨౯॥
 అసురాస్తేఽపి యుయుధుః తారకాసురజీవినః ।
 బలోత్కటా మహావీరా మర్దయన్తో గణాన్ రుషా ॥ ౩౦॥
 పునః పునశ్చైవ బభూవ సజ్గరో
 మహోత్కటో దైత్యవర్తైర్గణానామ్ ।
 ప్రహర్షమాణాః పరమాస్త్రకోవిదాః
 తదా గణాస్తే జయినో బభూవుః ॥ ౩౧॥
 గణైర్జితాస్తే ప్రబలైరసురా విముఖా రణే ।
 పలాయనపరా జాతా వ్యథితా వ్యగ్రమానసాః ॥ ౩౨॥
 ఏవం భ్రష్టం స్వసైన్యం తద్ దృష్ట్వా తత్పాలకోఽసురః ।
 తారకో హి రుషావిష్టో హన్తుం దేవగణాన్ యయౌ ॥ ౩౩॥
 భుజానామయుతం కృత్వా సింహమారుహ్య వేగతః ।
 పాతయామాస తాన్దేవాన్ గణాంశ్చ రణమూర్ధని ॥ ౩౪॥
 స దృష్ట్వా తస్య తత్కర్మ వీరభద్రో గణాగ్రణీః ।
 చకార సుమహత్కౌపం తద్వధాయ మహాబలీ ॥ ౩౫॥

స్పృత్వా శివపదామ్భోజం జగ్రాహ త్రిశిఖం పరమ్ ।
 జజ్వలన్తేజసా తస్య దిశః సర్వా నభస్తథా ॥ ౩౬ ॥
 ఏతస్మిన్నన్తరే స్వామీ వారయామాస తం రణాత్ ।
 వీరబాహుముఖాన్సద్యో మహాకౌతుకదర్శకః ॥ ౩౭ ॥
 తదాఙ్గాయా వీరభద్రో నివృత్తోఽభూద్రణాత్తదా ।
 కోపం చక్రే మహావీరస్తారకోఽసురనాయకః ॥ ౩౮ ॥
 చకార బాణవృష్టిం చ సురోపరి తదాఽసురః ।
 తప్తోఽఽహ్వసీత్సురాన్సద్యో నానాస్త్రరణకోవిదః ॥ ౩౯ ॥
 ఏవం కృత్వా మహాత్కర్మ తారకోఽసురపాలకః ।
 సర్వేషామపి దేవానామశక్యో బలినాం వరః ॥ ౪౦ ॥
 ఏవం నిహన్యమానాంస్తాన్ దృష్ట్వా దేవాన్ భయాకులాన్ ।
 కోపం కృత్వా రణాయాశు సన్నద్ధోఽభవదచ్యుతః ॥ ౪౧ ॥
 చక్రం సుదర్శనం శార్ఙ్గం ధనురాదాయ సాయుధః ।
 అభ్యుద్యయౌ మహాదైత్యం రణాయ భగవాన్ హరిః ॥ ౪౨ ॥
 తతఃసమభవద్యుద్ధం హరితారకయోర్మహాత్ ।
 లోమహర్షణమత్యుగ్రం సర్వేషాం పశ్యతాం మునే ॥ ౪౩ ॥
 గదాముద్యమ్య స హరిర్జఘానాసురమోజసా ।
 ద్విధా చకార తాం దైత్యస్త్రిశిఖేన మహాబలీ ॥ ౪౪ ॥
 తతః స క్రుద్ధో భగవాన్దేవానామభయఙ్కరః ।
 శార్ఙ్గమ్యతైః శరవ్యూహైర్జఘానాసురనాయకమ్ ॥ ౪౫ ॥
 సోఽపి దైత్యో మహావీరస్తారకః పరవీరహా ।
 చిచ్ఛేద సకలాన్బాణాన్స్వశరైర్నిశితైర్ద్రుతమ్ ॥ ౪౬ ॥
 అథ శక్త్యా జఘానాశు మురారిం తారకాసురః ।
 భూమౌ పపాత స హరిస్తప్రహారేణ మూర్చ్ఛితః ॥ ౪౭ ॥
 జగ్రాహ స రుషా చక్రముత్థితః క్షణతోఽచ్యుతః ।
 సింహనాదం మహాత్కృత్వా జ్వలజ్జ్వలాసమాకులమ్ ॥ ౪౮ ॥
 తేన తం చ జఘానాసౌ దైత్యానామధిపం హరిః ।

తత్ప్రహారేణ మహతా వ్యథితో న్యపతద్భువి || ౪౯ ||

పునశ్చోత్థాయ దైత్యేన్ద్రస్తారకోఽసురనాయకః |

చిచ్ఛేద త్వరితం చక్రం స్వశక్త్యాతిబలాన్వితః || ౫౦ ||

పునస్తయా మహాశక్త్యా జఘానామరవల్లభమ్ |

అమ్యుతోఽపి మహావీరో నన్దకేన జఘాన తమ్ || ౫౧ ||

ఏవమన్యోఽన్యమసురో విష్ణుశ్చ బలవానుభౌ |

యుయుధాతే రణే భూరి తత్రాక్షతబలౌ మునే || ౫౨ ||

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం చతుర్థే కుమారఖణ్డే దేవ
దైత్యసామాన్యయుద్ధవర్ణనం నామాష్టమోఽధ్యాయః || ౨.౪.౮ ||

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

|| శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ||

|| శ్రీశివమహాపురాణమ్ ||

ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం చతుర్థః కుమారఖణ్డే

౨.౪.౯. నవమోఽధ్యాయః | తారకేణ సహ వీరభద్రవిష్ణోర్హారయుద్ధవర్ణనమ్ |

బ్రహ్మోవాచ

దేవదేవ గుహ స్వామిన్ శాంకరే పార్వతీసుత |

న శోభతే రణో విష్ణుతారకాసురయోర్వృథా || ౧ ||

విష్ణునా న హి వధ్యోఽసౌ తారకో బలవానతి |

మయా దత్తవరస్తస్మాత్సత్యం సత్యం వదామ్యహమ్ || ౨ ||

నాన్యో హస్తాన్య పాపస్య త్వాం వినా పార్వతీసుత |

తస్మాత్త్వయా హి కర్తవ్యం వచనం మే మహాప్రభో || 3 ||

సన్నద్ధో భవ దైత్యస్య వధాయాశు పరస్తప |

తద్వధార్థం సముత్పన్నః శంకరాత్త్వం శివాసుత || ౪ ||

రక్ష రక్ష మహావీర త్రిదశాన్ వ్యథితాన్ రణే |

న బాలస్త్యం యువా వైవ కిం తు సర్వేశ్వరః ప్రభుః || ౫ ||

శక్రం పశ్య తథా విష్ణుం వ్యాకులం చ సురాన్ గణాన్ |

ఏనం జహి మహాదైత్యం త్రైలోక్యం సుఖితం కురు || ౬ ||

అనేన విజితశ్చేన్ద్రో లోకపాలైః పురా సహ ।
 విష్ణుశ్చాపి మహావీరో తర్జితస్తవసో బలాత్ ॥ ౭॥
 త్రైలోక్యం నిర్జితం సర్వమసురేణ దురాత్మనా ।
 ఇదానీం తవ సాన్నిధ్యాత్పునర్యుద్ధం కృతం చ త్తైః ॥ ౮॥
 తస్మాత్త్వయా నిహస్తవ్యస్తారకః పాపపూరుషః ।
 అన్యవధ్యో న చైవాయం మద్వరాచ్ఛక్కురాత్మజ ॥ ౯॥
 ఇతి శ్రుత్వా మమ వచః కుమారః శక్కురాత్మజః ।
 విజహాస ప్రన్నాత్మా తథాస్త్వితి వచోఽబ్రవీత్ ॥ ౧౦॥
 వినిశ్చిత్వాసురవధం శాక్కురిఃస మహాప్రభుః ।
 విమానాదవతీర్యాథ పదాతిరభవత్తదా ॥ ౧౧॥
 పద్భ్యాం తదాసౌ పరిధావమానో
 రేజేఽతివీరః శివజః కుమారః ।
 కరే సమాదాయ మహాప్రభాం తాం
 శక్తిం మహోల్కామివ దీప్తిదీప్తామ్ ॥ ౧౨॥
 దృష్ట్వా తమాయాన్తమతిప్రచణ్డ-
 మవ్యాకులం షణ్ముఖమప్రమేయమ్ ।
 దైత్యో బభాషే సురసత్తమాస్స
 కుమార ఏష ద్విషతాం ప్రహంతా ॥ ౧౩॥
 అనేన సాకం హ్యహమేకవీరో
 యోత్యే చ సర్వానహమేవ వీరాన్ ।
 గణాంశ్చ సర్వానపి ఘాతయామి
 సలోకపాలాన్ హరినాయకాంశ్చ ॥ ౧౪॥
 ఇత్యేవముక్త్వా స తదా మహాబలః
 కుమారముద్దిశ్య యయౌ చ యోధుమ్ ।
 జగ్రాహ శక్తిం పరమాద్భుతాం చ
 స తారకో దేవవరాన్ బభాషే ॥ ౧౫॥
 తారక ఉవాచ
 కుమారో మేఽగ్రతశ్చాద్య భవద్భిశ్చ కథం కృతః ।
 యూయం గతత్రపా దేవా విశేషాచ్ఛక్రేశవౌ ॥ ౧౬॥

పురైతాభ్యాం కృతం కర్మ విరుద్ధం వేదమార్గతః ।
 తచ్చృణుధ్వం మయా ప్రోక్తం వర్ణయామి విశేషతః ॥ ౧౭॥
 తత్ర విష్ణుశ్చలీ దోషీ హ్యవివేకీ విశేషతః ।
 బలిర్యేన పురా బద్ధశ్చలమాశ్రిత్య పాపతః ॥ ౧౮॥
 తేనైవ యత్నతః పూర్వమసురౌ మధుకైటభౌ ।
 శిరోహినౌ కృతౌ ధౌర్త్యాద్వేదమార్గో వివర్జితః ॥ ౧౯॥
 మోహినీరూపతోఽనేన పజ్జ్కీభేదః కృతో హి వై ।
 దేవాసురసుధాపానే వేదమార్గో విగర్హితః ॥ ౨౦॥
 రామో భూత్వా హతా నారీ వాలీ విధ్వంసితో హి సః ।
 పునరైశ్రవణో విప్రో హతో నీతిర్హతా శ్రుతేః ॥ ౨౧॥
 పాపం వినా స్వకీయాస్త్రీ త్యక్తా పాపరతేన యత్ ।
 తత్రాపి శ్రుతిమార్గశ్చ ధ్వంసితః స్వార్థహేతవే ॥ ౨౨॥
 స్వజనన్యాః శిరశ్చిన్నమవతారే రసాఖ్యకే ।
 గురుపుత్రాపమానశ్చ కృతోఽనేన దురాత్మనా ॥ ౨౩॥
 కృష్ణో భూత్వాన్యనార్యశ్చ దూషితాః కులధర్మతః ।
 శ్రుతిమార్గం పరిత్యజ్య స్వవివాహాః కృతాస్తథా ॥ ౨౪॥
 పునశ్చ వేదమార్గో హి నిన్దితో నవమే భవే ।
 స్థాపితం నాస్తికమతం వేదమార్గవిరోధకృత్ ॥ ౨౫॥
 ఏవం యేన కృతం పాపం వేదమార్గం విసృజ్య వై ।
 స కథం విజయేద్యుద్ధే భవేద్ధర్మవతాం వరః ॥ ౨౬॥
 భ్రాతా జ్యేష్ఠశ్చ యస్తస్య శక్రః పాపీ మహాన్మతః ।
 తేన పాపాన్యనేకాని కృతాని నిజహేతుతః ॥ ౨౭॥
 నికృత్తో హి దితేర్గర్భః స్వార్థ హేతోర్విశేషతః ।
 ధర్షితా గౌతమస్త్రీవై హతో వృత్రశ్చ విప్రజః ॥ ౨౮॥
 విశ్వరూపద్యిజాతేర్వై భాగినేయస్య యద్గురోః ।
 నికృత్తాని చ శీర్షాణి తదధ్వాధ్వంసితః శ్రుతేః ॥ ౨౯॥
 కృత్వా బహుని పాపాని హరిః శక్రః పునఃపునః ।
 తేజోభిర్విహతావేవ నష్టవీర్యా విశేషతః ॥ ౩౦॥

తయోర్బలేన నో యూయం సజ్జామే జయమాప్స్యథ |
 కీమర్థం మూఢతాం ప్రాప్య ప్రాణాంస్త్యక్తుమిహాగతాః || 3౧||
 జానన్తా ధర్మమేతౌ న స్వార్థలమృటమానసౌ |
 ధర్మం వినాఽమరాః కృత్యం నిష్ఫలం సకలం భవేత్ || 3౨||
 మహాధృష్టావిమౌ మేఽద్య కృతవన్తౌ పురశ్శిశుమ్ |
 అహం బాలం వధిష్యామి తయోః సోఽపి భవిష్యతి || 33||
 కిం తు బాల ఇతో యాయాద్ దూరం ప్రాణపరీప్సయా |
 ఇత్యుక్తోద్దిశ్య చ హరీ వీరభద్రమువాచ సః || 3౪||
 పురా హతాస్త్యయా విప్రా దక్షయజ్ఞే హ్యనేకశః |
 తత్కర్మణః ఫలం చాద్య దర్శయిష్యామి తేఽనఘ || 3౫||
 బ్రహ్మోవాచ
 ఇత్యేవముక్త్వా తు విధూయ పుణ్యం
 నిజం స తన్నిన్దనకర్మణా వై |
 జగ్రాహ శక్తిం పరమాద్భుతాం చ
 స తారకో యుద్ధవతాం వరిష్ఠః || 3౬||
 తం బాలాన్తికమాయాన్తం తారకాసురమోజసా |
 ఆజఘాన చ వజ్రేణ శక్రో గుహపురస్సరః || 3౭||
 తేన వజ్రప్రహారేణ తారకో జర్జరీకృతః |
 భూమౌ పపాత సహసా నిన్దాహతబలః క్షణమ్ || 3౮||
 పతితోఽపి సముత్థాయ శక్త్యా తం ప్రాహరద్రుషా |
 పురన్దరం గజస్థం హి పాతయామాస భూతలే || 3౯||
 హాహాకారో మహానాసీత్పతితే చ పురన్దరే |
 సేనాయాం నిర్జరాణాం హి తద్ దృష్ట్వా క్లేశ ఆవిశత్ || ౪౦||
 తారకేణాఽపి తత్రైవ యత్యుతం కర్మ దుఃఖదమ్ |
 స్వనాశకారణం ధర్మవిరుద్ధం తన్నిబోధ మే || ౪౧||
 పతితం చ పదాక్రమ్య హస్తాద్వజ్రం ప్రగృహ్యా వై |
 పునరుద్వజ్రఘాతేన శక్రమాతాడయదృభృశమ్ | ౪౨||

ఏవం తిరస్కృతం దృష్ట్వా శక్రం విష్ణుః ప్రతాపవాన్ |
 చక్రముద్యస్య భగవాన్స్తారకం స జఘాన హ || ౪౩||
 చక్రప్రహారాభిహతో నిపపాత ఊతౌ హి సః |
 పునరుత్థాయ దైత్యేన్ద్రః శక్త్యా విష్ణుం జఘాన తమ్ || ౪౪||
 తేన శక్తిప్రహారేణ పతితో భువి చాచ్యుతః |
 హాహాకరో మహానాసీచ్ఛుక్రుశుశ్చాఽతినిర్జరాః || ౪౫||
 నిమేషేణ పునర్విష్ణుర్యావదుత్తిష్ఠతే స్వయమ్ |
 తావత్స వీరభద్రో హి తత్క్షణాదాగతోఽసురమ్ || ౪౬||
 త్రిశూలం చ సముద్యమ్య వీరభద్రః ప్రతాపవాన్ |
 తారకం దితిజాఢీశం జఘాన ప్రసభం బలీ || ౪౭||
 తత్త్రిశూలప్రహారేణ స పపాత ఊతౌ తదా |
 పతితోఽపి మహాతేజాస్తారకః పునరుత్థితః || ౪౮||
 కృత్వా క్రోధం మహావీరఃసకలాసురనాయకః |
 జఘాన పరయా శక్త్యా వీరభద్రం తదోరసి || ౪౯||
 వీరభద్రోఽపి పతితో భూతలే మూర్ఛితః క్షణమ్ |
 తచ్ఛక్త్యా పరయా క్రోధాన్నిహతో వక్షసి ధ్రువమ్ || ౫౦||
 సగణాశ్చైవ దేవాస్తే గన్ధర్వోరగరాక్షసాః |
 హాహాకారేణ మహతా చుక్రుశుశ్చ ముహుర్ముహుః || ౫౧||
 నిమేషమాత్రాత్సహసా మహౌజాః
 స్స వీరభద్రో ద్విషతాం నిహంతా |
 త్రిశూలముద్యమ్య తడిత్ప్రకాశం
 జాజ్వల్యమానం ప్రభయా విరేజే || ౫౨||
 స్వరోచిషా భాసితదిగ్వితానం
 సూర్యేన్ద్రబిమ్బాగ్నిసమానమణ్డలమ్ |
 మహాప్రభం వీరభయావహం పరం
 కాలాఖ్యమత్యన్తకరం మహోజ్జ్వలమ్ || ౫౩||
 యావత్త్రిశూలేన తదా హస్తుకామో మహాబలః |
 వీరభద్రోఽసురం తావత్కుమారేణ నివారితః || ౫౪||

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం చతుర్థే కుమారఖణ్డే
తారకవాక్యశక్రవిష్ణువీరభద్రయుద్ధవర్ణనం నామ నవమోఽధ్యాయః ॥ ౨.౪.౯॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం చతుర్థః కుమారఖణ్డే

౨.౪.౧౦. దశమోఽధ్యాయః । తారకాసురవధః దేవోత్సవవర్ణనశ్చ ।

బ్రహ్మోవాచ

నివార్య వీరభద్రం తం కుమారః పరవీరహా ।

సమైచ్ఛతారకవధం స్మృత్వా శివపదామ్బుజౌ ॥ ౧॥

జగర్ణాథ మహాతేజాః కార్తికేయో మహాబలః ।

సన్నద్ధః సోఽభవత్కృద్ధః సైన్యేన మహతా వృతః ॥ ౨॥

తదా జయ జయేత్సుక్తం సర్వైర్దేవగణైస్తథా ।

సంస్తుతో వాగ్ధిరిష్టాభిస్తదైవ చ సురర్షిభిః ॥ ౩॥

తారకస్య కుమారస్య సక్రామోఽతీవ దుఃసహః ।

జాతస్తదా మహాఘోరః సర్వభూత భయఙ్కరః ॥ ౪॥

శక్తిహస్తా చ తౌ వీరౌ యుయుధాతే పరస్పరమ్ ।

సర్వేషాం పశ్యతాం తత్ర మహాశ్చర్యవతాం మునే ॥ ౫॥

శక్తినిర్భిన్నదేహౌ తౌ మహాసాధనసంయుతౌ ।

పరస్పరం వశ్చయన్తౌ సింహావివ మహాబలౌ ॥ ౬॥

వైతాలికం సమాశ్రిత్య తథా ఖేచరకం మతమ్ ।

ప్రాపతం చ సమాశ్రిత్య శక్త్యా శక్తిం విజఘ్నతుః ॥ ౭॥

ఏభిర్మస్తైర్మహావీరౌ చక్రతుర్యుద్ధమద్భుతమ్ ।

అన్యోఽన్యం సాధకౌ భూత్వా మహాబలపరాక్రమౌ ॥ ౮॥

మహాబలం ప్రకుర్వన్తౌ పరస్పరవధైషిణౌ ।

జఘ్నతుః శక్తిధారాభీ రణే రణవిశారదౌ ॥ ౯॥

మూర్ధ్ని కణ్ఠే తథా చోర్వోర్జానోఽక్షైవ కటితటే ।

వక్షస్యరసి పృష్ఠే చ చిచ్ఛిదుశ్చ పరస్పరమ్ || ౧౦||
 తదా తౌ యుధ్యమానౌ చ హస్తుకామా మహాబలౌ |
 వల్గన్తౌ వీరశబ్దైశ్చ నానాయుద్ధవిశారదౌ || ౧౧||
 అభవన్నేక్షకాః సర్వే దేవా గన్ధర్వకిన్నరాః |
 ఊచుః పరస్పరం తత్ర కోఽస్మిన్ యుద్ధే విజేష్యతే || ౧౨||
 తదా నభోగతా వాణీ జగౌ దేవాంశ్చ సాస్త్యయన్ |
 అసురం తారకం చాత్ర కుమారోఽయం హనిష్యతి || ౧౩||
 మా శోచ్యతాం సురైః సర్వైః సుఖేన స్థీయతామితి |
 యుష్మదర్థం శక్కురో హి పుత్రరూపేణ సంస్థితః || ౧౪||
 శ్రుత్వా తదా తాం గగనే సమీరితాం
 వాచం శుభాం స ప్రమథైః సమావృతః |
 నిహస్తుకామః సుఖితః కుమారకో
 దైత్యాధిపం తారకమాశ్వభూత్తదా || ౧౫||
 శక్త్యా తయా మహాబాహురాజఘాన స్తనాన్తరే |
 కుమారః స్మ రుషావిష్టస్తారకాసురమోజసా || ౧౬||
 తం ప్రహారమనాదృత్య తారకో దైత్యపుంగవః |
 కుమారం చాపి సజ్కుర్ధః స్వశక్త్యా సజ్జఘాన సః || ౧౭||
 తేన శక్తిప్రహారేణ శాక్కురిర్మూర్చ్ఛితోఽభవత్ |
 ముహూర్తాచ్ఛేతనాం ప్రాప స్తూయమానో మహర్షిభిః || ౧౮||
 యథా సింహో మదోన్మత్తో హస్తుకామస్తథాసురమ్ |
 కుమారస్తారకం శక్త్యా స జఘాన ప్రతాపవాన్ || ౧౯||
 ఏవం పరస్పరం తౌ హి కుమారశ్చాపి తారకః |
 యుయుధాతేఽతిసంరథౌ శక్తియుద్ధవిశారదౌ || ౨౦||
 అభ్యాసపరమావాస్తామన్యోన్యం విజిగీషయా |
 పదాతినౌ యుధ్యమానౌ చిత్రరూపౌ తరస్వినౌ || ౨౧||
 వివిధైర్వాతపుష్టైస్తావన్యోన్యం వినిజఘ్నుతుః |
 నానామార్గాన్ప్రకృర్షువౌ గర్జన్తౌ సుపరాక్రమౌ || ౨౨||

అవలోకపరాః సర్వే దేవగంధర్వకిన్నరాః ।
 విస్మయం పరమం జగ్గురోష్ఠమః కింఞ్చన తత్ర తే ॥ ౨౩॥
 న వవౌ పవమానశ్చ నిష్ప్రభోఽభూద్ధివాకరః ।
 చచాల వసుధా సర్వా సశైలవనకాననా ॥ ౨౪॥
 ఏతస్మిన్నస్తరే తత్ర హిమాలయముఖా ధరాః ।
 స్నేహార్ధితాస్తదా జగ్ముః కుమారం చ పరీషవః ॥ ౨౫॥
 తతః స దృష్ట్వా తాన్సర్వాన్భయభీతాంశ్చ శాఙ్కరిః ।
 పర్వతాన్గిరిజాపుత్రో బభాషే పరిబోధయన్ ॥ ౨౬॥
 కుమార ఉవాచ
 మా ఖిద్యతాం మహాభాగా మా చింతాం కుర్వతాం నగాః ।
 ఘాతయామ్యద్య పాపిష్ఠం సర్వేషాం వః ప్రపశ్యతామ్ ॥ ౨౭॥
 ఏవం సమాశ్వాస్య తదా పర్వతాన్ నిర్జరాన్ గణాన్ ।
 ప్రణమ్య గిరిజాం శమ్భుమాదదే శక్తిముత్ప్రభామ్ ॥ ౨౮॥
 తం తారకం హస్తమనాః కరశక్తిర్మహాప్రభుః ।
 విరరాజ మహావీరః కుమారః శమ్భుబాలకః ॥ ౨౯॥
 శక్త్యా తయా జఘానాథ కుమారస్తారకాసురమ్ ।
 తేజసాఢ్యః శక్కరస్య లోకక్లేశకరం చ తమ్ ॥ ౩౦॥
 పపాత సద్యః సహసా విశ్చిర్ణాణ్ణోఽసురః క్షితౌ ।
 తారకాఖ్యో మహావీరఃసర్వాసురగణాధిపః ॥ ౩౧॥
 కుమారేణ హతః సోఽతివీరః స ఖలు తారకః ।
 లయం యయౌ చ తత్రైవ సర్వేషాం పశ్యతాం మునే ॥ ౩౨॥
 తథా తం పతితం దృష్ట్వా తారకం బలవత్తరమ్ ।
 న జఘాన పునర్వీరః స గత్వా వ్యసుమాహవే ॥ ౩౩॥
 హతే తస్మిన్మహాదైత్యే తారకాఖ్యే మహాబలే ।
 క్షయం ప్రణీతా బహవోఽసురా దేవగణైస్తదా ॥ ౩౪॥
 కేచిద్భీతాః ప్రాఙ్జాలయో బభూవుస్తత్ర చాహవే ।
 ఛిన్నభీన్నాఙ్కకాః కేచిన్మృతా దైత్యాఃసహస్రశః ॥ ౩౫॥
 కేచిజ్ఞాతాః కుమారస్య శరణం శరణార్థినః ।

వదన్తః పాహి పాహీతి దైత్యాః సాంజ్ఞాలయస్తదా ॥ ౩౬ ॥

కీయన్తశ్చ హతాస్తత్ర కీయన్తశ్చ పలాయితాః ।
పలాయమానా వ్యథితాస్తాడితా నిర్జ్వరగ్రణైః ॥ ౩౭ ॥

సహస్రశః ప్రవిష్టాస్తే పాతాలే చ జిజిషవః ।
పలాయమానాస్తే సర్వే భగ్నాశా దైన్యమాగతాః ॥ ౩౮ ॥

ఏవం సర్వం దైత్యసైన్యం భ్రష్టం జాతం మునీశ్వర ।
న కేచిత్తత్ర సన్తస్తుర్గణదేవభయాత్తదా ॥ ౩౯ ॥

ఆసీన్నిష్కణ్డకం సర్వం హతే తస్మిన్పరాత్మని ।
తే దేవాః సుఖమాపన్నాః సర్వే శక్రాదయస్తదా ॥ ౪౦ ॥

ఏవం విజయమాపన్నం కుమారం నిఖిలాః సురాః ।
బభూవుర్యుగపద్ హృష్టాస్త్రీతోకాశ్చ మహాసుఖా ॥ ౪౧ ॥

తదా శివోఽపి తం జ్ఞాత్వా విజయం కార్తికస్య చ ।
తత్రాజగామ స ముదా సగణః ప్రియయా సహ ॥ ౪౨ ॥

స్వాత్మజం స్వాఙ్కమారోప్య కుమారం సూర్యవర్చసమ్ ।
లాలయామాస సుప్రీత్యా శివా చ స్నేహసఙ్కలా ॥ ౪౩ ॥

హిమాలయస్తదాగత్య స్వపుత్రైః పరివారితః ।
సబన్ధఃసానుగః శమ్భుం తుష్టావ చ శివాం గుహమ్ ॥ ౪౪ ॥

తతో దేవగణాః సర్వే మునయః సిద్ధచారణాః ।
తుష్టవుః శాఙ్కరిం శమ్భుం గిరిజాం తుషితాం భృశమ్ ॥ ౪౫ ॥

పుష్పవృష్టిం సుమహతీం చక్రుశోఽపసురాస్తదా ।
జగుర్గన్ధర్వపతయో నన్పతుశ్చాప్సరోగణాః ॥ ౪౬ ॥

వాదిత్రాణీ తథా నేదుస్తదానీం చ విశేషతః ।
జయశబ్ధో నమః శబ్ధో బభూవోఽచ్చైర్ముహుర్ముహుః ॥ ౪౭ ॥

తతో మయాచ్యుతశ్చాపి సన్తుష్టోఽభూద్విశేషతః ।
శివం శివాం కుమారం చ సన్తుష్టావ సమాదరాత్ ॥ ౪౮ ॥

కుమారమగ్రతః కృత్వా హరికేన్ద్రముఖాః సురాః ।
చక్ర్ర్పిరాజనం ప్రీత్యా మునయశ్చాపరే తథా ॥ ౪౯ ॥

గీతవాదిత్రమోషేణ బ్రహ్మమోషేణ భూయసా ।
తదోత్సవో మహానాసీత్కిర్తనం చ విశేషతః ॥ ౫౦ ॥

గీతవాద్యైః సుప్రసన్నైస్తథా సాంజ్ఞాఖిభిర్మునే ।
స్తూయమానో జగన్నాథః స్వైర్దేవగణైరభూత్ ॥ ౫౧ ॥

తతఃస భగవాన్ రుద్రో భవాన్యా జగదమృతయా ।
సర్వైః స్తుతో జగామాథ స్వగిరిం స్వగణైర్వృతః ॥ ౫౨ ॥

ఇతి శ్రీ శివమహాపురాణే ద్వివీణీయాయాం రుద్రసంహితాయాం చతుర్థే కుమారఖణ్డే
తారకాతారకాసురవధదేవోత్సవవర్ణనం నామ దశమోఽధ్యాయః ॥ ౨.౪.౧౦ ॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

ద్వివీణీయాయాం రుద్రసంహితాయాం చతుర్థః కుమారఖణ్డే

౨.౪.౧౧. ఏకాదశోఽధ్యాయః । బాణప్రలంబవధపూర్వక
కుమారవిజయవర్ణనం లింగస్థాపనశ్చ ।

బ్రహ్మోవాచ

ఏతస్మిన్నంతరే తత్ర క్రౌఞ్చనామాచలో మునే ।
ఆజగామ కుమారస్య శరణం బాణపీడితః ॥ ౧ ॥

పలాయమానో యో యుద్ధాదసోఢా తేజ ఐశ్వరమ్ ।
తుతోదాతీవ స క్రౌఞ్చం కోట్యాయుతబలాన్వితః ॥ ౨ ॥

ప్రణీపత్య కుమారస్య స భక్త్యా చరణాంబుజమ్ ।
ప్రేమనిర్భరయా వాచా తుష్టావ గుహమాదరాత్ ॥ ౩ ॥

క్రౌఞ్చ ఉవాచ

కుమార స్కన్ధ దేవేశ తారకాసురనాశక ।
పాహి మాం శరణాపన్నం బాణాసురనిపీడితమ్ ॥ ౪ ॥

సంకరాత్తే మహాసేన సముచ్చిన్నః పలాయితః ।
న్యపీడయచ్చ మాఽఽగత్య హా నాథ కరుణాకర ॥ ౫ ॥

తత్ప్రీడితస్తే శరణమాగతోఽహం సుదుఃఖితః ।
పలాయమానో దేవేశ శరణస్మన్ దయాం కురు ॥ ౬ ॥

దైత్యం తం నాశయ విభో బాణాహ్వం మాం సుఖీకురు ।
దైత్యస్సుస్త్యం విశేషేణ దేవావనకరః స్వరాట్ ॥ ౭॥

బ్రహ్మోవాచ
ఇతి క్రౌఞ్చస్తుతఃస్కంఠః ప్రసన్నో భక్తపాలకః ।
గృహీత్వా శక్తిమతులాం స్వాం సస్మార శివో ధియా ॥ ౮॥

చిక్షేప తాం సముద్ధిశ్య స బాణం శక్కరాత్మజః ।
మహాశబ్దో బభూవాథ జజ్వలుశ్చ దిశో నభః ॥ ౯॥

సబలం భస్మసాత్కృత్వాసురం తం క్షణమాత్రతః ।
గుహోపకణ్ఠం శక్తిః సా జగామ పరమా మునే ॥ ౧౦॥

తతః కుమారః ప్రోవాచ క్రౌఞ్చం గిరివరం ప్రభుః ।
నిర్భయః స్వగృహం గచ్ఛ నష్టః స సబలోఽసురః ॥ ౧౧॥

తచ్ఛుత్వా స్వామివచనం ముదితో గిరిరాట్ తదా ।
స్తుత్వా గుహం తదారాతిం స్వధామ ప్రత్యపద్యత ॥ ౧౨॥

తతః స్కన్ధో మహేశస్య ముదా స్థాపితవాన్మునే ।
శ్రీణి లిఙ్గాని తత్రైవ పాపఘ్నాని విధానతః ॥ ౧౩॥

ప్రతిజ్ఞేశ్వరనామాదౌ కపాలేశ్వరమాదరాత్ ।
కుమారేశ్వరమేవాథ సర్వసిద్ధిప్రదం త్రయమ్ ॥ ౧౪॥

పునఃసర్వేశ్వరస్తత్ర జయస్తమ్భసమీపతః ।
స్తమ్భేశ్వరాభిధం లిఙ్గం గుహః స్థాపితవాన్ముదా ॥ ౧౫॥

తతః సర్వే సురాస్తత్ర విష్ణుప్రభృతయో ముదా ।
లిఙ్గం స్థాపితవస్తస్తే దేవదేవస్య శూలినః ॥ ౧౬॥

సర్వేషాం శివలిఙ్గానాం మహిమాభూత్తదాద్భుతః ।
సర్వకామప్రదశ్చాపి ముక్తిదో భక్తికారిణామ్ ॥ ౧౭॥

తతః సర్వే సురా విష్ణుప్రముఖాః ప్రీతమానసాః ।
ఐచ్ఛన్గిరివరం గన్తుం పురస్కృత్య గుహం ముదా ॥ ౧౮॥

తస్మిన్నవసరే శేషపుత్రః కుముదనామకః ।
ఆజగామ కుమారస్య శరణం దైత్యపీడితః ॥ ౧౯॥

ప్రలమ్బాఖ్యోఽసురో యో హి రణాదస్మాత్పలాయితః ।

స తత్రోపద్రవం చక్రే ప్రబలస్తారకానుగః ॥ ౨౦॥

సోఽథ శేషస్య తనయః కుముదోఽహిపతేర్మహాన్ ।

కుమారశరణం ప్రాప్తస్తుష్టావ గిరిజాత్మజమ్ ॥ ౨౧॥

కుముద ఉవాచ

దేవదేవ మహాదేవ వరతాత మహాప్రభో ।

పీడితోఽహం ప్రలమ్బేన త్వాఽహం శరణమాగతః ॥ ౨౨॥

పాహి మాం శరణాపన్నం ప్రలమ్బాసురపీడితమ్ ।

కుమార స్కన్ధ దేవేశ తారకారే మహాప్రభో ॥ ౨౩॥

త్వం దీనబంధుః కరుణాసిన్ధురానతవత్సలః ।

ఖలనిగ్రహకర్తా హి శరణ్యశ్చ సతాం గతిః ॥ ౨౪॥

కుముదేనస్తుతశ్చేత్థం విజ్ఞప్తస్తద్వధాయ హి ।

స్వాశ్చ క్షేత్రం స జగ్రాహ స్మృత్వా శివపదామ్బుజౌ ॥ ౨౫॥

చిక్షేప తాం సముద్ధిశ్య ప్రలమ్బం గిరిజాసుతః ।

మహాశబ్దో బభూవాథ జజ్వలుశ్చ దిశో నభః ॥ ౨౬॥

తం సాయుతబలం శక్తిర్ద్రుతం కృత్వా చ భస్మసాత్ ।

గుహోపకణ్ఠం సహసాజగామ్లాష్టకారినీ ॥ ౨౭॥

తతః కుమారః ప్రోవాచ కుముదం నాగబాలకమ్ ।

నిర్భయః స్వగృహం గచ్ఛ నష్టః స సబలోఽసురః ॥ ౨౮॥

తచ్ఛ్రుత్వా గుహవాక్యం స కుముదోఽహిపతేః సుతః ।

స్తుత్వా కుమారం నత్వా చ పాతాలం ముదితో యయౌ ॥ ౨౯॥

ఏవం కుమారవిజయం వర్ణితం తే మునీశ్వర ।

చరితం తారకవధం పరమాశ్చర్యకారకమ్ ॥ ౩౦॥

సర్వపాపహరం దివ్యం సర్వకామప్రదం నృణామ్ ।

ధన్యం యశస్యమాయుష్యం భుక్తిముక్తిప్రదం సతామ్ ॥ ౩౧॥

యే కీర్తయన్తి సుయశోఽమితభాగ్యయుతా నరాః ।

కుమారచరితం దివ్యం శివలోకం ప్రయాన్తి తే ॥ ౩౨॥

శ్రోష్యన్తి యే చ తత్కీర్తిం భక్త్యా శ్రద్ధాన్వితా జనాః ।

ముక్తిం ప్రాప్స్యన్తి తే దివ్యామిహ భుక్త్వా పరం సుఖమ్ || ౩౩||

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం చతుర్థే కుమారఖణ్డే
బాణప్రలంబవధ కుమారవిజయవర్ణనం నామైకాదశోఽధ్యాయః || ౨.౪.౧౧||

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

|| శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ||

|| శ్రీశివమహాపురాణమ్ ||

ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం చతుర్థః కుమారఖణ్డే

౨.౪.౧౨. ద్వాదశోఽధ్యాయః | తారకవధానన్తరం దేవైః కృతాస్తుతిః |

బ్రహ్మోవాచ

నిహతం తారకం దృష్ట్వా దేవా విష్ణుపురోగమాః |

తుష్టవుః శాంకరీం భక్త్వా సర్వేఽన్యే ముదితాననాః || ౧||

దేవా ఊచుః |

నమః కల్యాణరూపాయ నమస్తే విశ్వమణ్డల |

విశ్వబంధో నమస్తేఽస్తు నమస్తే విశ్వభావన || ౨||

నమోస్తు తే దానవవర్యహస్త్రే

బాణాసురప్రాణహరాయ దేవ |

ప్రలంబనాశాయ పవిత్రరూపిణే

నమోనమః శంకరతాత తుభ్యమ్ || ౩||

త్వమేవ కర్తా జగతాం చ భర్తా

త్వమేవ హర్తా శుచిజ ప్రసీద |

ప్రపంచభూతస్తవ లోకబిమ్బః

ప్రసీద శంఖాత్మజ దీనబంధో || ౪||

దేవరక్షాకర స్వామిన్ రక్ష నః సర్వదా ప్రభో |

దేవప్రాణావనకర ప్రసీద కరుణాకర || ౫||

హత్వా త్వం తారకం దైత్యం పరివారయుతం విభో |

మోచితాః సకలా దేవా విపదభ్యః పరమేశ్వర || ౬||

బ్రహ్మోవాచ

ఏవం స్తుతః కుమారోఽసౌ దేవైర్విష్ణుముఖైః ప్రభుః |

వరాన్దదావభినవాన్సర్వేభ్యః క్రమశో మునే ॥ ౭॥

తైలాన్నిరీక్ష్య స్తువతస్తతఃస గిరిశాత్మజః ।

సుప్రసన్నతరో భూత్వా ప్రోవాచ ప్రదదద్వరాన్ ॥ ౮॥

స్కన్ద ఉవాచ

యూయం సర్వే పర్వతా హి పూజనీయాస్తపస్విభిః ।

కర్మిభిర్నానిభిజ్ఞైవ సేవ్యమానా భవిష్యథ ॥ ౯॥

శమోభ్యర్చిష్యశిష్టరూపాణి లింగరూపాణి చైవ హి ।

భవిష్యథ న సన్దేహః పర్వతా వచనాన్మమ ॥ ౧౦॥

యోఽయం మాతామహో మేఽద్య హిమవాన్పర్వతోత్తమః ।

తపస్వినాం మహాభాగః ఫలదో హి భవిష్యతి ॥ ౧౧॥

దేవా ఊచుః ।

ఏవం దత్త్వా వరాన్ హత్వా తారకం చాసురాధిపమ్ ।

త్వయా కృతాశ్చ సుఖినో వయం సర్వే చరాచరాః ॥ ౧౨॥

ఇదాసీం ఖలు సుప్రీత్యా కైలాసం గిరిశాలయమ్ ।

జననీ జనకౌ ద్రష్టుం శివాశమ్భూ త్వమర్హసి ॥ ౧౩॥

బ్రహ్మోవాచ

ఇత్యుక్త్వా నిఖిలా దేవా విష్ణ్వాద్యాః ప్రాప్తశాసనాః ।

కృత్వా మహోత్సవం భూరి సకుమారా యయుర్గిమ్ ॥ ౧౪॥

కుమారే గచ్ఛతి విభౌ కైలాసం శక్కరాలయమ్ ।

మహామగ్గలముత్తస్థౌ జయశబ్దో బభూవ హ ॥ ౧౫॥

ఆరురోహ కుమారోఽసౌ విమానం పరమర్థిమత్ ।

సర్వతోలక్ష్మితం రమ్యం సర్వోపరి విరాజితమ్ ॥ ౧౬॥

అహం విష్ణుశ్చ సముదౌ తదా చామరధారిణౌ ।

గుహ మూర్ధ్ని మహాప్రీత్యా మునేఽభూవం హ్యతన్ద్రితౌ ॥ ౧౭॥

ఇన్ద్రాద్యా అమరాః సర్వే కుర్వన్తో గుహసేవనమ్ ।

యథోచితం చతుర్దిక్షు జగ్ముశ్చ ప్రముదాస్తదా ॥ ౧౮॥

శమోర్జయం ప్రభాషన్తః ప్రాపున్తే శమ్భుపర్వతమ్ ।

సానన్దా వివిశుస్త్రోచ్చరితో మగ్గలధ్వనిః ॥ ౧౯॥

దృష్ట్వా శివం శివాం చైవ సర్వే విష్ణ్వాదయో ద్రుతమ్ ।
 ప్రణమ్య శక్కరం భక్త్యా కరో బద్ధ్వా వినమ్రకాః ॥ ౨౦ ॥
 కుమారోఽపి వినీతాత్మా విమానాదవతీర్య చ ।
 ప్రణనామ ముదా శమ్భుం శివాం సింహాసనస్థితామ్ ॥ ౨౧ ॥
 అథ దృష్ట్వా కుమారం తం తనయం ప్రాణవల్లభమ్ ।
 తౌ దమృతీ శివౌ దేవౌ ముముదాతేఽతి నారద ॥ ౨౨ ॥
 మహాప్రభుఃసముత్థాప్య తముత్సక్లే న్యవేశయత్ ।
 మూర్ధ్ని జహ్రౌ ముదా స్నేహాత్తం పస్పర్శ కరేణ హ ॥ ౨౩ ॥
 మహానన్దభరః శమ్భుశ్చకార ముఖచుమ్బనమ్ ।
 కుమారస్య మహాస్నేహాత్ తారకారేర్మహాప్రభోః ॥ ౨౪ ॥
 శివాపి తం సముత్థాప్య సోఽత్సక్లే సంన్యవేశయత్ ।
 కృత్వా మూర్ధ్ని మహాస్నేహాత్ తన్ముఖాబ్జం చుచుమ్బ హి ॥ ౨౫ ॥
 తయోస్తదా మహామోదో వవృధేఽతివ నారద ।
 దమృత్యోః శివయోస్తాత భవాచారం ప్రకుర్వతోః ॥ ౨౬ ॥
 తదోత్సవో మహానాసీన్నానాశ్చర్యః శివాలయే ।
 జయశబ్దో నమశ్శబ్దో బభూవాతీవ సర్వతః ॥ ౨౭ ॥
 తతఃసురగణాః సర్వే విష్ణ్వాద్యా మునయస్తథా ।
 సుప్రణమ్య ముదా శమ్భుం తుష్టువుః సశివం మునే ॥ ౨౮ ॥
 దేవా ఊచుః ।
 దేవదేవ మహాదేవ భక్తానామభయప్రద ।
 నమో నమస్తే బహుశః కృపాకర మహేశ్వర ॥ ౨౯ ॥
 అద్భుతా తే మహాదేవ మహాలీలా సుఖప్రదా ।
 సర్వేషాం శక్కర సతాం దీనబన్దో మహాప్రభో ॥ ౩౦ ॥
 ఏవం మూఢధియశ్చాజ్ఞాః పూజాయాం తే సనాతనమ్ ।
 ఆవాహనం న జానీమో గతిం వైవ ప్రభోద్భుతామ్ ॥ ౩౧ ॥
 గణ్ణాసలిలధారాయ హ్యేధారాయ గుణాత్మనే ।
 నమస్తే త్రిదశేశాయ శక్కరాయ నమోనమః ॥ ౩౨ ॥
 వృషాజ్కాయ మహేశాయ గణానాం పతయే నమః ।

సర్వేశ్వరాయ దేవాయ త్రిలోకపతయే నమః ॥ ౩౩॥

సంహారే జగతాం నాథ సర్వేషాం తే నమో నమః ।

భర్తృ కర్తృ చ దేవేశ త్రిగుణేశాయ శాశ్వతే ॥ ౩౪॥

విసంకాయ పరేశాయ శివాయ పరమాత్మనే ।

నిష్ప్రపణ్ణాయ శుద్ధాయ పరమాయావ్యయాయ చ ॥ ౩౫॥

దణ్డహస్తాయ కాలాయ పాశహస్తాయ తే నమః ।

వేదమస్త్రప్రధానాయ శతజహ్వాయ తే నమః ॥ ౩౬॥

భూతం భవ్యం భవిష్యం చ స్థావరం జంజమం చ యత్ ।

తవ దేహాత్సముత్పన్నం సర్వథా పరమేశ్వర ॥ ౩౭॥

పాహి నః సర్వదా స్వామిన్పునీద భగవన్పుభో ।

వయం తే శరణాపన్నాః సర్వథా పరమేశ్వర ॥ ౩౮॥

శిశికణ్ఠాయ రుద్రాయ స్వాహాకారాయ తే నమః ।

అరూపాయ సరూపాయ విశ్వరూపాయ తే నమః ॥ ౩౯॥

శివాయ నీలకణ్ఠాయ చితాభస్మాజ్జఘరిణే ।

నిత్యం నీలశిఖణ్ఠాయ శ్రీకణ్ఠాయ నమోనమః ॥ ౪౦॥

సర్వప్రణతదేహాయ సంయమప్రణతాయ చ ।

మహాదేవాయ శర్వాయ సర్వార్చితపదాయ చ ॥ ౪౧॥

త్వం బ్రహ్మీ సర్వదేవానాం రుద్రాణాం నీలలోహితః ।

ఆత్మా చ సర్వభూతానాం సాక్ష్యైః పురుష ఉవ్యసే ॥ ౪౨॥

పర్వతానాం సుమేరుస్త్యం నక్షత్రాణాం చ చన్ద్రమాః ।

ఋషీణాం చ వసిష్ఠస్త్యం దేవానాం వాసవస్తథా ॥ ౪౩॥

ఓంఙ్కారస్సర్వవేదానాం త్రాతా భవ మహేశ్వర ।

త్వం చ లోకహితార్థాయ భూతాని పరిషింహసి ॥ ౪౪॥

మహేశ్వర మహాభాగ శుభాశుభనిరీక్షక ।

ఆప్యాయాస్మాన్తి దేవేశ కర్తృనైవ వచనం తవ ॥ ౪౫॥

రూపకోటిసహస్రేషు రూపకోటిశతేషు తే ।

అన్తం గన్తుం న శక్తాః స్మ దేవదేవ నమోఽస్తు తే ॥ ౪౬॥

బ్రహ్మోవాచ

ఇతి స్తుత్వాఽఖిలా దేవా విష్ణ్వాద్యాఃప్రముఖస్థితాః ।

ముహుర్ముహుస్సుప్రణమ్య స్కన్ధం కృత్వా పురస్సరమ్ ॥ ౪౭॥

దేవస్తుతిం సమాకర్ణ్య శివఃసర్వేశ్వరః స్వరాట్ ।

సుప్రసన్నో బభూవాథ విజహాస దయాపరః ॥ ౪౮॥

ఉవాచ సుప్రసన్నాత్మా విష్ణ్వాదీన్సురసత్తమాన్ ।

శక్కురః పరమేశానో దీనబన్ధుఃసతాం గతిః ॥ ౪౯॥

శివ ఉవాచ

హే హరే హే విధే దేవా వాక్యం మే శృణుతాదరాత్ ।

సర్వధాఽహం సతాం త్రాతా దేవానాం వః కృపానిధిః ॥ ౫౦॥

దుష్టహన్తా త్రిలోకేశః శక్కురో భక్తవత్సలః ।

కర్తా భర్తా చ హర్తా చ సర్వేశాం నిర్వికారవాన్ ॥ ౫౧॥

యదా యదా భవేద్దుఃఖం యుష్మాకం దేవసత్తమాః ।

తదా తదా మాం యూయం వై భజన్తు సుఖహేతవే ॥ ౫౨॥

బ్రహ్మోవాచ

ఇత్యాజ్ఞప్తాస్తదా దేవా విష్ణ్వాద్యాః సమునీశ్వరాః ।

శివాం ప్రణమ్య శివం కుమారం చ ముదాన్వితాః ॥ ౫౩॥

కథయన్తో యశో రమ్యం శివయోః శాఙ్కరేశ్చ తత్ ।

ఆనన్ధం పరమం ప్రాప్య స్వధామాని యయుర్మునే ॥ ౫౪॥

శివోఽపి శివయా సార్థం సగణః పరమేశ్వరః ।

కుమారేణయుతః ప్రీత్యోవాస తస్మిన్గిరౌ ముదా ॥ ౫౫॥

ఇత్యేవం కథితం సర్వం కౌమారం చరితం మునే ।

శైవం చ సుఖదం దివ్యం కిమన్యచ్ఛ్రీతుమిచ్ఛసి ॥ ౫౬॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం చతుర్థే కుమారఖణ్డే

స్వామికార్తికచరితగర్భితశివాశివచరితవర్ణనం నామ ద్వాదశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౪.౧౨॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశక్కురాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

ద్వీతీయాయాం రుద్రసంహితాయాం చతుర్థః కుమారఖణ్డే

౨.౪.౧౩. త్రయోదశోఽధ్యాయః । గణేశోత్పత్తిః ।

సూత ఉవాచ

తారకారేరితి శ్రుత్వా వృత్తమద్భుతముత్తమమ్ ।

నారదః సుప్రసన్నోఽథ పప్రచ్ఛ ప్రీతితో విధిమ్ ॥ ౧॥

నారద ఉవాచ

దేవదేవ ప్రజానాథ శివజ్ఞాననిధే మయా ।

శ్రుతం కార్తికసదస్వత్తమమృతాదపి చోత్తమమ్ ॥ ౨॥

అధునా శ్రోతుమిచ్ఛామి గాణేశం వృత్తముత్తమమ్ ।

తజ్జన్మచరితం దివ్యం సర్వమంగలమంగలమ్ ॥ ౩॥

సూత ఉవాచ

ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తస్య నారదస్య మహామునేః ।

ప్రసన్నమానసో బ్రహ్మ ప్రత్యువాచ శివం స్మరన్ ॥ ౪॥

బ్రహ్మోవాచ

కల్పభేదాద్గణేశస్య జనిః ప్రోక్తా విధేః పరాత్ ।

శనిదృష్టం శిరశ్చిన్నం సఙ్గీతం గాజమాననమ్ ॥ ౫॥

ఇదాసీం శ్వేతకల్పోక్తా గణేశోత్పత్తిరుచ్యతే ।

యత్ర చ్చిన్నం శిరస్తస్య శివేన చ కృపాలునా ॥ ౬॥

సన్దేహో నాత్ర కర్తవ్యః శక్కురస్సూతికృన్మునే ।

స హి సర్వాధిపః శముభర్నిర్గుణః సగుణోఽపి హి ॥ ౭॥

తల్లీలయాఖిలం విశ్వం సృజ్యతే పాల్యతే తథా ।

వివాశ్యతే మునిశ్రేష్ఠ ప్రస్తుతం శృణు చాదరాత్ ॥ ౮॥

ఉద్వాహితే శివే చాత్రకైలాసం చ గతే సతి ।

కియతా చైవ కాలేన జాతో గణపతేర్భవః ॥ ౯॥

ఏకస్మిన్నేవ కాలే చ జయా చ విజయా సఖీ ।

పార్వత్యా చ మిలిత్వా వై విచారే తత్పరాభవత్ ॥ ౧౦॥

రుద్రస్య చ గణాఃసర్వే శివస్యాజ్ఞాపరాయణాః ।

తే సర్వేఽప్యస్మదీయాశ్చ నన్దిభృగ్గీపురస్సరాః ॥ ౧౧ ॥

ప్రమథాస్తే హ్యసంఖ్యాతా అస్మదీయో న కశ్చన ।

ద్వారి తిష్ఠన్తి తే సర్వే శక్కురాజ్ఞాపరాయణాః ॥ ౧౨ ॥

తే సర్వేఽప్యస్మదీయాంశ్చ తథాపి న మిలేన్మనః ।

ఏకశ్చైవాస్మదీయో హి రచనీయస్త్యయానఘే ॥ ౧౩ ॥

బ్రహ్మోవాచ

ఇత్యుక్త్వా పార్వతీ దేవీ సఖీభ్యాం సున్దరం వచః ।

హితం మేనే తదా తచ్చ కర్తుం స్మాప్యధ్యవస్యతి ॥ ౧౪ ॥

తతః కదాచిన్మజ్జత్యాం పార్వత్యాం వై సదాశివః ।

నన్దినం పరిభర్త్యాన్యథ హ్యోజగామ గృహాన్తరమ్ ॥ ౧౫ ॥

ఆయాన్తం శక్కురం దృష్ట్వాఽసమయే జగదమ్బికా ।

ఉత్తస్థా మజ్జతీ సా వై లజ్జతా సున్దరీ తదా ॥ ౧౬ ॥

తస్మిన్నవసరే దేవీ కౌతుకేనాతిసంయుతా ।

తదీయం తద్వచశ్చైవ హితం మేనే సుఖావహమ్ ॥ ౧౭ ॥

ఏవం జాతే తదా కాలే కదాచిత్పార్వతీ శివా ।

విచిన్త్య మనసా చేతి పరమాయా పరేశ్వరీ ॥ ౧౮ ॥

మదీయః సేవకః కశ్చిద్భవేచ్ఛుభతరః కృతీ ।

మదాజ్ఞయా పరం నాన్యద్రేణామాత్రం చలేదీహ ॥ ౧౯ ॥

విచార్యేతి చ సా దేవీ వపుషో మలసమ్భవమ్ ।

పురుషం నిర్మమౌ సా తు సర్వలక్షణసంయుతమ్ ॥ ౨౦ ॥

సర్వావయవనిర్దోషం సర్వావయవ సున్దరమ్ ।

విశాలం సర్వశోభాఢ్యం మహాబలపరాక్రమమ్ ॥ ౨౧ ॥

వస్త్రాణి చ తదా తస్మై దత్త్వా సా వివిధాని హి ।

నానాలంకారణం చైవ బహ్వశిషమనుత్తమామ్ ॥ ౨౨ ॥

మత్పుత్రస్త్వం మదీయోఽసి నాన్యః కశ్చిదిహాస్తి మే ।

ఏవముక్తః స పురుషో నమస్కృత్య శివాం జగౌ ॥ ౨౩ ॥

గణేశ ఉవాచ

కిం కార్యం విద్యతే తేఽద్య కరవాణి తవోదితమ్ ।

ఇత్యుక్తా సా తదా తేన ప్రత్యువాచ సుతం శివా ॥ ౨౪ ॥

శివోవాచ

హే తాత శ్శృణు మద్వాక్యం ద్వారపాలో భవాద్య మే ।
మత్పుత్రస్త్వం మదీయోఽసి నాన్యథా కశ్చిదస్తి మే ॥ ౨౫ ॥

వినా మదాజ్ఞాం సత్పుత్ర వైవాయాన్మద్గృహోస్తరమ్ ।
కోఽపి క్వాపి హారాత్తాత సత్యమేతన్మయోదితమ్ ॥ ౨౬ ॥

బ్రహ్మోవాచ

ఇత్యుక్తాఽ చ దదౌ తస్మై యష్టిం చాతిదృఢాం మునే ।
తదీయం రూపమాలోక్య సున్దరం హర్షమాగతా ॥ ౨౭ ॥

ముఖమాచుమ్ప్య సుప్రీత్యాల్లిక్య తం కృపయా సుతమ్ ।
స్వద్వారి స్థాపయామాస యష్టిపాణిం గణాధిపమ్ ॥ ౨౮ ॥

అథ దేవీసుతస్తాత గృహద్వారి స్థితో గణః ।
యష్టిపాణిర్మహావీరః పార్వతీహితకామ్యయా ॥ ౨౯ ॥

స్వద్వారి స్థాపయిత్వా తం గణేశం స్వసుతం శివా ।
స్వయం చ మజ్జతీ సా వై సంస్థితాసీత్సఖీయుతా ॥ ౩౦ ॥

ఏతస్మిన్నేవ కాలే తు శివో ద్వారి సమాగతః ।
కౌతుకీ మునిర్నాదూల నానాలీలావిశారదః ॥ ౩౧ ॥

ఉవాచ చ శివేశం తమవిజ్ఞాయ గణాధిపః ।
మాతురాజ్ఞాం వినా దేవ గమ్యతాం న త్వయాధునా ॥ ౩౨ ॥

మజ్జనార్థం స్థితా మాతా క్వ యాసీతో వ్రజాధునా ।
ఇత్యుక్తాఽ యష్టికాం తస్య రోధనాయ తదాగ్రహీత్ ॥ ౩౩ ॥

తం దృష్ట్వా తు శివః ప్రాహ కం నిషేధసి మూఢధీః ।
మాం న జానాస్యసద్బుద్ధే శివోఽహమితి నాన్యథా ॥ ౩౪ ॥

తాడితస్తేన యష్ట్యా హి గణేశేన మహేశ్వరః ।
ప్రత్యువాచ స తం పుత్రం బహులీలశ్చ కోపితః ॥ ౩౫ ॥

శివ ఉవాచ

ముఠ్ఠోఽసి త్వం న జానాసి శివోఽహం గిరిజాపతిః ।
స్వగృహం యామి రే బాల నిషేధసి కథం హి మామ్ ॥ ౩౬ ॥

బ్రహ్మోవాచ

ఇత్యుక్త్వా ప్రవిశంతం తం మహేశం గణనాయకః ।

క్రోధం కృత్వా తతో విప్ర దణ్డేనాతాడయత్పనః ॥ ౩౭॥

తతశ్శివశ్చ సజ్కుర్ధో గణానాజ్ఞాపయన్నిజాన్ ।

కో వాఽయం వర్తతే కిం చ క్రియతే పశ్యతాం గణాః ॥ ౩౮॥

ఇత్యుక్త్వా తు శివస్తత్ర స్థితః క్రుద్ధో గృహోద్భహిః ।

భవచారరతఃస్వామీ బహ్వాద్భుతసులీలకః ॥ ౩౯॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం చతుర్థే కుమారఖణ్డే
గణేశోత్పత్తివర్ణనం నామ త్రయోదశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౪.౧౩॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశక్తరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం చతుర్థః కుమారఖణ్డే

౨.౪.౧౪. చతుర్దశోఽధ్యాయః । గణేశేన సహ శివగణానాం వివాదవర్ణనమ్ ।

బ్రహ్మోవాచ

గణాస్తే క్రోధసమ్పన్నాస్తత్ర గత్వా శివాజ్ఞయా ।

పప్రమ్చర్షిరిజాపుత్రం తం తదా ద్వారపాలకమ్ ॥ ౧॥

శివగణా ఉచుః

కోఽసి త్వం కుత ఆయాతః కిం వా త్వం చ చికిర్షసి ।

ఇతోఽద్య గచ్ఛ దూరం వై యది జీవితుమిచ్ఛసి ॥ ౨॥

బ్రహ్మోవాచ

తదీయం తద్వచః శ్రుత్వా గిరిజాతనయః స వై ।

నిర్భయో దణ్డపాణిశ్చ ద్వారపానబ్రవీదిదమ్ ॥ ౩॥

గణేశ ఉవాచ

యూయం కే కుత ఆయాతా భవంతః సున్దరా ఇమే ।

యాత దూరం కిమర్థం వై స్థితా అత్ర విరోధినః ॥ ౪॥

బ్రహ్మోవాచ

ఏవం శ్రుత్వా వచస్తస్య హాస్యం కృత్వా పరస్పరమ్ ।

ఊచుఃసర్వే శివగణా మహావీరా గతస్మయాః ॥ ౫॥

పరస్పరమితి ప్రోచ్య సర్వే తే శివపార్షదాః ।
ద్వారపాలం గణేశం తం ప్రత్యూచుః క్రుద్ధమానసాః ॥ ౬॥

శివగణా ఊచుః

శ్రూయతాం ద్వారపాలా హి వయం శివగణా వరాః ।
త్వాం నివారయతుం ప్రాప్తాః శక్కురస్యాజ్ఞయా విభోః ॥ ౭॥

త్వామపీహ గణం మత్వా న హన్యామోఽన్యథా హతః ।
తిష్ఠ దూరే స్వతః త్వం చ కిమర్థం మృత్యుమీహసే ॥ ౮॥

బ్రహ్మోవాచ

ఇత్యుక్తోఽపి గణేశశ్చ గిరిజాతనయోఽభయః ।
నిర్భర్త్యు శక్కురగణాన్న ద్వారం ముక్తవాంస్తదా ॥ ౯॥

తే సర్వేఽపి గణాః శైవాః తత్రత్యా వచనం తదా ।
శ్రుత్వా తత్ర శివం గత్వా తద్వృత్తాన్తమథాబ్రువన్ ॥ ౧౦॥

తతశ్చ తద్వచః శ్రుత్వాద్భుతతీలో మహేశ్వరః ।
వినిర్భర్త్యు గణానూచే నిజాల్లోకగతిర్మునే ॥ ౧౧॥

మహేశ్వర ఉవాచ

కశ్చాయం వర్తతే కిం చ బ్రవీత్యరివదుచ్చితః ।
కిం కరిష్యత్యసద్భుద్ధిః స్వమృత్యుం వాఞ్చతి ధ్రువమ్ ॥ ౧౨॥

దూరతః క్రియతాం హ్యేష ద్వారపాలో నవీనకః ।
క్లీబా ఇవ స్థితాస్తస్య వృత్తం వదథ మే కథమ్ ॥ ౧౩॥

స్వామినోక్తా గణాస్తే చాద్భుతతీలేన శమ్భునా ।
పునరాగత్య తత్రైవ తమూచుర్ద్వారపాలకమ్ ॥ ౧౪॥

శివగణా ఊచుః ।

రే రే ద్వారప కస్త్యం హి స్థితశ్చ స్థాపితః కుతః ।
నైవాస్మాన్గణయస్యేవం కథం జీవితమిచ్చసి ॥ ౧౫॥

ద్వారపాలా వయం సర్వే స్థితాః కిం పరిభాషసే ।
సింహాసనగృహీతశ్చ శ్చైగాలః శివమీహతే ॥ ౧౬॥

తావద్గర్జసి మూర్ఛ త్వం యావద్గణపరాక్రమః ।

నానుభూతస్త్వయాత్రైవ హ్యనుభూతః పతిష్యసి || ౧౭||

ఇత్యుక్తస్త్వస్సుసజ్కుర్ధో హస్తాభ్యాం యష్టికాం తదా |
గృహీత్వా తాడయామాస గణాంస్తాన్పరిభాషిణః || ౧౮||

ఉవాచాథ శివాపుత్రః పరిభర్త్యు గణేశ్వరాన్ |
శజ్కరస్య మహావీరాన్ని ర్భయస్తాన్గణేశ్వరః || ౧౯||

శివాపుత్ర ఉవాచ
యాత యాత ఇతో దూరే నో చేద్వో దర్శయామి హ |
స్వపరాక్రమమత్యుగ్రం యాస్యథాత్యుపహాస్యతామ్ || ౨౦||

ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తస్య గిరిజాతనయస్య హి |
పరస్పరమథోచుస్తే శజ్కరస్య గణాస్తదా || ౨౧||

శివగణా ఊచుః |
కిం కర్తవ్యం క్వ గన్తవ్యం క్రియతే స న కిం పునః |
మర్యాదా రక్ష్యతేఽస్మాభిరన్యథా కిం బ్రవీతి చ || ౨౨||

బ్రహ్మోవాచ
తతః శమ్భుగణాఃసర్వే శివం దూరే వ్యవస్థితమ్ |
క్రోశమాత్రం తు కైలాసాద్గత్వా తే చ తథాఽబ్రువన్ || ౨౩||

శివో విహస్య తాన్సర్వాంస్త్రిశూలకర ఉగ్రధీః |
ఉవాచ పరమేశో హి స్వగణాన్ వీరసమ్మతాన్ || ౨౪||

శివ ఉవాచ
రే రే గణాః క్లీబమతా న వీరా వీరమానినః |
మదగ్రే నోదితుం యోగ్యా భర్తృతః కిం పునర్వదేత్ || ౨౫||

గమ్యతాం తాడ్యతాం వైష యః కశ్చిత్ప్రభవేదిహ |
బహునోక్తేన కిం చాత్ర దూరీకర్తవ్య ఏవ సః || ౨౬||

బ్రహ్మోవాచ
ఇతి సర్వే మహేశేన జగ్ముస్తత్ర మునీశ్వర |
భర్తృతాస్తేన దేవేన ప్రోచుశ్చ గణసత్తమాః || ౨౭||

శివగణా ఊచుః |
రేరే త్వం శృణు వై బాల బలాత్కిం పరిభాషసే |

ఇతస్తస్యం దూరతో యాహి నో చేన్మృత్యుర్భవిష్యతి ॥ ౨౮॥

బ్రహ్మోవాచ

ఇతి శ్రుత్వా వచస్తేషాం శివాజ్ఞాకారిణాం ధ్రువమ్ ।

శివానుతస్తదాభూత్స కిం కరోమీతి దుఃఖితః ॥ ౨౯॥

ఏతస్మిన్నస్తరే దేవీ తేషాం తస్య చ వై పునః ।

శ్రుత్వా తు కలహం ద్వారి సఖీం పశ్యేతి సాబ్రవీత్ ॥ ౩౦॥

సమాగత్య సఖీ తత్ర వృత్తాంతం సమబుధ్యత ।

క్షణమాత్రం తదా దృష్ట్వా గతా హృష్టా శివాన్తికమ్ ॥ ౩౧॥

తత్ర గత్వా తు తత్సర్వం వృత్తం తద్యదభూన్మునే ।

అశేషేణ తయా సఖ్యా కథితం గిరిజాగ్రతః ॥ ౩౨॥

సఖ్యువాచ

అస్మదీయో గణో యో హి స్థితో ద్వారి మహేశ్వరి ।

నిర్భర్త్యయన్తి తం వీరాః శక్కరస్య గణా ధ్రువమ్ ॥ ౩౩॥

శివశ్చైవ గణాః సర్వే వినా తేఽవసరం కథమ్ ।

ప్రవిశన్తి హరాద్గేహా నైతచ్ఛుభతరం తవ ॥ ౩౪॥

సమ్యక్ కృతం హ్యనేవైవ న హి కోఽపి ప్రవేశితః ।

దుఃఖం చైవానుభూయాత్త తిరస్కారాదికం తథా ॥ ౩౫॥

అతః పరస్తు వాగ్వాదః క్రియతే చ పరస్పరమ్ ।

వాగ్వాదే చ కృతే నైవ తర్హ్వాయాస్తు సుఖేన వై ॥ ౩౬॥

కృతశ్చైవాత్ర వాగ్వాదస్తం జిత్యా విజయేన చ ।

ప్రవిశన్తు తథా సర్వే నాన్యథా కర్హ్విత్ప్రియే ॥ ౩౭॥

అస్మిన్నేవాస్మదీయే వై సర్వే సమ్భర్హ్నితా వయమ్ ।

తస్మాద్దేవి త్వయా భద్రే న త్యాజ్యో మాన ఉత్తమః ॥ ౩౮॥

శివో మర్కటవత్తేఽద్య వర్తతే సర్వదా సతి ।

కిం కరిష్యత్యహంకారమానుకూల్యం భవిష్యతి ॥ ౩౯॥

బ్రహ్మోవాచ

అహో క్షణం స్థితా తత్ర శివేచ్ఛా వశతఃసతీ । ౪౦॥

మనస్యువాచ సా భూత్వా మానినీ పార్వతీ తదా । ౪౧॥

శివోవాచ

అహో క్షణం స్థితో నైవ హఠాత్కారః కథం కృతః ।

కథం చైవాత్ర కర్తవ్యం వినయేనాథ వా పునః ॥ ౪౨॥

భవిష్యతి భవత్యేవ కృతం నైవాన్యథా పునః ।

ఇత్యుక్త్వా తు సఖీ తత్ర ప్రేషితా ప్రియయా తదా ॥ ౪౩॥

సమాగత్యాఽబ్రవీత్సా చ ప్రియయా కథితం హి యత్ ।

సమాచక్ష్య గణేశం తం గిరిజాతనయం తదా ॥ ౪౪॥

సఖ్యువాచ

సమ్యక్కృతం త్వయా భద్ర బలాత్తే ప్రవిశన్తు న ।

భవదగ్రే గణా హ్యేతే కిం జయన్తు భవాదృశమ్ ॥ ౪౫॥

కృతం చేద్వాకృతం చైవ కర్తవ్యం క్రియతాం త్వయా ।

జితో యస్తు పునర్వాపి న వైరమథ వా ధ్రువమ్ ॥ ౪౬॥

బ్రహ్మోవాచ

ఇతి శ్రుత్వా వచస్తస్యా మాతుశ్చైవ గణేశ్వరః ।

ఆనందం పరమం ప్రాప బలం భూరి మహోన్నతిమ్ ॥ ౪౭॥

బద్ధకక్షస్త్రోష్ఠిషం బద్ధ్వా జజ్ఞోరు సంస్పృశన్ ।

ఉవాచ తాన్ గణాన్ సర్వాన్ నిర్భయం వచనం ముదా ॥ ౪౮॥

గణేశ ఉవాచ

అహం చ గిరిజాసూనుర్యాయం శివగణాస్తథా ।

ఉభయే నమతాం ప్రాప్తాః కర్తవ్యం క్రియతాం పునః ॥ ౪౯॥

భవన్తో ద్వారపాలాశ్చ ద్వారపోఽహం కథం న హి ।

భవన్తశ్చ స్థితాస్తత్రాఽహం స్థితోఽత్రేతి నిశ్చితమ్ ॥ ౫౦॥

భవద్భిశ్చ స్థితం హ్యత్ర యదా భవతి నిశ్చితమ్ ।

తదా భవద్భిః కర్తవ్యం శివాజ్ఞాపరిపాలనమ్ ॥ ౫౧॥

ఇదాసీం తు మయా చాత్ర శివాజ్ఞాపరిపాలనమ్ ।

సత్యం చ క్రియతే వీరా నిర్ణీతం మే యథోచితమ్ ॥ ౫౨॥

తస్మాచ్ఛివగణాఃసర్వే వచనం శృణుతాదరాత్ ।

హతాద్వా వినయాద్వా న గన్తవ్యం మన్దిరే పునః ॥ ౫౩॥

బ్రహ్మోవాచ

ఇత్యుక్తాస్తే గణేనైవ సర్వే తే లజ్జితా గణాః ।

యయుః శివాన్తికం తం వై నమస్కృత్య పురః స్థితాః ॥ ౫౪॥

స్థిత్యా న్యవేదయన్సర్వే వృత్తాన్తం చ తదద్భుతమ్ ।

కరో బద్ధ్వా నతస్కంధాః శివం స్తుత్వా పురః స్థితాః ॥ ౫౫॥

తత్సర్వం తు తదా శ్రుత్వా వృత్తం తత్స్వగణోదితమ్ ।

తౌకికీం వృత్తిమాశ్రిత్య శఙ్కరో వాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౫౬॥

శఙ్కర ఉవాచ

శ్రూయతాం చ గణాఃసర్వే యుద్ధం యోగ్యం భవేన్న హి ।

యూయం చాత్రాస్మదీయా వై స చ గౌరీగణస్తథా ॥ ౫౭॥

వినయః క్రియతే చేద్వై వశ్యః శమ్భుః స్త్రియా సదా ।

ఇతి ఖ్యాతిర్భవేల్లోకే గర్వితా మే గణా ధ్రువమ్ ॥ ౫౮॥

కృతే వైవాత్ర కర్తవ్యమితి నీతిర్గరీయసీ ।

ఏకాకీ స గణో బాలః కిం కరిష్యతి విక్రమమ్ ॥ ౫౯॥

భవన్తశ్చ గణా లోకే యుద్ధే చాతి విశారదాః ।

మదీయాశ్చ కథం యుద్ధం హిత్యా యాస్యథ లాఘవమ్ ॥ ౬౦॥

స్త్రియాఽఽగ్రహః కథం కార్యో పత్యురగ్రే విశేషతః ।

కృత్వా సా గిరిజా తస్య నూనం ఫలమవాప్స్యతి ॥ ౬౧॥

తస్మాత్సర్వే చ మద్వీరాః శ్ంబుతాదరతో వచః ।

కర్తవ్యం సర్వథా యుద్ధం భావి యత్తద్భవత్వితీ ॥ ౬౨॥

బ్రహ్మోవాచ

ఇత్యుక్తాః శఙ్కరో బ్రహ్మాన్ నానావీలావిశారదః ।

విరరామ మునిశ్రేష్ఠ దర్శయత్ప్రౌకికీం గతిమ్ ॥ ౬౩॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం చతుర్థే కుమారఖణ్డే

గణవివాదపర్ణనం నామ చతుర్దశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౪.౧౪॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశఙ్కరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం చతుర్థః కుమారఖణ్డే

౨.౪.౧౫. పంచదశోఽధ్యాయః । శివగణైః సహ గణేశయుద్ధవర్ణనమ్ ।

బ్రహ్మోవాచ

ఇత్యుక్తా విభునా తేన నిశ్చయం పరమం గతాః ।

సన్నద్ధాస్తు తదా తత్ర జగ్ముశ్చ శివమన్దిరమ్ ॥ ౧॥

గణేశోఽపి తథా దృష్ట్వా హ్యాయాతాన్గణసత్తమాన్ ।

యుద్ధాఽఽఱోపం విధాయైవ స్థితాంశ్చైవాబ్రవీదిదమ్ ॥ ౨॥

గణేశ ఉవాచ

ఆయాన్తు గణపాః సర్వే శివాజ్ఞాపరిపాలకాః ।

అహమేకశ్చ బాలశ్చ శివాజ్ఞాపరిపాలకః ॥ ౩॥

తథాపి పశ్యతాం దేవీ పార్వతీ సూనుజం బలమ్ ।

శివశ్చ స్వగణానాం తు బలం పశ్యతు వై పునః ॥ ౪॥

బలవద్బాలయుద్ధం చ భవాసీశివపక్షయోః ।

భవద్భిశ్చ కృతం యుద్ధం పూర్వం యుద్ధవిశారదైః ॥ ౫॥

మయా పూర్వం కృతం నైవ బాలోఽస్మి క్రియతేఽధునా ।

తథాపి భవతాం లజ్జా గిరిజాశివయోరిహ ॥ ౬॥

మమైవం తు భవేన్నైవ వైపరీత్యం భవిష్యతి ।

మమైవ భవతాం లజ్జా గిరిజాశివయోరిహ ॥ ౭॥

ఏవం జ్ఞాత్వా చ కర్తవ్యః సమరశ్చ గణేశ్వరాః ।

భవద్భిః స్వామినం దృష్ట్వా మయా చ మాతరం తదా ॥ ౮॥

క్రియతే కీదృశం యుద్ధం భవితవ్యం భవత్స్వతి ।

తస్య వై వారణే కోఽపి న సమర్థస్త్రిలోకకే ॥ ౯॥

బ్రహ్మోవాచ

ఇత్యేవం భర్తృతాస్తే తు దణ్ణభూషితబాహవః ।

వివిధాన్యాయుధాన్యేవం ధృత్వా తే చ సమాయయః ॥ ౧౦॥

ఘర్షయన్తుస్తథా దన్తాన్ హుఙ్క్రుత్స్య చ పునః పునః ।

పశ్య పశ్య బ్రువంతశ్చ గణాస్తే సముపాగతాః ॥ ౧౧॥

నస్తి ప్రథమమాగత్య ధృత్వా పాదం వ్యకర్షయత్ ।
ధావన్భుక్తీ ద్వితీయం చ పాదం ధృత్వా గణస్య చ ॥ ౧౨॥

యావత్పాదే వికర్షస్తౌ తావద్ధస్తేన వై గణః ।
ఆహత్య హస్తయోస్తాభ్యాముత్తిష్టా పాదకౌ స్వయమ్ ॥ ౧౩॥

అథ దేవీసుతో వీరస్సక్లుహ్య పరిఘం బృహత్ ।
ద్వారస్థితో గణపతిః సర్వానాపోథయత్తదా ॥ ౧౪॥

కేషాఞ్చత్పాణయో భిన్నాః కేషాఞ్చత్పుష్టకాని చ ।
కేషాఞ్చచ్ఛ శిరాన్యేవ కేషాఞ్చన్మస్తకాని చ ॥ ౧౫॥

కేషాఞ్చజ్ఞానునీ తత్ర కేషాఞ్చత్కున్ధకాస్తథా ।
కేషాఞ్చజ్ఞానునీ తత్ర కేషాఞ్చత్కున్ధాస్తథా ।
సమ్ముఖే చాగతా యే వై తే సర్వే హృదయే హతాః ॥ ౧౬॥

కేచిచ్చ పతితా భూమా కేచిచ్చ విదిశో గతాః ।
కేషాఞ్చచ్ఛరణౌ ఛిన్నౌ కేచిచ్చర్వాన్తికం గతాః ॥ ౧౭॥

తేషాం మధ్యే తు కశ్చిద్వై సక్ల్రామే సమ్ముఖో న హి ।
సింహం దృష్ట్వా యథా యాన్తి మృగాశ్చైవ దిశో దశ ॥ ౧౮॥

తథా తే చ గణాః సర్వే గతాశ్చైవ సహస్రశః ।
పరావృత్య తథా సోఽపి సుద్వారి సముపస్థితః ॥ ౧౯॥

కల్పాన్తకరణే కాలో దృశ్యతే చ భయఙ్కరః ।
యథా తథైవ దృష్టః స సర్వేషాం ప్రలయఙ్కరః ॥ ౨౦॥

ఏతస్మిన్నమయే చైవ సరమేశసురేశ్వరాః ।
ప్రేరితా నారదేనేహ దేవాః సర్వే సమాగమన్ ॥ ౨౧॥

సమబ్రువంస్తదా సర్వే శివస్య హితకామ్యయా ।
పురః స్థిత్వా శివం నత్వా హ్యజ్ఞాం దేహి ప్రభో ఇతి ॥ ౨౨॥

త్వం పరబ్రహ్మ సర్వేశః సర్వే చ తవ సేవకాః ।
సృష్టేః కర్తా సదా భర్తా సంహర్తా పరమేశ్వరః ॥ ౨౩॥

రజస్సత్త్వతమోరూపో లీలయా నిర్గుణః స్వతః ।
కా లీలా రచితా చాద్య తామిదానీం వద ప్రభో ॥ ౨౪॥

బ్రహ్మోవాచ

ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తేషాం మునిశ్రేష్ఠ మహేశ్వరః ।

గణాన్ భిన్నాన్స్తదా దృష్ట్వా తేభ్యస్సర్వం న్యవేదయత్ ॥ ౨౫॥

అథ సర్వేశ్వరస్తత్ర శక్కురో మునిసత్తమ ।

విహస్య గిరిజానాథో బ్రహ్మీణం మామువాచ హ ॥ ౨౬॥

శివ ఉవాచ

బ్రహ్మఞ్చుణు మమ ద్వారి బాల ఏకః సమాస్థితః ।

మహాబలో యష్టిపాణిరేహావేశనివారకః ॥ ౨౭॥

మహాప్రహారకర్తాఽసౌ మత్పార్షదవిఘాతకః ।

పరాజయః కృతస్తేన మధ్గణానాం బలాదిహ ॥ ౨౮॥

బ్రహ్మాన్ త్వయైవ గన్తవ్యం ప్రసాద్యోఽయం మహాబలః ।

యథా బ్రహ్మన్నయః స్వాద్వై తథా కార్యం త్వయా విధే ॥ ౨౯॥

బ్రహ్మోవాచ

ఇత్యాకర్ణ్య ప్రభోర్వాక్యమజ్ఞాత్వాఽజ్ఞానమోహితః ।

తడీయనికటం తాత సర్వైర్వృషివరైరయామ్ ॥ ౩౦॥

సమాయాన్తం చ మాం దృష్ట్వా స గణేశో మహాబలీ ।

క్రోధం కృత్వా సమభ్యేత్య మమ శ్మశ్రూణ్యవాకిరత్ ॥ ౩౧॥

క్షమ్యతాం క్షమ్యతాం దేవ న యుద్ధార్థం సమాగతః ।

బ్రాహ్మణోఽహమనుగ్రాహ్యః శాన్తికర్తానుపద్రవః ॥ ౩౨॥

ఇత్యేవం బ్రువతి బ్రహ్మాన్స్తావత్పరిఘమాదదే ।

స గణేశో మహావీరో బాలోఽబాలపరాక్రమః ॥ ౩౩॥

గృహీతపరిఘం దృష్ట్వా తం గణేశం మహాబలమ్ ।

పలాయనపరో యాతస్త్యహం ద్రుతతరం తదా ॥ ౩౪॥

యాత యాత బ్రువన్తస్తే పరిఘేన హతాస్తదా ।

స్వయం చ పతితాః కేచిత్కేచిత్తేన నిపాతితాః ॥ ౩౫॥

కేచిచ్ఛ శివసామీప్యం గత్వా తత్క్షణమాత్రతః ।

శివం విజ్ఞాపయాఞ్చుక్రుస్తద్వృత్తాన్తమశేషతః ॥ ౩౬॥

తథావిధాంశ్చ తాన్ దృష్ట్వా తద్వృత్తాన్తం నిశమ్య సః ।
అపారమాదధే కోపం హరో లీలావిశారదః ॥ ౩౭ ॥

ఇన్ద్రాదికాన్దేవగణాన్ షణ్ముఖప్రవరాన్ గణాన్ ।
భూతప్రేతపిశాచాంశ్చ సర్వానాదేశయత్తదా ॥ ౩౮ ॥

తే సర్వే చ యథాయోగ్యం గతాస్తే సర్వతో దిశమ్ ।
తం గణం హస్తుకామా హి శివాజ్ఞప్తా ఉదాయుధాః ॥ ౩౯ ॥

యస్య యస్యాయుధం యచ్చ తత్తత్సర్వం విశేషతః ।
తద్ గణేశోపరి బలాత్సమాగత్య విమోచితమ్ ॥ ౪౦ ॥

హాహాకారో మహానాసీత్ త్రైలోక్యే సచరాచరే ।
త్రిలోకస్థా జనాః సర్వే సంశయం పరమం గతాః ॥ ౪౧ ॥

న యాతం బ్రహ్మణోఽప్యాయుర్బ్రహ్మణ్ణం క్షయమేతి హి ।
అకాలే చ తథా నూనం శివేచ్ఛావశతః స్వయమ్ ॥ ౪౨ ॥

తే సర్వే వాగతాస్తత్ర షణ్ముఖాద్యాశ్చ యే పునః ।
దేవా వ్యర్థాయుధా జాతా ఆశ్చర్యం పరమం గతాః ॥ ౪౩ ॥

ఏతస్మిన్నస్తరే దేవీ జగదమ్బా విబోధనా ।
జ్ఞాత్వా తచ్చరితం సర్వమపారం క్రోధమాదధే ॥ ౪౪ ॥

శక్తిద్వయం తదా తత్ర తయా దేవ్యా మునీశ్వర ।
నిర్మితం స్వగణస్వైవ సర్వసాహాయ్యహేతవే ॥ ౪౫ ॥

ఏకా ప్రచణ్డరూపం చ ధృత్వాతిష్ఠన్మహామునే ।
శ్యామపర్వతసక్కాశం విస్తీర్య ముఖగహ్వరమ్ ॥ ౪౬ ॥

ఏకా విద్యుత్స్వరూపా చ బహుహస్తసమన్వితా ।
భయంకరా మహాదేవీ దుష్టదణ్డవిధాయినీ ॥ ౪౭ ॥

ఆయుధాని చ సర్వాణి మోచితాని సురైర్గణైః ।
గృహీత్వా స్వముఖే తాని తాభ్యాం శీఘ్రం చ చిక్షిపే ॥ ౪౮ ॥

దేవాయుధం న దృశ్యేత పరిఘః పరితః పునః ।
ఏవం తాభ్యాం కృతం తత్ర చరితం పరమాద్భుతమ్ ॥ ౪౯ ॥

ఏకో బాలోఽఖిలం సైన్యం లోడయామాస దుస్తరమ్ ।
యథా గిరివరేణైవ లోడితః సాగరః పురా ॥ ౫౦ ॥

ఏకేన నిహతాః సర్వే శక్రాద్యా నిర్జరాస్తథా ।
 శఙ్కరస్య గణాశ్చైవ వ్యాకులా అభవంస్తదా ॥ ౫౦ ॥
 అథ సర్వే మిలిత్వా తే నిఃశ్వస్య చ ముహుర్ముహుః ।
 పరస్పరం సమూచస్తే తత్ప్రహారసమాకులాః ॥ ౫౧ ॥

దేవగణా ఊచుః
 కిం కర్తవ్యం క్వ గన్తవ్యం న జ్ఞాయన్తే దిశో దశ ।
 పరిఘం భ్రామయత్యేష సవ్యాపసవ్యమేవ చ ॥ ౫౩ ॥

బ్రహ్మోవాచ
 ఏతత్కాలేఽస్పరః శ్రేష్ఠాః పుష్పచన్దనపాణయః ।
 ఋషయశ్చ త్వదాద్యా హి యేఽతియుద్ధేఽతిలాలసాః ॥ ౫౪ ॥

తే సర్వే చ సమాజగుర్మ్యుర్ధసన్దర్శనాయ వై ।
 పూరితో వ్యోమ సన్మార్గస్సైస్తదా మునిసత్తమ ॥ ౫౫ ॥

తాస్తే దృష్ట్వా రణం తం వై మహావిస్మయమాగతాః ।
 ఈదృశం పరమం యుద్ధం న దృష్టం చైకదాపి హి ॥ ౫౬ ॥

పృథివీ కమ్పితా తత్ర సముద్రసహితా తదా ।
 పర్వతాః పతితాశ్చైవ చక్రుః సక్రామసమ్భవమ్ ॥ ౫౭ ॥

ద్యౌర్గ్రహర్షగణైర్హుర్హా సర్వే వ్యాకులతాం గతాః ।
 దేవాః పలాయితాఃసర్వే గణాశ్చ సకలాస్తదా ॥ ౫౮ ॥

కేవలం షణ్ముఖస్తత్ర నాపలాయత విక్రమీ ।
 మహావీరస్తదా సర్వానావార్య పురతః స్థితః ॥ ౫౯ ॥

శక్తిద్వయేన తద్యుద్ధే సర్వే చ నిష్ఫలీకృతాః ।
 సర్వాస్త్రాణి నికృత్వాని సజ్జిప్తాన్యమరైర్గణైః ॥ ౬౦ ॥

యేఽవస్థితాశ్చ తే సర్వే శివస్యాన్తికమాగతాః ।
 దేవాః పలాయితాః సర్వే గణాశ్చ సకలాస్తదా ॥ ౬౧ ॥

తే సర్వే మిలితాశ్చైవ ముహుర్నత్వా శివం తదా ।
 అబ్రువన్వచనం ఊప్రం కోఽయం గణవరః ప్రభో ॥ ౬౨ ॥

పురా చైవ శ్రుతం యుద్ధమిదానీం బహుధా పునః ।

దృశ్యతే న శ్రుతం దృష్టమీదృశం తు కదాచన ॥ ౬౩॥

కిఞ్చిద్విచార్యతాం దేవ త్వన్యథా న జయో భవేత్ ।
త్వమేవ రక్షకః స్వామిన్బ్రహ్మణ్ణస్య న సంశయః ॥ ౬౪॥

బ్రహ్మోవాచ

ఇత్యేవం తద్వచః శ్రుత్వా రుద్రః పరమకోపనః ।
కోపం కృత్వా చ తత్రైవ జగామ స్వగణైః సహ ॥ ౬౫॥

దేవనైస్యం చ తత్సర్వం విష్ణునా చక్రిణా సహ ।
సముత్సవం మహాత్కృత్వా శివస్యానుజగామ హ ॥ ౬౬॥

ఏతస్మిన్నస్తరే భక్త్యా నమస్కృత్య మహేశ్వరమ్ ।
అబ్రవీన్నారద త్వం వై దేవదేవం కృతాఞ్జలిః ॥ ౬౭॥

నారద ఉవాచ

దేవదేవ మహాదేవ శ్శృణు మద్వచనం విభో ।
త్వమేవ సర్వగస్వామీ నానాలీలావిశారదః ॥ ౬౮॥

త్వయా కృత్వా మహాలీలాం గణగర్వోఽపహరితః ।
అస్మై దత్త్వా బలం భూరి దేవగర్వశ్చ శఙ్కర ॥ ౬౯॥

దర్శితం భువనే నాథ స్వమేవ బలమద్భుతమ్ ।
స్వతస్త్రిణ త్వయా శమ్భో సర్వగర్వప్రహారిణా ॥ ౭౦॥

ఇదాసీం న కురుష్యేశ తాం లీలాం భక్తవత్సలః ।
స్వగణానమరాంశ్చాపి సుసన్మాన్యాభివర్ధయ ॥ ౭౧॥

ఇమం న శేలయేదాసీం జహి బ్రహ్మపదప్రద ।
ఇత్యుక్త్వా నారద త్వం వై హ్యన్తర్ధానం గతస్తదా ॥ ౭౨॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం చతుర్థే కుమారఖణ్డే
గణేశయుద్ధవర్ణనం నామ పంచదశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౪.౧౫॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశఙ్కరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం చతుర్థః కుమారఖణ్డే

౨.౪.౧౬. షోడశోఽధ్యాయః । గణేశశిరశ్చేచ్ఛదనవర్ణనమ్ ।

బ్రహ్మోవాచ

ఇతి శ్రుత్వా మహేశానో భక్తానుగ్రహకారకః ।

త్వద్వాచా యుదకామోఽభూత్తేన బాలేన నారద ॥ ౧॥

విష్ణుమాహూయ సమ్మన్త్య బలేన మహతా యుతః ।

సామరః సమ్ముఖస్తస్యాప్యభూద్దేవస్త్రిలోచనః ॥ ౨॥

దేవాశ్చ యుయుధస్తేన స్మృత్వా శివపదామ్బుజమ్ ।

మహాబలా మహోత్సాహాశ్శివసద్దృష్టిలోకితాః ॥ ౩॥

యుయుధేఽథ హరిస్తేన మహాబలపరాక్రమః ।

మహాదేవ్యాయుధో వీరః ప్రవణః శివరూపకః ॥ ౪॥

యష్ట్యా గణాధిపః సోఽథ జఘానామరపుంజవాన్ ।

హరిం చ సహసా వీరః శక్తిదత్తమహాబలః ॥ ౫॥

సర్వేఽమరగణాస్తత్ర వికుణ్ఠితబలా మునే ।

అభూవన్ విష్ణునా తేన హతా యష్ట్యా పరాఙ్ముఖాః ॥ ౬॥

శివోఽపి సహ సైన్యేన యుద్ధం కృత్వా చిరం మునే ।

వికరాలం చ తం దృష్ట్వా విస్మయం పరమం గతః ॥ ౭॥

ఛలేనైవ చ హస్తవ్యో నాన్యథా హన్యతే పునః ।

ఇతి బుద్ధిం సమాస్థాయ సైన్యమధ్యే వ్యవస్థితః ॥ ౮॥

శివే దృష్టే తదా దేవే నిర్గుణే గుణరూపిణి ।

విష్ణౌ చైవాథ సక్రామే ఆయాతే సర్వదేవతాః ॥ ౯॥

గణాఞ్చైవ మహేశస్య మహాహర్షం తదా యయుః ।

సర్వే పరస్పరం ప్రీత్యా మిలిత్వా చక్రురుత్సవమ్ ॥ ౧౦॥

అథ శక్తిసుతో వీరో వీరగత్యా స్వయస్థితః ।

ప్రథమం పూజయామాస విష్ణుం సర్వసుఖావహమ్ ॥ ౧౧॥

అహం చ మోహయిష్యామి హన్యతాం చ త్వయా విభో ।

ఛలం వినా న వధ్యోఽయం తామసోఽయం దురాసదః ॥ ౧౨॥

ఇతి కృత్వా మతిం తత్ర సుసమ్మన్త్య చ శమ్భునా ।

ఆజ్ఞాం ప్రాప్యాఽభవచ్ఛైవీం విష్ణుర్మోహపరాయణః ॥ ౧౩॥

శక్తిద్వయం తథా లీనం హరిం దృష్ట్వా తథావిధమ్ ।
 దత్త్వా శక్తిబలం తస్మై గణేశాయాభవన్మునే ॥ ౧౪ ॥
 శక్తిద్వయేఽథ సంలీనే యత్ర విష్ణుః స్థితః స్వయమ్ ।
 పరిఘం క్షిప్తవాంస్తత్ర గణేశో బలవత్తరః ॥ ౧౫ ॥
 కృత్వా యత్నం కిమప్యత్ర వఞ్చయామాస తద్గతిమ్ ।
 శివం స్మృత్వా మహేశానం స్వప్రభుం భక్తవత్సలమ్ ॥ ౧౬ ॥
 ఏకతస్తన్ముఖం దృష్ట్వా శక్కురోఽప్యజగామ హా ।
 స్వత్రిశూలం సమాదాయ సుక్రుద్ధో యుద్ధకామ్యయా ॥ ౧౭ ॥
 స దదర్శాగతం శమ్భుం శూలహస్తం మహేశ్వరమ్ ।
 హస్తుకామం నిజం వీరః శివాపుత్రో మహాబలః ॥ ౧౮ ॥
 శక్త్యా జఘాన తం హస్తే స్మృత్వా మాతృపదామ్బుజమ్ ।
 స గణశో మహావీరః శివశక్తిప్రవర్ధితః ॥ ౧౯ ॥
 త్రిశూలం పతితం హస్తాచ్ఛివస్య పరమాత్మనః ।
 దృష్ట్వా సదూతికస్తం వై పినాకం ధనురాదదే ॥ ౨౦ ॥
 తమప్యపాతయద్భూమౌ పరఘేణ గణేశ్వరః ।
 హతాః పఞ్చ తథా హస్తాః పఞ్చభిశ్శూలమాదదే ॥ ౨౧ ॥
 ఆహో దుఃఖతరం నూనం సజ్ఞాతమధునా మమ ।
 భవేత్పునర్గణానాం కిం భవాచారో జగాపితి ॥ ౨౨ ॥
 ఏతస్మిన్నస్తరే వీరః పరఘేణ గణేశ్వరః ।
 జఘాన సగణాన్ దేవాన్ శక్తిదత్తబలాన్వితః ॥ ౨౩ ॥
 గతా దశదిశో దేవాః సగణాః పరిఘార్ధితాః ।
 న తస్థుఃసమరే కేఽపి తేనాద్భుతప్రహారిణా ॥ ౨౪ ॥
 విష్ణుస్తం చ గణం దృష్ట్వా ధన్వోఽయమితి చాబ్రవీత్ ।
 మహాబల్లో మహావీరో మహాశూరో రణప్రియః ॥ ౨౫ ॥
 బహవో దేవతాఞ్చైవ మయా దృష్టాస్తథా పునః ।
 దానవా బహవో దైత్యా యక్షగన్ధర్వరాక్షసాః ॥ ౨౬ ॥
 నైతేన గణనాథేన సమతాం యాన్తి కేఽపి చ ।

త్రైలోక్యే౭ప్యఖిలే తేజో రూపశౌర్యగుణాదిభిః ॥ ౨౭॥

ఏవం సమ్ప్రవతే౭ముష్మై పరిఘం భ్రామయన్ స చ ।

చిక్షేప విష్ణవే తత్ర శక్తిపుత్రో గణేశ్వరః ॥ ౨౮॥

చక్రం గృహీత్వా హరిణా స్మృత్వా శివపదామ్బుజమ్ ।

తేన చక్రేణ పరిఘా ద్రుతం ఖణ్డీకృతస్తదా ॥ ౨౯॥

ఖణ్డం తు పరిఘస్యాపి హరయే ప్రాక్షిపద్గణః ।

గృహీత్వా గరుడేనాపి పక్షిణా విఫలీకృతః ॥ ౩౦॥

ఏవం విచరితం కాలం మహావీరావుభావపి ।

విష్ణుశ్చాపి గణశ్చైవ యుయుధాతే పరస్పరమ్ ॥ ౩౧॥

పునర్వీరవరః శక్తిసుతఃస్మృతశివో బలీ ।

గృహీత్వా యష్టిమతులాం తయా విష్ణుం జఘాన హ ॥ ౩౨॥

అవిషహ్య ప్రహారం తం స భూమౌ నిపపాత హ ।

ద్రుతముత్థాయ యుయుధే శివాపుత్రేణ తేన వై ॥ ౩౩॥

ఏతదన్తరమాసాద్య కులపాణిస్తథోత్తరే ।

ఆగత్య చ త్రిశులేన తచ్చిరో నిరకృన్తత ॥ ౩౪॥

ఛిన్నే శిరసి తస్యైవ గణనాథస్య నారద ।

గణసైన్యం దేవసైన్యమభవచ్చ సునిశ్చలమ్ ॥ ౩౫॥

నారదేన త్వయా౭౭గత్య దేవ్యై సర్వం నివేదితమ్ ।

మానిని శ్రూయతాం మానస్త్యాజ్యో నైవ త్వయాధునా ॥ ౩౬॥

ఇత్యుక్త్వా౭న్దర్శితస్తత్ర నారద త్వం కలిప్రియః ।

అవికారీ సదా శమ్భుర్మనోగతికరో మునిః ॥ ౩౭॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం చతుర్థే కుమారఖణ్డే

గణేశయుద్ధగణేశశిరశ్చేదనవర్ణనం నామ షోడశో౭ధ్యాయః ॥ ౨.౪.౧౬ ॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశక్కరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం చతుర్థః కుమారఖణ్డే

౨.౪.౧౭. సప్తదశోఽధ్యాయః । గణేశదేహే గజముఖయోజనవర్ణనమ్ ।

నారద ఉవాచ

బ్రహ్మన్ వద మహాప్రాజ్ఞ తద్ వృత్తాన్తేఽఖిలే శ్రుతే ।
కిమకార్షీన్మహాదేవీ శ్రోతుమిచ్ఛామి తత్త్వతః ॥ ౧॥

బ్రహ్మోవాచ

శ్రూయతాం మునిశార్దూల కథయామ్యద్య తద్భువమ్ ।
చరితం జగదమ్బూయా యజ్ఞాతం తదనన్తరమ్ ॥ ౨॥

మృదఙ్గాన్పటహంశ్చైవ గణాశ్చావాదయంస్తథా ।
మహోత్సవం తదా చక్రుర్హతే తస్మిన్గణాధిపే ॥ ౩॥

శివోఽపి తచ్చిరశ్చిత్వా యావద్దుఃఖముపాదదే ।
తావచ్చ గిరిజా దేవీ చుక్రోధాతి మునీశ్వర ॥ ౪॥

కిం కరోమి క్వ గచ్ఛామి హాహా దుఃఖముపాగతమ్ ।
కథం దుఃఖం వినశ్యేతాస్యాఽతిదుఃఖం మమాధునా ॥ ౫॥

మత్సుతో నాశితశ్చాద్య దేవైః సర్వైర్గణైస్తథా ।
సర్వాంస్తాన్నాశయిష్యామి ప్రలయం వా కరోమ్యహమ్ ॥ ౬॥

ఇత్యేవం దుఃఖితా సా చ శక్తిః శతసహస్రశః ।
నిర్మమే తక్షణం క్రుద్ధా సర్వలోకమహేశ్వరీ ॥ ౭॥

నిర్మితాస్తా నమస్కృత్య జగదమ్బూం శివాం తదా ।
జాజ్వల్యమానా హ్యవదన్మాతరాదిశ్యతామితి ॥ ౮॥

తచ్చుత్వా శమ్భుశక్తిః సా ప్రకృతిః క్రోధతత్పరా ।
ప్రత్యువాచ తు తాః సర్వా మహామాయా మునీశ్వర ॥ ౯॥

దేవ్యువాచ

హే శక్తయోఽధునా దేవ్యో యుష్మాభిర్మన్నిదేశతః ।
ప్రలయశ్చాత్ర కర్తవ్యో నాత్ర కార్యా విచారణా ॥ ౧౦॥

దేవాంశ్చైవ ఋషీంశ్చైవ యక్షరాక్షసకాంస్తథా ।
అస్మదీయాన్పరాంశ్చైవ సఖ్యో భక్షత వై హఠాత్ ॥ ౧౧॥

బ్రహ్మోవాచ

తదాజ్ఞప్తాశ్చ తాః సర్వాః శక్తయః క్రోధతత్పరాః ।

దేవాదీనాం చ సర్వేషాం సంహారం కర్తుముద్యతాః ॥ ౧౨॥
 యథా చ తృణసంహారమనలః కురుతే తథా ।
 ఏవం తాః శక్తయః సర్వాః సంహారం కర్తుముద్యతాః ॥ ౧౩॥
 గణిపో వాథ విష్ణుర్వా బ్రహ్మ వా శఙ్కరస్తథా ।
 ఇన్ద్రో వా యక్షరాజో వా స్కన్దో వా సూర్య ఏవ వా ॥ ౧౪॥
 సర్వేషాం చైవ సంహారం కుర్వన్తి స్మ నిరస్తరమ్ ।
 యత్ర యత్ర తు దృశ్యేత తత్ర తత్రాపి శక్తయః ॥ ౧౫॥
 కరాళీ కుబ్జకా ఖణ్డా లమ్బశీర్షా హ్యనేకశః ।
 హస్తే ధృత్వా తు దేవాంశ్చ ముఖే చైవాక్షిపంస్తదా ॥ ౧౬॥
 తం సంహారం తదా దృష్ట్వా హరో బ్రహ్మ తథా హరిః ।
 ఇన్ద్రాదయోఽఖిలా దేవా గణాశ్చ ఋషయస్తథా ॥ ౧౭॥
 కిం కరిష్యతి సా దేవీ సంహారం వాప్యకాలతః ।
 ఇతి సంశయమాపన్నా జీవనాశా హతాఽభవత్ ॥ ౧౮॥
 సర్వే చ మిలితాశ్చేమే కిం కర్తవ్యం విచిన్త్యతామ్ ।
 ఏవం విచారయన్తస్తే తూర్థమూచుః పరస్పరమ్ ॥ ౧౯॥
 యదా చ గిరిజా దేవీ ప్రసన్నా హి భవేదిహ ।
 తదా చైవ భవేత్స్వాస్థ్యం నాన్యథా కోటి యత్నతః ॥ ౨౦॥
 శివోఽపి దుఃఖమాపన్నో తౌకికీం గతిమాశ్రితః ।
 మోహయన్సకలాంస్తత్ర నానాశీలావిశారదః ॥ ౨౧॥
 సర్వేషాం చైవ దేవానాం కఠీరభగ్నా యదా తదా ।
 శివా క్రోధమయీ సాక్షాద్ గన్తుం న పుర ఉత్సహేత్ ॥ ౨౨॥
 స్వీయో వా పరకీయో వా దేవో వా దానవోఽపి వా ।
 గణో వాపి చ దిక్పాలో యక్షో వా కిన్నరో మునిః ॥ ౨౩॥
 విష్ణుర్వాపి తథా బ్రహ్మ శఙ్కరశ్చ తథా ప్రభుః ।
 న కశ్చిద్ధిరిజాగ్రే చ స్థాతుం శక్తోఽభవన్మునే ॥ ౨౪॥
 జాజ్వల్యమానం తత్రేజఃసర్వతో దాహి తేఽఖిలాః ।
 దృష్ట్వా భీతతరా ఆసన్ సర్వే దూరతరం స్థితాః ॥ ౨౫॥

ఏతస్మిన్నమయే తత్ర నారదో దివ్యదర్శనః ।
 ఆగతస్త్వం మునే దేవగణానాం సుఖహేతవే ॥ ౨౬ ॥
 బ్రహ్మణం మాం భవం విష్ణుం శంకరం చ ప్రణమ్య సః ।
 సమాగత్య మిలితోవచే విచార్య కార్యమేవ వా ॥ ౨౭ ॥
 సర్వే సమృత్తయాఞ్చక్రుస్త్వయా దేవా మహాత్మనా ।
 దుఃఖశాన్తిః కథం స్యాద్వై సమూచుస్తత ఏవ తే ॥ ౨౮ ॥
 యావచ్చ గిరిజా దేవీ కృపాం నైవ కరిష్యతి ।
 తావన్నైవ సుఖం స్యాద్వై నాత్ర కార్యా విచారణా ॥ ౨౯ ॥
 ఋషయో హి త్వదాద్యాశ్చ గతాస్తే వై శివాన్తికమ్ ।
 సర్వే ప్రసాదయామాసుః క్రోధశాన్త్యై తదా శివామ్ ॥ ౩౦ ॥
 పునః పునః ప్రణేముశ్చ స్తుత్వా స్తోత్రైరనేకశః ।
 సర్వే ప్రసాదయన్ప్రీత్యా ప్రోచుర్దేవగణాఞ్జయా ॥ ౩౧ ॥
 సురర్షయః ఊచుః ।
 జగదమృతం నమస్తుభ్యం శివాయై తే నమోఽస్తు తే ।
 చణ్డికాయై నమస్తుభ్యం కల్యాణ్యై చ నమోఽస్తు తే ॥ ౩౨ ॥
 ఆదిశక్తిస్త్వమేవామృతం సర్వసృష్టికరీ సదా ।
 త్వమేవ పాలిసీ శక్తిస్త్వమేవ ప్రలయఙ్కరీ ॥ ౩౩ ॥
 ప్రసన్నా భవ దేవేశి శాన్తిం కురు నమోఽస్తు తే ।
 సర్వం హి వికలం దేవి త్రిజగత్తవ కోపతః ॥ ౩౪ ॥
 బ్రహ్మోవాచ
 ఏవం స్తుతా పరా దేవీ ఋషిభిశ్చ త్వదాదిభిః ।
 క్రుద్ధదృష్ట్యా తదా తాంశ్చ కింఞ్చిన్నోవాచ సా శివా ॥ ౩౫ ॥
 తదా చ ఋషయః సర్వే నత్వా తచ్చరణామ్బుజమ్ ।
 పునరూచుశ్శివాం భక్త్యా కృతాఞ్జలిపుటాః శనైః ॥ ౩౬ ॥
 క్షమ్యతాం క్షమ్యతాం దేవి సంహారో జాయతేఽధునా ।
 తవ స్వామీ స్థితశ్చాత్ర పశ్య పశ్య తమమ్భికే ॥ ౩౭ ॥
 వయం కే చ ఇమే దేవా విష్ణుబ్రహ్మాదయస్తథా ।
 ప్రజాశ్చ భవదీయాశ్చ కృతాఞ్జలిపుటాః స్థితాః ॥ ౩౮ ॥

క్షన్తవ్యశ్చాపరాధో వై సర్వేషాం పరమేశ్వరి ।
సర్వే హి వికలాశ్చాద్య శాన్తిం తేషాం శివే కురు ॥ ౩౯॥

బ్రహ్మోవాచ

ఇత్యుక్తాస్య ఋషయఃసర్వే సుదీనతరమాకులాః ।
సస్తస్థిరే చణ్డికాగ్రే కృతాజ్ఞులిపుటాస్తదా ॥ ౪౦॥

ఏవం శ్రుత్వా వచస్తేషాం ప్రసన్నా చణ్డికాభవత్ ।
ప్రత్యువాచ ఋషీంస్తాన్వై కరుణావిష్టమానసా ॥ ౪౧॥

దేవ్యువాచ

మత్పుత్రో యది జీవేత తదా సంహరణం న హి ।
యథా హి భవతాం మధ్యే పూజ్యోఽయం చ భవిష్యతి ॥ ౪౨॥

సర్వాధ్యక్షో భవేదద్య యూయం కురుత తద్యది ।
తదా శాన్తిర్భవేత్లోకే నాన్యథా సుఖమాప్స్యథ ॥ ౪౩॥

బ్రహ్మోవాచ

ఇత్యుక్తాస్తే తదా సర్వే ఋషయో యుష్మదాదయః ।
తేభ్యో దేవేభ్య ఆగత్య సర్వం వృత్తం న్యవేదయన్ ॥ ౪౪॥

తే చ సర్వే తథా శ్రుత్వా శక్కురాయ న్యవేదయన్ ।
నత్వా ప్రాజ్ఞాలయో దీనాః శక్రప్రభృతయః సురాః ॥ ౪౫॥

ప్రోవాచేతి సురాఙ్ఘ్రిత్వా శివశ్చాపి తథా పునః ।
కర్తవ్యం చ తథా సర్వలోకస్వాస్థ్యం భవేదిహ ॥ ౪౬॥

ఉత్తరస్యాం పునర్యాత ప్రథమం యో మిలేదిహ ।
తచ్చిరశ్చ సమాహృత్య యోజనీయం కలేవరే ॥ ౪౭॥

బ్రహ్మోవాచ

తత్సైస్తత్కృతం సర్వం శివాజ్ఞాప్రతిపాలకైః ।
కలేవరం సమానీయ ప్రక్షాల్య విధివచ్చ తత్ ॥ ౪౮॥

పూజయిత్వా పునస్తే వై గతాశ్చోదజ్ఞుఖాస్తదా ।
ప్రథమం మిలితస్తత హస్తీ చాప్యేకదన్తకః ॥ ౪౯॥

తచ్చిరశ్చ తదా నీత్వా తత్ర తేఽయోజయన్ ధ్రువమ్ ।
సంయోజ్య దేవతాఃసర్వాః శివం విష్ణుం విధిం తదా ॥ ౫౦॥

ప్రణమ్య వచనం ప్రోచుర్భవదుక్తం కృతం చ నః ।

అనస్తరం చ తత్కార్యం భవతాద్భవశేషితమ్ ॥ ౫౧॥

తతస్తే తు విరేజశ్చ పార్షదాశ్చ సురాః సుఖమ్ ।

అథ తద్వచనం శ్రుత్వా శివోక్తం పర్యపాలయన్ ॥ ౫౨॥

ఊచుస్తే చ తదా తత్ర బ్రహ్మవిష్ణుసురాస్తథా ।

ప్రణమ్యేశం శివం దేవం స్వప్రభుం గుణవర్జితమ్ ॥ ౫౩॥

యస్మాత్త్వత్తేజసఃసర్వే వయం జాతా మహాత్మనః ।

త్వత్తేజస్తత్సమాయాతు వేదమన్త్రాభియోగతః ॥ ౫౪॥

ఇత్యేవమభిమన్త్రేణ మన్త్రితం జలముత్తమమ్ ।

స్మృత్వా శివం సమేతాస్తే చిక్షిపుస్తత్కలేవరే ॥ ౫౫॥

తజ్జలస్పర్శమాత్రేణ చిద్యుతో జీవితో ద్రుతమ్ ।

తదోత్తస్థా సుప్త ఇవ స బాలశ్చ శివేచ్ఛయా ॥ ౫౬॥

సుభగః సుందరతరో గజవక్త్రః సురక్తకః ।

ప్రసన్నవదనశ్చాతి సుప్రభో లలితాకృతిః ॥ ౫౭॥

తం దృష్ట్వా జీవితం బాలం శివాపుత్రం మునీశ్వర ।

సర్వే ముముదిరే తత్ర సర్వం దుఃఖం క్షయం గతమ్ ॥ ౫౮॥

దేష్ట్యై సన్దర్శయామాసుః సర్వే హర్షసమన్వితాః ।

జీవితం తనయం దృష్ట్వా దేవీ హృష్టతరాభవత్ ॥ ౫౯॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం చతుర్థే కుమారఖణ్డే

గణేశజీవనవర్ణనం నామ సప్తదశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౪.౧౭॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశక్కరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం చతుర్థః కుమారఖణ్డే

౨.౪.౧౮. అష్టదశోఽధ్యాయః । గణేశగణాధిపపదవీప్రాప్తిః ।

నారద ఉవాచ

జీవితే గిరిజాపుత్రే దేవ్యా దృష్టే ప్రజేశ్వర ।

తతః కిమభవత్తత్ర కృపయా తద్వదాధునా ॥ ౧॥

బ్రహ్మోవాచ

జీవితే గిరిజాపుత్రే దేవ్యా దృష్టే మునీశ్వర ।

యజ్ఞతం తచ్చృణుష్యాద్య వచ్చి తం మహదుత్సవమ్ ॥ ౨॥

జీవితఃస శివాపుత్రో నిర్వ్యగ్రో వికృతో మునే ।

అభిషిక్తస్తదా దేవైర్గణాధ్యక్షైర్గజాననః ॥ ౩॥

దృష్ట్వా స్వతనయం దేవీ శివా హర్షసమన్వితా ।

గృహీత్వా బాలకం దోర్భ్యాం ప్రముదా పరిషస్వజే ॥ ౪॥

వస్త్రాణి వివిధానీహ నానాలంకారణాని చ ।

దదౌ ప్రీత్యా గణేశాయ స్వపుత్రాయ ముదామిష్టకా ॥ ౫॥

పూజయిత్వా తయా దేవ్యా సిద్ధిభిశ్చాప్యనేకతః ।

కరేణ స్పర్శితః సోఽథ సర్వదుఃఖహరేణ వై ॥ ౬॥

పూజయిత్వా సుతం దేవీ ముఖమాచుమ్భ్యి శాంకరీ ।

వరాన్దదౌ తదా ప్రీత్యా జాతస్తవం దుఃఖితోఽధునా ॥ ౭॥

ధన్యోఽసి కృతకృతోఽసి పూర్వపూజ్యో భవాధునా ।

సర్వేషామమరాణాం వై సర్వదా దుఃఖవర్జితః ॥ ౮॥

ఆననే తవ సిన్ధూరం దృశ్యతే సామ్ప్రతం యది ।

తస్మాత్త్వం పూజనీయోఽసి సిన్ధూరేణ సదా నరైః ॥ ౯॥

పుష్పైర్వా చన్దనైర్వాపి గన్ధేనైవ శుభేన చ ।

వైవేద్యేన సురమ్యేణ నీరాజేన విధానతః ॥ ౧౦॥

తామ్బూలైరథ దానైశ్చ తథా ప్రక్రమణైరపి ।

నమస్కారవిధానేన పూజాం యస్తే విధాస్యతి ॥ ౧౧॥

తస్య వై సకలా సిద్ధిర్భవిష్యతి న సంశయః ।

విఘ్నాన్యనేకరూపాణి క్షయం యాస్యన్త్యసంశయమ్ ॥ ౧౨॥

బ్రహ్మోవాచ

ఇత్యుక్తాః చ తదా దేవీ స్వపుత్రం తం మహేశ్వరీ ।

నానావస్తుభిరుత్కృష్టైః పునరప్యర్చయత్తథా ॥ ౧౩॥

తతఃస్వాస్థ్యం చ దేవానాం గణానాం చ విశేషతః ।
 గిరిజాకృపయా విప్ర జాతం తక్షణమాత్రతః ॥ ౧౪॥
 ఏతస్మింశ్చ క్షణే దేవా వాసవాద్యాః శివం ముదా ।
 స్తుత్యా ప్రసాద్య తం దేవం భక్తా నిన్యుః శివాన్తికమ్ ॥ ౧౫॥
 సంసాద్య గిరిశం పశ్చాదుత్సక్లే సన్న్యవేశయన్ ।
 బాలకం తం మహేశాన్యాస్త్రిజగత్సుఖహేతవే ॥ ౧౬॥
 శివోఽపి తస్య శిరసి దత్త్వా స్వకరపఙ్కజమ్ ।
 ఉవాచ వచనం దేవాన్ పుత్రోఽయమితి మేఽపరః ॥ ౧౭॥
 గణేశోఽపి తదోత్థాయ నమస్కృత్య శివాయ వై ।
 పార్వత్యై చ నమస్కృత్య మహ్యం వై విష్ణవే తథా ॥ ౧౮॥
 నారాదాద్యాన్పషీన్సర్వాన్స త్వాస్థాయ పురోఽబ్రవీత్ ।
 క్షన్త్యశ్చాపరాధో మే మానశ్చైవేద్యశో నృణామ్ ॥ ౧౯॥
 ఆహం చ శఙ్కరశ్చైవ విష్ణుశ్చైతే త్రయః సురాః ।
 ప్రత్యూచుర్ముగపత్నీత్వా దదతో వరముత్తమమ్ ॥ ౨౦॥
 త్రయో వయం సురవరా యథా పూజ్యా జగత్త్రయే ।
 తథాయం గణనాథశ్చ సకలైః ప్రతిపూజ్యతామ్ ॥ ౨౧॥
 వయం చ ప్రాకృతాశ్చాయం ప్రాకృతః పూజ్య ఏవ చ ।
 గణేశో విఘ్నహర్తా హి సర్వకామఫలప్రదః ॥ ౨౨॥
 ఏతత్పూజాం పురా కృత్వా పశ్చాత్పూజ్యా వయం నరైః ।
 వయం చ పూజితాః సర్వే నాయం చాపూజితో యదా ॥ ౨౩॥
 ఆస్మిన్నపూజితే దేవాః పరపూజాకృతా యది ।
 తదా తత్ఫలహానిః స్యాన్నాత్త కార్యా విచారణా ॥ ౨౪॥
 బ్రహ్మోవాచ
 ఇత్యుక్త్వా స గణేశానో నానావస్తుభిరాదరాత్ ।
 శివేన పూజితః పూర్వం విష్ణునాఽను ప్రపూజితః ॥ ౨౫॥
 బ్రహ్మణా చ మయా తత్ర పార్వత్యా చ ప్రపూజితః ।
 సర్వైర్దేవగణైశ్చైవ పూజితః పరయా ముదా ॥ ౨౬॥
 సవైర్మిలిత్యా తత్రైవ బ్రహ్మవిష్ణుహారాదిభిః ।

సగణేశశ్శివాతుష్ట్యై సర్వాధ్యక్షో నివేదితః ॥ ౨౭ ॥

పునశ్చైవ శివేనాస్మై సుప్రసన్నేన చేతసా ।

సర్వదా సుఖదా లోకే వరా దత్తా హ్యనేకశః ॥ ౨౮ ॥

శివ ఉవాచ

హే గిరీన్ద్రసుతాపుత్ర సస్తుష్టోఽహం న సంశయః ।

మయి తుష్టే జగత్తుష్టం విరుద్ధః కోఽపి నో భవేత్ ॥ ౨౯ ॥

బాలరూపోఽపి యస్మాత్త్వం మహావిక్రమకారకః ।

శక్తిపుత్రః సుతేజస్వీ తస్మాద్భవ సదా సుఖీ ॥ ౩౦ ॥

త్వన్నామ విఘ్నహస్తృత్వే త్రేష్టం చైవ భవత్వితి ।

మమ సర్వగణాధ్యక్షః సమూజ్యస్త్యం భవాధునా ॥ ౩౧ ॥

ఏవముక్త్వా శక్కురేణ పూజావిధిరనేకశః ।

ఆశిష్యాప్యనేకా హి కృతాస్తస్మింస్తు తత్క్షణాత్ ॥ ౩౨ ॥

తతో దేవగణాశ్చైవ గీతం వాద్యం చ నృత్యకమ్ ।

ముదా తే కారయామాసుస్తథైవాప్సరసాం గణాః ॥ ౩౩ ॥

పునశ్చైవ వరో దత్తః సుప్రసన్నేన శముఖనా ।

తస్మై చ గణనాథాయ శివేనైవ మహాత్మనా ॥ ౩౪ ॥

చతుర్థ్యాం త్వం సముత్పన్నో భాద్రే మాసి గణేశ్వర ।

ఆసితే చ తథా పక్షే చన్ద్రస్యోదయనే శుభే ॥ ౩౫ ॥

ప్రథమే చ తథా యామే గిరిజాయాః సుచేతసః ।

ఆవిర్భూవావ తే రూపం యస్మాత్తే వ్రతముత్తమమ్ ॥ ౩౬ ॥

తస్మాత్తద్దినమారభ్య తస్యామేవ తిథౌ ముదా ।

వ్రతం కార్యం విశేషేణ సర్వసిద్ధ్యై సుశోభనమ్ ॥ ౩౭ ॥

యావత్పునః సమాయాతి వర్షాస్తే చ చతుర్థికా ।

తావద్వ్యతం చ కర్తవ్యం తవ చైవ మమాజ్ఞయా ॥ ౩౮ ॥

సంసారే సుఖమిచ్ఛన్తి యేఽతులం చాప్యనేకశః ।

త్వాం పూజయన్తు తే భక్త్యా చతుర్థ్యాం విధిపూర్వకమ్ ॥ ౩౯ ॥

మార్గశీర్షే తథా మాసే రమా యా వై చతుర్థికా ।

ప్రాతః స్నానం తదా కృత్వా వ్రతం విప్రాన్నివేదయేత్ ॥ ౪౦ ॥

దూర్వాభిః పూజనం కార్యముపవాసస్తథావిధః ।
 రాత్రేశ్చ ప్రహరే జాతే స్నాత్వా సమ్పూజయేన్నరః ॥ ౪౧॥
 మూర్తిం ధాతుమయీం కృత్వా ప్రవాలసమ్భవాం తథా ।
 శ్వేతార్కసమ్భవాం చాపి మార్దికాం నిర్మితాం తథా ॥ ౪౨॥
 ప్రతిష్ఠాప్య తదా తత్ర పూజయేత్ప్రయతః పుమాన్ ।
 గన్ధైర్నానావిధైర్ద్రవ్యైశ్చన్దనైః పుష్పకైరిహ ॥ ౪౩॥
 వితస్త్రిమాత్రా దూర్వా చ త్ర్యణ్ణౌ వై మూలవర్జితా ।
 ఈదృశానాం శాద్భలానాం శతేనైకోత్తరేణ హ ॥ ౪౪॥
 ఏకవింశతికేనైవ పూజయేత్ప్రతిమాం స్థితామ్ ।
 ధూపైర్దీపైశ్చ నైవేద్యైర్వివిధైర్గణనాయకమ్ ॥ ౪౫॥
 తామ్బూలాద్యర్ఘ్యసద్గవ్యైః ప్రణిపత్య స్తవేస్తథా ।
 త్వాం తత్ర పూజయిత్వేత్థం బాలచన్ద్రం చ పూజయేత్ ॥ ౪౬॥
 పశ్చాద్విప్రాంశ్చ సమ్పూజ్య భోజయేన్నృధురైర్ముదా ।
 స్వయం చైవ తతో భుజ్జ్యాన్మధురం లవణం వినా ॥ ౪౭॥
 విసర్జయేత్తతః పశ్చాన్నియమం సర్వమాత్మనః ।
 గణేశస్మరణం కుర్యాత్సమ్పూర్ణం స్యాద్ వ్రతం శుభమ్ ॥ ౪౮॥
 ఏవం వ్రతేన సమ్పూర్ణే వర్షే జాతే నరస్తదా ।
 ఉద్యాపనవిధిం కుర్యాద్వృతసమ్పూర్తహేతవే ॥ ౪౯॥
 ద్వాదశ బ్రాహ్మణాస్తత్ర భోజనీయా మదాజ్ఞయా ।
 కుమ్భమేకం చ సంస్థాప్య పూజ్యా మూర్తిస్త్వదీయకా ॥ ౫౦॥
 స్థణ్ణిలేఽష్టదలం కృత్వా తదా వేదవిధానతః ।
 హోమశ్చైవత్ర కర్తవ్యో విత్తశాత్యవివర్జితైః ॥ ౫౧॥
 స్త్రీద్వయం చ తథా చాత్ర బటుకద్వయమాదరాత్ ।
 భోజయేత్పూజయిత్వా వై మూర్త్యగ్రే విధిపూర్వకమ్ ॥ ౫౨॥
 నిశి జాగరణం కార్యం పునః ప్రాతః ప్రపూజయేత్ ।
 విసర్జనం తతశ్చైవ పునరాగమనాయ చ ॥ ౫౩॥
 బాలకాచ్ఛాశిషో గ్రాహ్యోఽస్వస్తివాచనమేవ చ ।

పుష్పాంజలిం ప్రదద్యాచ్చ వ్రతసంపూర్ణహేతవే ॥ ౫౪ ॥

నమస్కారాంస్తతః కృత్వా నానాకార్యం ప్రకల్పయేత్ ।
 ఏవం వ్రతం కృతం యేన తస్యేప్పితఫలం భవేత్ ॥ ౫౫ ॥

యో నిత్యం శ్రద్ధయా సార్థం పూజాం చైవ స్వశక్తితః ।
 కుర్యాత్తవ గణేశాన సర్వకామఫలాప్తయే ॥ ౫౬ ॥

సిన్ధూరైశ్చన్ద్రైశ్చైవ తణ్డలైః కేతకైస్తథా ।
 ఉపచారైరనేకైశ్చ పూజయేత్త్వా గణేశ్వరమ్ ॥ ౫౭ ॥

ఏవం త్వాం పూజయేయుర్యే భక్త్యా నానోపచారతః ।
 తేషాం సిద్ధిర్భవేన్నిత్యం విఘ్ననాశో భవేదిహ ॥ ౫౮ ॥

సర్వైర్వర్ణైః ప్రకర్తవ్యా స్త్రీభిశ్చైవ విశేషతః ।
 ఉదయాభిముఖైశ్చైవ రాజభిశ్చ విశేషతః ॥ ౫౯ ॥

యం యం కామయతే యో వై తం తమాప్నోతి నిశ్చింతమ్ ।
 అతః కామయమానేన తేన సేవ్యః సదా భవాన్ ॥ ౬౦ ॥

బ్రహ్మోవాచ

శివేనైవం తదా ప్రోక్తం గణేశాయ మహాత్మనే ।
 తదాసీం దైవత్తైశ్చైవ సర్వైశ్చ ఋషినత్తమైః ॥ ౬౧ ॥

తథేత్యుక్త్వా తు తైఃసర్వైర్గణైః శమ్భుప్రియైర్మునే ।
 పూజితో హి గణాధీశో విధినా పరమేణ సః ॥ ౬౨ ॥

తతశ్చైవ గణాః సర్వే ప్రణేముస్తే గణేశ్వరమ్ ।
 సమానర్చుర్విశేషేణ నానావస్తుభిరాదరాత్ ॥ ౬౩ ॥

గిరిజాయాస్సముత్పన్నో యశ్చ హర్షో మునీశ్వర ।
 చతుర్భుర్యదనైర్వై తమవర్ణ్యం చ కథం బ్రువే ॥ ౬౪ ॥

దేవదున్దభయో నేదుర్ననృతుశ్చాస్పరోగణాః ।
 జగుర్గన్ధర్వముఖ్యాశ్చ పుష్పవర్షం పపాత హ ॥ ౬౫ ॥

జగత్స్వాస్థ్యం తదా ప్రాప గణాధీశే ప్రతిష్ఠితే ।
 మహోత్సవో మహానాసీత్సర్వం దుఃఖం క్షయం గతమ్ ॥ ౬౬ ॥

శివాశివౌ చ మోదేతాం విశేషేణాతి నారద ।

ఆసీత్సుమజ్గలం భూరి సర్వత్ర సుఖదాయకమ్ || ౬౭ ||

తతో దేవగణాః సర్వే ఋషీణాం చ గణాస్తథా |
సమాగతాశ్చ యే తత్ర జగ్ముస్తే తు శివాజ్ఞయా || ౬౮ ||

ప్రశంసంతః శివాం తత్ర గణేశం చ పునః పునః |
శివం చైవ తథా స్తుత్వా కీదృశం యుద్ధమేవ చ || ౬౯ ||

యదా సా గిరిజా దేవీ కోపహీనా బభూవ హా |
శివోఽపి గిరిజాం తత్ర పూర్వవత్సమ్ప్రపద్య తామ్ || ౭౦ ||

చకార వివిధం సౌఖ్యం లోకానాం హితకామ్యయా |
స్వాత్మారామోఽపి పరమో భక్తకార్యోద్యతః సదా || ౭౧ ||

విష్ణుశ్చ శివమాపుచ్ఛ్య బ్రహ్మహం తం తథైవ హి |
ఆగచ్ఛావ స్వధామం చ శివో సంసేవ్య భక్తీతః || ౭౨ ||

నారద త్వం చ భగవన్సగ్గీయ శివయోర్యశః |
ఆగమో భవనం స్వం చ శివో పృష్ట్యా మునీశ్వర || ౭౩ ||

ఏతత్తే సర్వమాఖ్యాతం మయా వై శివయోర్యశః |
భవత్ప్రృష్టేన విఘ్నే శయశః సమ్మిశ్రమాదరాత్ || ౭౪ ||

ఇదం సుమగ్గలాఖ్యానం యః శృణోతి సుసంయతః |
సర్వమగ్గలసంయుక్తః స భవేన్మగ్గలాలయః || ౭౫ ||

అపుత్రో లభతే పుత్రం నిర్ధనో లభతే ధనమ్ |
భార్యార్థీ లభతే భార్యాం ప్రజార్థీ లభతే ప్రజామ్ || ౭౬ ||

ఆరోగ్యం లభతే రోగీ సౌభాగ్యం దుర్భగో లభేత్ |
నష్టపుత్రం నష్టధనం ప్రోషితా చ పతిం లభేత్ |

శోకావిష్టః శోకహీనః స భవేన్నాత్ర సంశయః || ౭౭ ||

ఇదం గాణేశమాఖ్యానం యస్య గేహా చ తిష్ఠతి
సదా మగ్గలసంయుక్తః స భవేన్నాత్ర సంశయః || ౭౮ ||

యాత్రాకాలే చ పుణ్యాహే యః శృణోతి సమాహితః |
సర్వాభీష్టం స లభతే శ్రీగణేశప్రసాదతః || ౭౯ ||

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం చతుర్థే కుమారఖణ్డే
గణేశగణాధిపపదవీప్రాప్తివర్ణనం నామాష్టాదశోఽధ్యాయః || ౨.౪.౧౮ ||

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశంకరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం చతుర్థః కుమారఖణ్డే

౨.౪.౧౯. ఏకోనవింశోఽధ్యాయః । వివాహోపక్రమే గణేశస్య
ప్రథమపూజ్యత్వవర్ణనమ్ ।

నారద ఉవాచ

గణేశస్య శ్రుతా తాత సమ్యగ్నిరనుత్తమా ।

చరిత్రమపి దివ్యం వై సుపరాక్రమభూషితమ్ ॥ ౧॥

తతః కిమభవత్తాత తత్త్వం వద సురేశ్వర ।

శివాశివయశస్సీఘ్రతం మహానన్దప్రదాయకమ్ ॥ ౨॥

బ్రహ్మోవాచ

సాధు పృష్టం మునిశ్రేష్ఠ భవతా కరుణాత్మనా ।

శ్రూయతాం దత్తకర్ణం హి వక్ష్యేఽహం ఋషిసత్తమ ॥ ౩॥

శివా శివశ్చ విప్రేన్ద్ర ద్వయోశ్చ సుతయోః పరమ్ ।

దర్శం దర్శం చ తల్లిలాం మహాత్ప్రేమ సమావహత్ ॥ ౪॥

పిత్రోర్లాలయతోస్తత్ర సుఖం చాతి వ్యవర్ధత ।

సదా ప్రీత్యా ముదా చాతిఖేలనం చక్రతుః సుతౌ ॥ ౫॥

తావేవ తనయౌ తత్ర మాతాపిత్రోర్మునీశ్వర ।

మహాభక్త్యా యదా యుక్తౌ పరిచర్యాం ప్రచక్రతుః ॥ ౬॥

షణ్ముఖే చ గణేశే చ పిత్రోస్తదధికం సదా ।

స్నేహో వ్యవర్ధత మహాన్ శుక్లపక్షే యథా శశీ ॥ ౭॥

కదాచిత్తా స్థితౌ తత్ర రహసి ప్రేమసంయుతౌ ।

శివా శివశ్చ దేవర్షే సువిచారపరాయణౌ ॥ ౮॥

శివాశివాపూజతుః

వివాహయోగ్యౌ సజ్ఞాతౌ సుతావీతి చ తావుభౌ ॥

వివాహశ్చ కథం కార్యః పుత్రయోరుభయోః శుభమ్ । ౯॥

షణ్ముఖశ్చ ప్రియతమో గణేశశ్చ తదైవ చ ।
 ఇతి చింతాసముద్విగ్నో లీలానన్దో బభూవతుః ॥ ౧౦ ॥
 స్వపిత్రోర్మతమాజ్ఞాయ తౌ సుతావపి సంస్పృహౌ ।
 తదిచ్చయా వివాహార్థం బభూవతురథో మునే ॥ ౧౧ ॥
 అహం చ పరిణేష్యామి హ్యహం చైవ పునః పునః ।
 పరస్పరం చ నిత్యం వై వివాదే తత్పరావుభౌ ॥ ౧౨ ॥
 శ్రుత్వా తద్వచనం తౌ చ దమృతీ జగతాం ప్రభూ ।
 తౌకికాచారమాశ్రిత్య విస్మయం పరమం గతౌ ॥ ౧౩ ॥
 కిం కర్తవ్యం కథం కార్యో వివాహవిధిరేతయోః ।
 ఇతి నిశ్చిత్య తాభ్యాం వై యుక్తిశ్చ రచితాద్భుతా ॥ ౧౪ ॥
 కదాచిత్సమయే స్థిత్యా సమాహూయ స్వపుత్రకౌ ।
 కథయామాసతుస్తత్ర పుత్రయోః పితరౌ తదా ॥ ౧౫ ॥
 అస్మాకం నియమః పూర్వం కృతశ్చ సుఖదో హి వామ్ ॥
 శ్రూయతాం సుసుతౌ ప్రీత్యా కథయావో యథార్థకమ్ । ౧౬ ॥
 సమా ద్వావపి సత్పుత్రౌ విశేషో నాత్ర లభ్యతే ।
 తస్మాత్పణః కృతః శన్దః పుత్రయోరుభయోరపి ॥ ౧౭ ॥
 యశ్చైవ పృథివీం సర్వాం క్రాన్త్యా పూర్వముపావ్రజేత్ ।
 తస్యైవ ప్రథమం కార్యో వివాహః శుభలక్షణః ॥ ౧౮ ॥
 బ్రహ్మోవాచ
 తయోరేవం వచః శ్రుత్వా శరజన్మా మహాబలః ।
 జగామ మన్దిరాత్పూర్ణం పృథివీక్రమణాయ వై ॥ ౧౯ ॥
 గణనాథశ్చ తత్రైవ సంస్థితో బుద్ధిసత్తమః ।
 సుబుద్ధ్యా సంవిచార్యేతి చిత్త ఏవ పునః పునః ॥ ౨౦ ॥
 కిం కర్తవ్యం క్వ గన్తవ్యం లజ్జితుం నైవ శక్యతే ।
 క్రోశమాత్రం గతః స్యాద్వై గమ్యతే న మయా పునః ॥ ౨౧ ॥
 కిం పునః పృథివీమేతాం క్రాన్త్యా చోపార్జితం సుఖమ్ ।
 విచార్యేతి గణేశస్తు యచ్ఛకార శ్చృణుష్య తత్ ॥ ౨౨ ॥

స్నానం కృత్వా యథాన్యాయం సమాగత్య స్వయం గృహమ్ ।
ఉవాచ పితరం తత్ర మాతరం పునరేవ సః ॥ ౨౩॥

గణేశ ఉవాచ

ఆసనే స్థాపితే హ్యత్ర పూజార్థం భవతోరిహ ।
భవంతా సంస్థితౌ తాతౌ పూర్యంతాం మే మనోరథః ॥ ౨౪॥

బ్రహ్మోవాచ

ఇతి శ్రుత్వా వచస్తస్య పార్వతీపరమేశ్వరౌ ।
అస్థాతామాసనే తత్ర తత్పూజాగ్రహణాయ వై ॥ ౨౫॥

తేనాథ పూజితౌ తౌ చ ప్రక్రాంతౌ చ పునః పునః ।
ఏవం చ కృతవాన్ సప్త ప్రణామాంస్తు తథైవ సః ॥ ౨౬॥

బద్ధాఙ్జులిరథోవాచ గణేశో బుద్ధిసాగరః ।
స్తుత్వా బహుతిథస్తాత పితరౌ ప్రేమవిహ్వలౌ ॥ ౨౭॥

గణేశ ఉవాచ

భో మాతరోఽపి తస్త్వం చ శృణు మే పరమం వచః ।
శీఘ్రం చైవాత్ర కర్తవ్యో వివాహః శోభనో మమ ॥ ౨౮॥

బ్రహ్మోవాచ

ఇత్యేవం వచనం శ్రుత్వా గణేశస్య మహాత్మనః ।
మహాబుద్ధినిధిం తం తౌ పితరాపూజతుస్తదా ॥ ౨౯॥

శివాశివాపూజతుః

ప్రక్రామేత భవాన్సమ్యక్ పృథివీం చ సకాననామ్ ।
కుమారో గతవాంస్తత్ర త్వం గచ్ఛ పుర ఆవ్రజ ॥ ౩౦॥

బ్రహ్మోవాచ

ఇత్యేవం వచనం శ్రుత్వా పిత్రోర్గణపతిర్ద్రుతమ్ ।
ఉవాచ నియతస్తత్ర వచనం క్రోధసంయుతః ॥ ౩౧॥

గణేశ ఉవాచ

భో మాతరోఽపి తద్ధర్మరూపౌ ప్రాఙ్ఞౌ యువాం మతౌ ।
ధర్మతః శ్రూయతాం సమ్యక్ వచనం మమ సత్తమౌ ॥ ౩౨॥

మయా తు పృథివీ క్రాంతా సప్తవారం పునః పునః ।

ఏవం కథం బ్రువాతే వై పునశ్చ పితరావిహా ॥ ౩౩॥

బ్రహ్మోవాచ

తద్వచన్తు తదా శ్రుత్వా లౌకికీం గతిమాశ్రితౌ ।
మహాలీలకరౌ తత్ర పితరావూచతుశ్చ తమ్ ॥ ౩౪॥

పితరావూచతుః

కదా క్రాన్తా త్వయా పుత్ర పృథివీ సుమహత్తరా ।
సప్తద్వీపా సముద్రాన్తా మహద్భిర్గహనైర్యుతా ॥ ౩౫॥

బ్రహ్మోవాచ

తయోరేవం వచః శ్రుత్వా శివాశక్కురయోర్మునే ।
మహాబుద్ధినిధిః పుత్రో గణేశో వాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౩౬॥

గణేశ ఉవాచ

భవతోః పూజనం కృత్వా శివాశక్కురయోరహమ్ ।
స్వబుద్ధ్యా హి సముద్రాన్తపృథ్వీకృతపరిక్రమః ॥ ౩౭॥

ఇత్యేవం వచనం వేదే శాస్త్రే వా ధర్మసంజ్ఞయే ।
వర్తతే కిం చ తత్తథ్యం నహి కిం తథ్యమేవ వా ॥ ౩౮॥

పిత్రోశ్చ పూజనం కృత్వా ప్రక్రాన్తిం చ కరోతి యః ।
తస్య వై పృథివీజన్యం ఫలం భవతి నిశ్చితమ్ ॥ ౩౯॥

అపహాయ గృహే యో వై పితరౌ తీర్థమావ్రజేత్ ।
తస్య పాపం తథా ప్రోక్తం హననే చ తయోర్యథా ॥ ౪౦॥

పుత్రస్య చ మహత్తీర్థం పిత్రోశ్చరణపంక్కుజమ్ ।
అన్యతీర్థం తు దూరే వై గత్వా సమ్ప్రాప్యతే పునః ॥ ౪౧॥

ఇదం సన్నిహితం తీర్థం సులభం ధర్మసాధనమ్ ।
పుత్రస్య చ స్త్రియాశ్చైవ తీర్థం గౌహే సుశోభనమ్ ॥ ౪౨॥

ఇతి శాస్త్రాణి వేదాశ్చ భాషన్తే యన్నిరన్తరమ్ ।
భవద్భ్యాం తత్ప్రకర్తవ్యమసత్యం పునరేవ చ ॥ ౪౩॥

భవదీయం త్విదం రూపమసత్యం చ భవేదిహ ।
తదా వేదోఽప్యసత్యో వై భవేదితి న సంశయః ॥ ౪౪॥

శిష్యుం చ భవితవ్యో మే వివాహః క్రియతాం శుభః ।

అథ వా వేదశాస్త్రం చ వ్యవీకం కథ్యతామితి ॥ ౪౫ ॥

ద్వయోః శ్రేష్ఠతమం మధ్యే యత్స్వత్సమ్యగ్విచార్య తత్ ।
కర్తవ్యం చ ప్రయత్నేన పితరౌ ధర్మరూపిణౌ ॥ ౪౬ ॥

బ్రహ్మోవాచ

ఇత్యుక్త్వా పార్వతీపుత్రః స గణేశః ప్రకృష్టధీః ।
విరరామ మహాజ్ఞానీ తదా బుద్ధిమతాం వరః ॥ ౪౭ ॥

తౌ దమృతీ చ విశ్వేశౌ పార్వతీశక్కరౌ తదా ।
ఇతి శ్రుత్వా వచస్తస్య విస్మయం పరమం గతౌ ॥ ౪౮ ॥

తతః శివా శివశ్చైవ పుత్రం బుద్ధివిచక్షణమ్ ।
సమ్ప్రోశస్యోచతుః ప్రీత్యా తౌ యథార్థప్రభాషిణమ్ ॥ ౪౯ ॥

శివాశివావూచతుః

పుత్ర తే విమలా బుద్ధిః సముత్పన్నా మహాత్మనః ॥
త్వయోక్తం యద్వచశ్చైవ తతశ్చైవ చ నాన్యథా ॥ ౫౦ ॥

సముత్పన్నే చ దుఃఖే చ యస్య బుద్ధిర్విశిష్యతే ।
తస్య దుఖం వినశ్యేత సూర్యే దృష్టే యథా తమః ॥ ౫౧ ॥

బుద్ధిర్యస్య బలం తస్య నిర్బుద్ధేస్తు కుతో బలమ్ ।
కూపే సింహో మదోన్మత్తః శశకేన నిపాతితః ॥ ౫౨ ॥

వేదశాస్త్రపురాణేషు బాలకస్య యథోదితమ్ ।
త్వయా కృతం తు తత్సర్వం ధర్మస్య పరిపాలనమ్ ॥ ౫౩ ॥

సమ్యక్కృతం త్వయా యచ్ఛ తత్కేనాపి భవేదిహ ।
ఆవాభ్యాం మానితం తచ్ఛ నాన్యథా క్రియతేఽధునా ॥ ౫౪ ॥

బ్రహ్మోవాచ

ఇత్యుక్త్వా తౌ సమాశ్వాస్య గణేశం బుద్ధిసాగరమ్ ।
వివాహకరణే చాస్య మతిం చక్రతురుత్తమామ్ ॥ ౫౫ ॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం చతుర్థే కుమారఖణ్డే
గణేశవివాహోపక్రమో నామైకోనవింశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౪.౧౯ ॥

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

॥ శ్రీగౌరీశక్కరాభ్యాం నమః ॥

॥ శ్రీశివమహాపురాణమ్ ॥

ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం చతుర్థః కుమారఖణ్డే

౨.౪.౨౦. వింశోఽధ్యాయః । గణేశవివాహవర్ణనమ్ ।

బ్రహ్మోవాచ

ఏతస్మిన్నస్తరే తత్ర విశ్వరూపః ప్రజాపతిః ।

తదద్యోగం సంవిచార్య సుఖమాప ప్రసన్నధీః ॥ ౧॥

విశ్వరూపప్రజేశస్య దివ్యరూపే సుతే ఉభే ।

సిద్ధిబుద్ధిరితి ఖ్యాతే శుభే సర్వాజ్ఞశోభనే ॥ ౨॥

తాభ్యాం చైవ గణేశస్య గిరిజా శక్కరః ప్రభూ ।

మహోత్సవం వివాహం చ కారయామాసతుర్ముదా ॥ ౩॥

సన్తుష్టా దేవతాః సర్వాస్తద్వివాహే సమాగమన్ ।

యథా చైవ శివస్యైవ గిరిజాయా మనోరథః ॥ ౪॥

తథా చ విశ్వకర్మాఽసౌ వివాహం కృతవాంస్తథా ।

తథా చ ఋషయో దేవా లేభిరే పరమాం ముదమ్ ॥ ౫॥

గణేశోఽపి తదా తాభ్యాం సుఖం పరమదుర్భమ్ ।

ప్రాప్తవాంశ్చ మునే తత్తు వర్ణితం నైవ శక్యతే ॥ ౬॥

కియతా చైవ కాలేన గణేశస్య మహోత్సవః ।

ద్వయోః పత్నోశ్చ ద్వౌ దివ్యౌ తస్య పుత్రౌ బభూవతుః ॥ ౭॥

సిద్ధిర్గణేశపత్న్యాస్తు క్షేమనామా సుతోఽభవత్ ।

బుద్ధిర్గాభాభిధః పుత్రో హ్యసీత్పరమశోభనః ॥ ౮॥

ఏవం సుఖమచిన్త్యం వై భుజ్జానే హి గణేశ్వరే ।

ఆజగమ ద్వితీయశ్చ క్రాన్త్యా పృథీవీం సుతస్తదా ॥ ౯॥

తావశ్చ నారదేనైవ ప్రాప్తో గేహే మహోత్మనా ।

యథార్థం వచ్చి నోఽసత్యం న ఛలేన న మత్సరాత్ ॥ ౧౦॥

పితృభ్యాం తు కృతం యచ్చ శివయా శక్కరేణ తే ।

తన్న కుర్యాత్పరో లోకే సత్యం సత్యం బ్రవీమ్యహమ్ ॥ ౧౧॥

నిష్కాస్య త్వాం కుక్రమణం మిషముత్పాద్య యత్నతః ।
 గణేశస్య వరోఽకారి వివాహః పరశోభనః ॥ ౧౨॥
 గణేశస్య కృతోద్వాహో లబ్ధవాంస్త్రీద్యయం ముదా ।
 విశ్వరూపప్రజేశస్య కన్యారత్నం మహోత్తమమ్ ॥ ౧౩॥
 పుత్రద్యయం లలాభాసౌ ద్వయోః పత్నీః శుభాఙ్గయోః ।
 సిద్ధేః క్షేమం తథా బుద్ధేర్లాభం సర్వసుఖప్రదమ్ ॥ ౧౪॥
 పత్నీర్ద్యయోర్గణేశోఽసౌ లభ్యాపుత్రద్యయం శుభమ్ ।
 మాతాపిత్రోర్మతేనైవ సుఖం భుజ్కై నిరన్తరమ్ ॥ ౧౫॥
 భవతా పృథివీ క్రాంతా ససముద్రా సకాననా ।
 తచ్ఛలాఙ్గావశాత్తాత తస్య జాతం ఫలం త్విదమ్ ॥ ౧౬॥
 పితృభ్యాం హి కృతం యత్తు ఫలం తాత విచార్యతామ్ ।
 స్వస్యామిభ్యాం విశేషేణ హ్యాన్యః కిన్న కరోతి వై ॥ ౧౭॥
 ఆసమ్యక్చ కృతం తాభ్యాం త్వత్పితృభ్యాం హి కర్మ హా ।
 విచార్యతాం త్వయాఽపీహ మచ్ఛిత్రే న శుభం మతమ్ ॥ ౧౮॥
 దద్యాద్యది గరం మాతా విక్రీణీయాత్పితా యది ।
 రాజా హరతి సర్వస్వం కస్మై కిం చ బ్రవీతు వై ॥ ౧౯॥
 యేనైవేదం కృతం స్వాద్వై కర్మానర్థకరం పరమ్ ।
 శాన్తికామస్సుధీస్తాత తన్ముఖం న విలోకయేత్ ॥ ౨౦॥
 ఇతి నీతిః శ్రుతౌ ప్రోక్తా స్మృతౌ శాస్త్రేషు సర్వతః ।
 నివేదితా చ సా తేఽద్య యథేచ్ఛసి తథా కురు ॥ ౨౧॥
 బ్రహ్మోవాచ
 ఇత్యుక్త్వా నారద త్వం తు మహేశ్వరమనోగతిః ।
 తస్మై తథా కుమారాయ వాక్యం మౌనముపాగతః ॥ ౨౨॥
 స్కన్ధోఽపి పితరం నత్వా కోపాగ్నిజ్వలితస్తదా ।
 జగామ పర్వతం క్రౌఞ్చం పితృభ్యాం వారితోఽపి సన్ ॥ ౨౩॥
 వారణే చ కృతే త్వద్య గమ్యతే చ కథం త్వయా ।
 ఇత్యేవం చ నిషిద్ధోఽపి ప్రోచ్య నేతి జగామ సః ॥ ౨౪॥

న స్థాతవ్యం మయా తాతౌ క్షణమప్యత్ర కింఞ్చన ।
 యద్యేవం కపటం ప్రీతిమపహాయ కృతం మయి ॥ ౨౫ ॥
 ఏవముక్త్యా గతస్తత్ర మునే సోఽద్యాపి వర్తతే ।
 దర్శనైవైవ సర్వేషాం లోకానాం పాపహారకః ॥ ౨౬ ॥
 తద్దినం హి సమారభ్య కార్తికేయస్య తస్య వై ।
 శివపుత్రస్య దేవర్షే కుమారత్వం ప్రతిష్ఠితమ్ ॥ ౨౭ ॥
 తన్నామ శుభదం లోకే ప్రసిద్ధం భువనత్రయే ।
 సర్వపాపహరం పుణ్యం బ్రహ్మచర్యప్రదం పరమ్ ॥ ౨౮ ॥
 కార్తిక్యాం చ సదా దేవా ఋషయశ్చ సతీర్థకాః ।
 దర్శనార్థం కుమారస్య గచ్ఛన్తి చ మునీశ్వరాః ॥ ౨౯ ॥
 కార్తిక్యాం కృత్తికాసంజే కుర్యాద్యః స్వామిదర్శనమ్ ।
 తస్య పాపం దహేత్సర్వం చిత్తేప్పితఫలం లభేత్ ॥ ౩౦ ॥
 ఉమాఽపి దుఃఖమాపన్నా స్కన్ధస్య విరహే సతి ।
 ఉవాచ స్వామినం దీనా తత్ర గచ్ఛ మయా ప్రభో ॥ ౩౧ ॥
 తత్సుఖార్థం స్వయం శమ్భుర్గతః స్వాంశేన పర్వతే ।
 మల్లికార్జుననామాసీజ్ఞోఽతిర్లింగం సుఖావహమ్ ॥ ౩౨ ॥
 అద్యాపి దృశ్యతే తత్ర శివయా సహితశ్శివః ।
 సర్వేషాం నిజభక్తానాం కామపూరః సతాం గతిః ॥ ౩౩ ॥
 తమాగతం స విజ్ఞాయ కుమారః సశివాం శివమ్ ।
 స విరజ్య తతోఽన్యత్ర గన్తుమాసీత్సముత్సుకః ॥ ౩౪ ॥
 దేవైశ్చ మునిభిశ్చైవ ప్రార్థితః సోఽపి దూరతః ।
 యోజనత్రయముత్సుజ్య స్థితః స్థానే చ కార్తికః ॥ ౩౫ ॥
 పుత్రస్నేహాతురౌ తౌ వై శివౌ పర్వణి పర్వణి ।
 దర్శనార్థం కుమారస్య తస్య నారద గచ్ఛతః ॥ ౩౬ ॥
 అమావాస్యాదినే శమ్భుః స్వయం గచ్ఛతి తత్ర హా ।
 పూర్ణమాసీదినే తత్ర పార్వతీ గచ్ఛతి ధ్రువమ్ ॥ ౩౭ ॥
 యద్యత్తస్య చ వృత్తాంతం భవత్పుష్టం మునీశ్వర ।

కార్తికస్య గణేశస్య పరమం కథితం మయా ॥ ౩౮ ॥

ఏతచ్చుత్వా నరో ధీమాన్ సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే ।
శోభనాం లభతే కామానీప్సితాన్సకలాన్సదా ॥ ౩౯ ॥

యః పఠేత్పారయేద్వాపి శృణుయాచ్ఛావయేత్తథా ।
సర్వాన్కామానవాప్నోతి నాత్ర కార్యా విచారణా ॥ ౪౦ ॥

బ్రాహ్మణో బ్రహ్మవర్చస్వీ క్షత్రియో విజయీ భవేత్ ।
వైశ్యో ధనసమృద్ధస్సాస్యఛూద్రస్సత్తమతామియాత్ ॥ ౪౧ ॥

రోగీ రోగాత్ప్రముచ్యేత భయాన్ముచ్యేత భీతియుక్ ।
భూతప్రేతాదిబాధాభ్యః పీడితో న భవేన్నరః ॥ ౪౨ ॥

ఏతదాఖ్యానమనఘం యశస్యం సుఖవర్ధనమ్ ।
ఆయుష్యం స్వర్గ్యమతులం పుత్రపౌత్రాదికారకమ్ ॥ ౪౩ ॥

అపవర్గప్రదం చాపి శివజ్ఞానప్రదం పరమ్ ।
శివాశివప్రీతికరం శివభక్తివివర్ధనమ్ ॥ ౪౪ ॥

శ్రవణీయం సదా భక్తిర్నిష్కామైశ్చ ముముక్షుభిః ।
శివాద్వైతప్రదం చైతత్సదాశివమయం శివమ్ ॥ ౪౫ ॥

ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయాయాం రుద్రసంహితాయాం చతుర్థే కుమారఖండే
గణేశవివాహవర్ణనం నామ వింశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౪.౨౦ ॥

॥ ఇతి శ్రీశివమహాపురాణే ద్వితీయరుద్రసంహితాయాం చతుర్థః కుమారఖండః సమాప్తః ॥
౨.౪ ॥

Proofread by H Revathy Rajaraman/Uma Mahesh

—
Shri Shiva Mahapurānam 24 Rudra Samhita Kumarakhandah

pdf was typeset on January 25, 2026

—
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

